

PRVÉ KROKY K INTEGRÁCI

Príručka pre osoby s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky

Občianske združenie Marginal

Mgr. Silvia Hamerlíková, JUDr. Daša Knošková, Mgr. Jarmila Vargová

MARGIN

2015

Copyright © 2015 Marginal

Názov publikácie:

Prvé kroky k integrácii

Príručka pre osoby s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky

Autorky:

Mgr. Silvia Hamerlíková

JUDr. Daša Knošková

Mgr. Jarmila Vargová

Obálka: Lenka Korbel'ová

Druhé prepracované vydanie

Publikoval:

OZ Marginal

Záhradnícka 27

811 07 Bratislava

www.marginal.sk

info@marginal.sk

Tlač: Ordner s.r.o., Baltská 13, 82107 Bratislava

Druhé prepracované vydanie publikácie vzniklo ako súčasť individuálneho projektu občianskeho združenia Marginal s názvom STEP 2 ref. č. SK 2013 ERF OC 2/1 spolufinancovaného Európskou úniou z Európskeho fondu pre utečencov, Solidarita pri riadení migračných tokov.

Za obsah publikácie je zodpovedné občianske združenie Marginal.

„Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou
z Európskeho fondu pre utečencov.“

POĎAKOVANIE

Autorky by rady vyjadrili svoju vďaku celému projektovému tímu projektu STEP a STEP 2, ktorý spolupracoval na tvorbe tejto publikácie.

Naša vďaka patrí najmä Mgr. Tomášovi Bauerovi, Mgr. Kataríne Rychvalskej, Mgr. Linde Szitásovej, Mgr. Markéte Vigašovej a Bc. Michaele Guldanovej za ich podporu, pomoc, cenné informácie a príspevky poskytnuté do publikácie.

V neposlednom rade naša vďaka patrí samotným osobám s udeleným azylom a s poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky, s ktorými sme počas realizácie projektu STEP a STEP 2 prišli do kontaktu. Ich potreby a problémy, s ktorými sa nám zdôverili a s ktorými sa dennodenne stretávajú, boli hlavnou inšpiráciou k napísaniu publikácie a jej aktualizácie.

Drahí čitatelia,

druhé prepracované vydanie publikácie vzniklo ako súčasť individuálneho projektu občianskeho združenia Marginal s názvom STEP 2 ref. č. SK 2013 ERF OC 2/1 spolufinancovaného Európskou úniou z Európskeho fondu pre utečencov, Solidarita pri riadení migračných tokov a malo by slúžiť najmä osobám s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky s cieľom uľahčenia ich integrácie do majoritnej spoločnosti. Dôležité a zaujímavé informácie v nej však nájdú všetky osoby pracujúce a zaujímajúce sa o túto skupinu cudzincov.

Drahí naši klienti – osoby s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou,

teší nás, že ste získali jednu z foriem medzinárodnej ochrany a nie je nám ľahostajný váš ďalší osud a život po opustení vašich domov a neľahkej ceste za bezpečím. Teraz je váš osud vo vašich rukách, začínate nový život v novej krajine.

Táto publikácia by mala byť pre vás praktickým návodom pre vaše prvé kroky na ceste k integrácii, nájdete v nej informácie ako a kde začať, od vybavovania dokladov, hľadania bývania či zamestnania, uznania vašich dokladov o vzdelaní alebo získania vzdelania na území Slovenskej republiky, až po podanie žiadosti o udelenie štátneho občianstva.

Informácie uvedené v publikácii však nie sú vyčerpávajúce. Taktiež tieto informácie podliehajú častým zmenám súvisiacimi so zmenou legislatívy. Aby sa ste vyhli nedorozumeniam a možným komplikáciám, odporúčame vám jednotlivé otázky, nejasnosti a prípadné zmeny konzultovať so sociálnym pracovníkom, vašim právnikom, kompetentným úradom, orgánom alebo inštitúciou.

Veríme, že nasledujúce informácie budú pre vás nápomocné, v prípade potreby nás však neváhajte kontaktovať.

Želáme vám úspešné kroky k vašej integrácii vo vašej novej krajine.

JUDr. Daša Knošková
Výkonná riaditeľka občianskeho združenia Marginal
Projektová manažérka pre projekt STEP a STEP 2

OBSAH

ÚVOD	7
1. SLOVENSKO	9
Politika	
Geografia	
Obyvateľstvo	
Sviatky	
História	
2. AZYL A DOPLNKOVÁ OCHRANA	15
Azyl	
Doplňková ochrana	
Doklady vydané na území Slovenskej republiky	
Doklady z krajiny pôvodu alebo iného štátu	
Základné práva a povinnosti	
3. BÝVANIE	29
Možnosti bývania v zmysle Zákona o azyle	
Ubytovne, penzióny, hostely, študentské domovy	
Nájom bytu alebo rodinného domu	
Kúpa bytu alebo rodinného domu	
Ako si hľadať bývanie	
4. ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ	33
Osoby s udeleným azylom	
Osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou	
Maloleté osoby bez sprievodu	
Rozsah verejného zdravotného poistenia	
Všeobecní lekári, špecialisti, zdravotnícke zariadenia	
5. VZDELÁVANIE	37
Sústava škôl	
Vzdelávanie na základnej škole, strednej škole, vysokej škole	
Celoživotné vzdelávanie, rekvalifikačné kurzy, jazykové vzdelávanie	
Uznávanie dokladov o vzdelaní zo zahraničia	
Dokumenty o vzdelaní získané na území Slovenskej republiky	
6. ZAMESTNANIE	51
Pracovnoprávne vzťahy	
Mzda a odvody	
Hľadanie práce	
Evidencia uchádzačov o zamestnanie	
Aktívne opatrenia na trhu práce	
Nelegálna práca a obchodovanie s ľuďmi	
7. PODNIKANIE	63
Podnikanie na základe živnostenského oprávnenia	
Podnikanie prostredníctvom obchodných spoločností alebo družstva	

8.	SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE	73
	Hmotná núdza	
	Podpora rodiny	
	Systém sociálneho poistenia	
9.	RODINA	85
	Manželstvo	
	Narodenie dieťaťa	
	Zásahy štátu do výkonu práv a povinností rodičov	
	Zlúčenie rodiny	
10.	TRÁVENIE VOLNÉHO ČASU	97
	Voľnočasové zariadenia pre deti a mládež	
	Voľnočasové zariadenia pre rodiny s deťmi	
	Voľnočasové aktivity pre dospelých	
	Čo môžete vidieť a zažiť na Slovensku	
	Zvyky, tradície, rodinné oslavy	
11.	ŠTÁTNE OBČIANSTVO	101
	Podmienky pre udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky	
	Žiadosť o udelenie štátneho občianstva	
	Ovládanie slovenského jazyka	
	Nadobudnutie štátneho občianstva	
	Prihlásenie na pobyt, občiansky preukaz, cestovný pas	
12.	CESTOVANIE	107
	Cestovanie vlakom	
	Cestovanie autobusom	
	Cestovanie mestskou hromadnou dopravou	
	Cestovanie lietadlom	
	Cestovanie autom	
	Vodičský preukaz	
13.	PENIAZE A BANKOVÉ INŠTITÚCIE	111
14.	INÉ DRUHY POBYTOV	115
	Trvalý pobyt	
	Prechodný pobyt a tolerovaný pobyt	
15.	NÁVRAT DO KRAJINY PÔVODU	123
	Dobrovoľný návrat	
	Nútený návrat	
16.	DÔLEŽITÉ INŠTITÚCIE	125
	Štátne orgány a iné verejné organizácie	
	Mimovládne organizácie a iné subjekty	
	Komunity migrantov	
	Medzinárodné organizácie	
17.	DÔLEŽITÉ ZÁKONY	131
	ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV A POUŽITEJ LITERATÚRY	133

ÚVOD

Publikácia Prvé kroky k integrácii vznikla na základe potreby, ktorú projektový tím občianskeho združenia Marginal identifikoval pri poskytovaní socio-kultúrnych orientácií v rámci realizácie projektu STEP zameraného na integráciu osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky. Jej druhé vydanie, ktoré držíte v rukách, bolo vypracované počas realizácie projektu STEP 2, ktorý plynule nadväzuje na projekt STEP.

Ide o prvú publikáciu zameranú priamo na práva a povinnosti osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky vyplývajúce z platnej legislatívy zamerané na hlavné oblasti súvisiace s integráciou týchto osôb do majoritnej spoločnosti.

Samotný obsah, rozsah a forma publikácie vychádzajú zo skúseností projektového tímu vychádzajúcich zo samotnej praxe pri práci s osobami s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou. Jednotlivé témy odrážajú situácie bežného denného života týchto osôb, s ktorými sa stretávajú a je potrebné ich riešiť.

Publikácia sa nesnaží hodnotiť a analyzovať stav integrácie osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou v podmienkach Slovenskej republiky, nevyjadruje názory občianskeho združenia Marginal ani autoriek publikácie. Publikácia má za cieľ slúžiť predovšetkým ako praktický návod na jednoduchšie zorientovanie sa v životných situáciách, v ktorých sa osoby s udeleným azylom a s poskytnutou doplnkovou ochranou nachádzajú. Tam, kde z dôvodu obmedzeného rozsahu neposkytuje komplexné informácie, má za cieľ správne usmerniť čitateľov, aby následne vedeli kde a akým spôsobom môžu požiadať o pomoc a konkrétnejšie informácie. Publikácia je príručkou, ako postupovať v konkrétnych situáciách, preto autorky zvolili formu jednotlivých vymeniteľných stránok publikácie, aby mohla byť udržiavaná aktuálna a v súlade so stále sa meniacou legislatívou. Súčasne je publikácia určená pre každého, kto s osobami s udeleným azylom a s poskytnutou doplnkovou ochranou prichádza do styku v procese ich integrácie. Obsahuje návody, odkazy na právne predpisy, inštitúcie a osobitosti postupov pri napĺňaní potrieb týchto osôb.

Publikácia je rozdelená do sedemnástich kapitol, ktoré sú ďalej členené do podkapitol. Na konci niektorých kapitol sa nachádzajú prílohy, ktoré obsahujú tlačivá potrebné na príslušné úrady alebo vzory dokumentov a odkazy na internetové stránky, kde tlačivá, žiadosti ako aj detailnejšie informácie k danej problematike možno nájsť.

Druhé prepracované vydanie publikácie v čase jej vydania odráža situáciu podľa stavu ku dňu 31.5.2015.

SLOVENSKO

Politika

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky je Slovenská republika je **zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.**

Slovenská republika je **parlamentnou demokraciou**. Na čele štátu stojí **prezident** volený na 5-ročné funkčné obdobie priamo ľuďom. Súčasným, v poradí štvrtým prezidentom Slovenskej republiky je Andrej Kiska. Funkcie prezidenta Slovenskej republiky sa ujal po zložení sľubu počas inaugurácie 15. júna 2014. O svoju moc sa počas vládnutia delí so **Slovenskou národnou radou** – parlamentom, ktorá je zákonodarným orgánom. Jej členmi je 150 poslancov volených na 4-ročné funkčné obdobie. Rovnako ako prezident, aj poslanci sú volení priamo ľuďmi. Súčasnými parlamentnými stranami sú SMER - Sociálna demokracia, KDH – Kresťansko demokratické hnutie, OĽaNO – Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti, Most-Híd, SaS - Sloboda a Solidarita, SDKÚ DS - Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana. V roku 2016 sa v Slovenskej republike uskutočnia parlamentné voľby, presný termín volieb zatiaľ nie je stanovený.

Výkon moci má v rukách **Vláda Slovenskej republiky** Vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov. Súčasným predsedom vlády je **Róbert Fico**. Ministri riadia jednotlivé ministerstvá, ktorých je v Slovenskej republike zriadených 13.¹

Štátne symboly Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna. Štátnou hymnou sú prvé dve slohy piesne **Nad Tatrou sa blýska**. Melódia pochádza z ľudovej piesne Kopala studienku, ktorú zložil Janko Matuška v 19. storočí. Štátna hymna sa hrá alebo spieva najmä pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní, výročí a pri iných významných príležitostiach.

1. \:Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú.:\
\:Zastavme ich bratia, veď sa ony stratia, Slováci ožijú.:\
2. \:To Slovensko naše posiaľ tvrdo spalo.:\
\:Ale blesky hromu vzbudzujú ho k tomu, aby sa prebralo.:\

(Zdroj: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Slovensko>)

Štátny a oficiálny úradný jazyk je **slovenský jazyk**. Ľudia sa vo svojom regióne však dorozumievajú aj nárečiami.

¹ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Základné práva a slobody

Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno na základe týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Neznalosť zákona vás neospravedľuje. V prípade potreby môžete úplne a aktuálne znenia jednotlivých platných právnych predpisov nájsť na internetovej stránke www.zakonypreludi.sk alebo na stránke www.slov-lex.sk.

Ak sa domnievate, že vaše práva sú ohrozované alebo porušované, máte právo žiadať príslušný orgán o pomoc. Takýmto orgánom môže byť napr. polícia, obecný úrad, súd, Verejný ochranca práv.

Policajný zbor spolupôsobí najmä pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku, odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch, vedie boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, zabezpečuje kontrolu hraníc Slovenskej republiky, spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku, dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení, odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva, vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach a ďalšie činnosti ustanovené zákonom.

Policajný zbor sa člení na službu kriminálnej polície, službu finančnej polície, službu poriadkovej polície, službu dopravnej polície, službu železničnej polície, službu ochrany objektov, **službu hraničnej a cudzineckej polície**, službu osobitného určenia, službu ochrany určených osôb a inšpekčnú službu; organizačnou súčasťou Policajného zboru je aj útvar kriminalisticko-expertíznych činností, ktorý vykonáva odbornú činnosť a znaleckú činnosť podľa osobitných predpisov.

Okrem príslušníkov policajného zboru sa môžete obrátiť aj na **obecnú**, resp. v mestách na **mestskú políciu**. Obecná polícia je poriadkový útvar, ktorý zabezpečuje verejný poriadok a ochranu životného prostredia v obci a pôsobí pri plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce.

Obyvatelia obce sa môžu so svojimi podnetmi a sťažnosťami obracať na **orgány obce (obecné zastupiteľstvo a starosta)**. Taktiež môžu požadovať súčinnosť pri ochrane svojej osoby a rodiny a svojho majetku nachádzajúceho sa v obci a požadovať pomoc v čase náhlej núdze. Za obyvateľa obce sa považuje osoba s trvalým pobytom v obci.

Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, preskúmávajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon (napr. aj rozhodnutia Migračného úradu alebo policajných útvarov).

Sústavu súdov tvoria okresné súdy, krajské súdy, Najvyšší súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd. Osobitné postavenie má Ústavný súd Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd Slovenskej republiky.

Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. Verejný ochranca práv nemôže

zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie žiadneho orgánu. Môže príslušný orgán však upozorniť, že jeho rozhodnutie alebo konanie je nesprávne alebo je nečinný. Podrobnejšie informácie a kontaktné údaje nájdete na internetovej stránke www.vop.gov.sk.

V prípade, ak potrebujete pomoc právnika alebo advokáta a nemáte dostatočné finančné prostriedky na jeho zabezpečenie, môžete sa obrátiť na **Centrum právnej pomoci**. Centrum právnej pomoci je štátna rozpočtová organizácia, ktorej cieľom je zlepšovanie prístupu k spravodlivosti pre ľudí v materiálnej núdzi, t.j. pre tých ľudí, ktorí pre nedostatok prostriedkov nemôžu využívať existujúce právne služby. Keď splníte podmienky nároku na právnu pomoc, centrum vám následne poskytne komplexnú právnu pomoc, ktorá môže mať formu od právneho poradenstva až po zastupovanie pred súdom právnikom centra alebo advokátom. Podrobnejšie informácie a kontaktné údaje nájdete na internetovej stránke www.legalaid.sk.

Postavenie Slovenskej republiky

Slovenská republika je od 1. mája 2004 **členom Európskej únie**, od 21. decembra 2007 je členom schengenského priestoru. Od 1. januára 2009 je členom Európskej menovej únie – Eurozóny a **oficiálnou menou sa stalo euro**, ktoré vystriedalo slovenskú korunu. Slovenská republika je taktiež členom NATO, OSN, UNESCO, OECD, OBSE, CERN, WHO a INTERPOL.

Európska únia (EÚ) je hospodárske a politické zoskupenie suverénnych demokratických európskych štátov. Prvými európskymi krajinami, ktoré sa v roku 1951 zapojili do hospodárskej spolupráce, boli Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko. Do tejto spolupráce sa počas nasledujúcich rokov rozhodli zapojiť aj ďalšie krajiny. **Členmi Európskej únie je 28 nasledovných štátov:** Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Cyprus, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko, Veľká Británia.

Schengenský priestor (Schengen) je územie časti Európy a niekoľkých zámorských území, v rámci ktorého môžu osoby a tovar voľne prekračovať hranice na ktoromkoľvek mieste zmluvných štátov bez hraničnej kontroly. Členmi Schengenského priestoru sú prevažne štáty Európskej únie. **Schengen tvorí 26 štátov:** Belgicko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovenska republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko. Prídruženými členmi sú aj krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru- Island, Nórsko a Lichtenštajnsko a nečlen EÚ a EHP – Švajčiarsko.

Geografia

Slovensko, oficiálny názov Slovenská republika, je **vnútrozemský štát v strednej Európe**. Má rozlohu 49 035 km². Hraničí s piatimi štátmi, na západe s Českom, na juhozápade s Rakúskom, na severe Poľskom, na východe s Ukrajinou a na juhu s Maďarskom.

Územie Slovenska sa člení na **8 krajov** a to Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický a **79 okresov** so 138 mestami a 2 883 obcami.

Hlavným a najľudnatejším mestom je Bratislava, potom podľa počtu obyvateľov nasledujú Košice, Prešov, Nitra, Žilina, Banská Bystrica, Trnava, Martin, Trenčín a Poprad.

Územie Slovenska pokrývajú nížiny aj pohoria. Medzi významné **nížiny** patrí Východoslovenská nížina a Podunajská nížina, ktoré sú využívané prevažne na poľnohospodárske účely. Najznámejšie **pohoria** sú Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Veľká Fatra, Malá Fatra, Malé Karpaty. Najvyšším vrchom je Gerlachovský štít s výškou 2655 m.n.m.

Cez Slovensko pretekajú tieto **významné rieky** Dunaj, Váh (najdlhšia rieka), Hron, Hornád, Torysa. Na Slovensku sú vybudované aj **umelé vodné nádrže a vodné diela**, najznámejšie sú Gabčíkovo, Liptovská Mara, Zemplínska šírava, Oravská priehrada, ktoré sú využívané na výrobu elektrickej energie, na dopravu, zdroj vody, rybolov a rekreáciu.

Vďaka svojej polohe ležiacej **v miernom podnebnom pásme** sa na Slovensku **striedajú štyri ročné obdobia – jar, leto, jeseň, zima**. Klimatické podmienky sa však líšia podľa nadmorskej výšky.

Obyvateľstvo

Podľa štatistiky Štatistického úradu mala Slovenská republika k 31. decembru 2014 **5 421 349 obyvateľov**. Na Slovensku žijú obyvatelia rôznej národnosti. Najviac je zastúpená národnosť slovenská, potom nasleduje maďarská, rómska, česká, rusínska, ukrajinská a ďalšie.

Podľa štatistiky vedenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ku koncu roka 2014 bolo na území Slovenskej republiky 76 715 cudzincov s registrovaným pobytom, z toho bolo 47 544 občanov z krajín EÚ (61,9 %). Tradične najvyššie zastúpenie tejto skupiny je hlavne zo susedných krajín, a to z Českej republiky (9 654) a z ostatných susedných krajín, z Maďarska (7 323), Poľska (5 218), Nemecka (4 204) a Rakúska (2 196). Od vstupu Rumunska do Európskej únie sa zvýšil aj počet týchto občanov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky na 6 153 osôb.

Občania tretích krajín sa podieľali na celkovej počte cudzincov 38,1 %, čo bolo 29 171 osôb. Najvyšší počet občanov tretích krajín pochádzal z Ukrajiny (8 033), Srbska (4 648), Ruskej federácie (2 976), Vietnamu (2 180), Číny (2 024), Kórejskej republiky (1 557), Spojených štátov (903), Macedónska (715).

Náboženstvo

Vzmysle Ústavy Slovenskej republiky sa zaručuje **sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery**. Toto právo zahŕňa aj **možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru**. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo taktiež verejne prejavovať svoje zmýšľanie a právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

Slovensko je krajina s prevažne rímskokatolíckym vierovyznaním. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky registruje 18 cirkví a cirkevných spoločností, ktorých zoznam nájdete na internetovej stránke www.mksr.sk.

Sviatky na Slovensku

Počas sviatkov si pripomíname rôzne významné udalosti spojené buď so štátom, jeho dejinami alebo náboženstvom. Zákon o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch rozdeľuje sviatky na **štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni**. Štátne sviatky sú zároveň dňami pracovného pokoja. Pamätné dni nie sú dňami pracovného pokoja.

Štátne sviatky sú:

- 1. január** - Deň vzniku Slovenskej republiky
- 5. júl** - Sviatok svätého Cyrila a Metoda
- 29. august** - Výročie Slovenského národného povstania
- 1. september** - Deň Ústavy Slovenskej republiky
- 17. november** - Deň boja za slobodu a demokraciu

Ďalšími dňami pracovného pokoja sú:

- 6. január** - Zjavenie Pána (Traja králi)
- Piatok v marci/apríli** - Veľký piatok (pohyblivý sviatok)
- Pondelok v marci/apríli** - Veľkonočný pondelok (pohyblivý sviatok)
- 1. máj** - Sviatok práce
- 8. máj** - Deň víťazstva nad fašizmom
- 15. september** - Sedembolestná Panna Mária
- 1. november** - Sviatok všetkých svätých
- 24. december** - Štedrý deň

25. december - Prvý sviatok vianočný

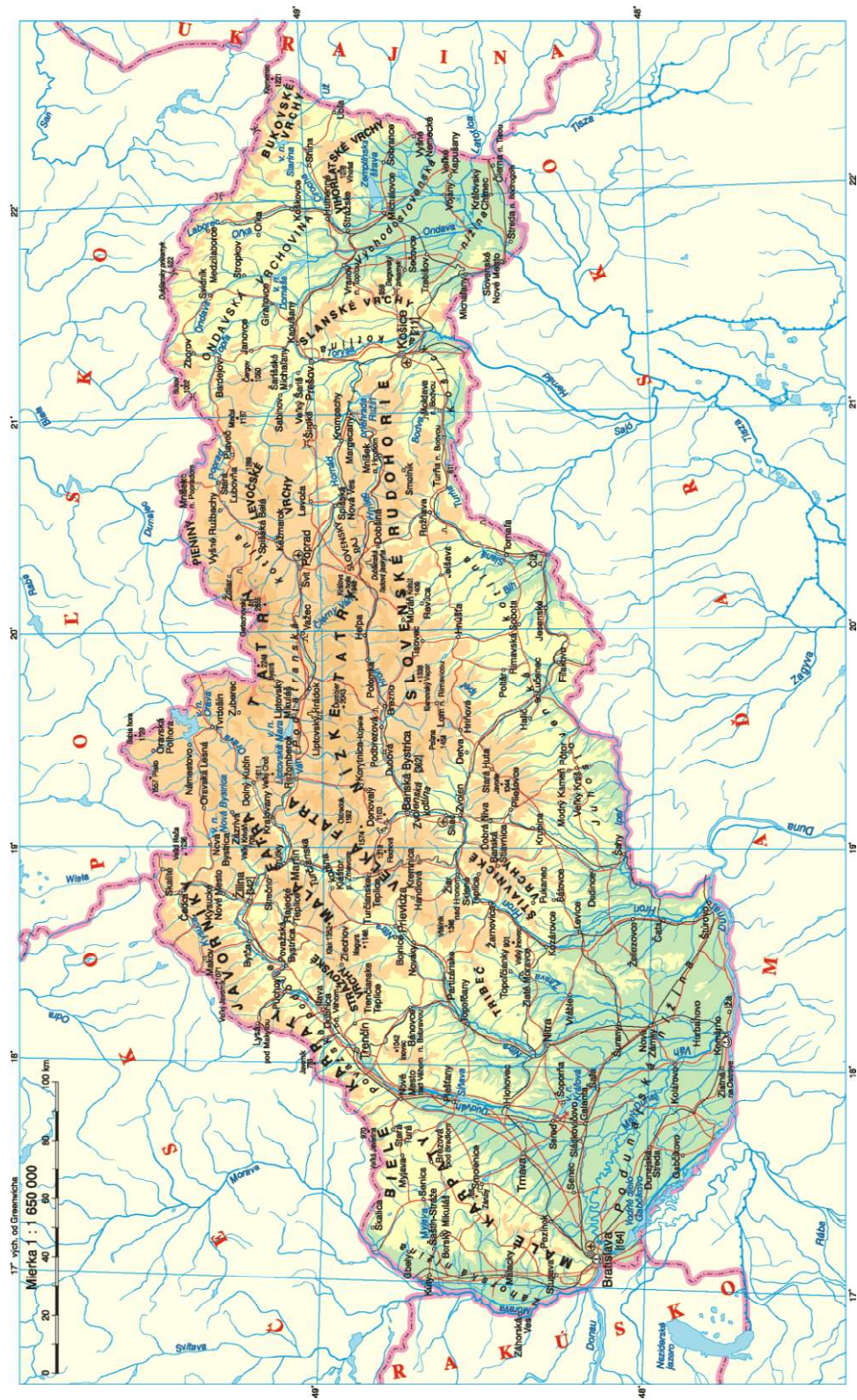
26. december - Druhý sviatok vianočný

História

Prvý štátny útvar Slovanov na území dnešného Slovenska bola **Samova ríša** (7. storočie), neskôr Nitrianske kniežatstvo (začiatok 9. storočia), ktorého spojením s Moravským kniežatstvom vznikla v roku 833 **Veľká Morava**.

Od polovice 10. do konca 11. storočia sa územie Slovenska postupne začlenilo do Uhorska, ktoré sa v roku 1526 stalo **súčasťou Rakúskej monarchie (Habsburskej monarchie), od roku 1867 nazývanej Rakúsko-Uhorsko**. Po rozpade Rakúsko-Uhorska v roku 1918 bolo Slovensko **súčasťou Česko-Slovenska** až do roku 1993 (okrem obdobia samostatnosti počas prvej Slovenskej republiky).

1. januára 1993 vznikla rozdelením tohto štátneho útvaru samostatná Slovenská republika. Prvým prezidentom bol Michal Kováč.

(Zdroj: <http://geografiapreziakov.webnode.sk>)

AZYL A DOPLNKOVÁ OCHRANA

Azyl

Ak vám bol udelený na území Slovenskej republiky azyl, znamená to, že Migračný úrad vyhodnotil vašu žiadosť o azyl tak, že:

1. máte v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôžete alebo nechcete vrátiť do krajiny svojho pôvodu,
2. ste v krajine pôvodu prenasledovaní za uplatňovanie politických práv a slobôd,
3. existujú vo vašom prípade určité humanitné dôvody (zlý zdravotný stav, staroba, iné postavenie) – **azyl z humanitných dôvodov**,
4. máte na území Slovenskej republiky rodinného príslušníka s udeleným azylom (manžela, rodiča, dieťa) - **azyl na účel zlúčenia rodiny**.

Azyl (vrátane azylu z humanitných dôvodov) **sa udeľuje na dobu neurčitú**. **Azyl na účel zlúčenia rodiny sa prvýkrát udeľuje na tri roky**.

Azylant sa považuje za cudzinca, ktorému sa udelil **trvalý pobyt**.

Počas trvania azylu môžete legálne žiť na území Slovenskej republiky, cestovať v rámci štátov schengenského priestoru (do ostatných krajín ako je napr. Veľká Británia, Írsko potrebujete víza), na území Slovenskej republiky môžete legálne pracovať, zdravotná starostlivosť je vám hradená v Slovenskej republike aj v zahraničí.

Žiadosť o udelenie azylu (na účel zlúčenia rodiny) na dobu neurčitú

Po uplynutí troch rokov sa tento druh azylu na základe žiadosti udelí na dobu neurčitú, ak sú splnené naďalej podmienky na jeho udelenie a nie sú dôvody na jeho neudelenie.²

Žiadosť o udelenie azylu na dobu neurčitú musíte podať najskôr 90 dní pred uplynutím trojročnej lehoty a najneskôr v posledný deň tejto lehoty, inak vám azyl zanikne.

² § 13 ods. 1 až 4 Zákona o azyle

1. Ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo § 10.
2. Ministerstvo neudelí azyl, ak je dôvodné podozrenie, že žiadateľ
 - a) sa dopustil trestného činu proti mieru, vojnového trestného činu alebo trestného činu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov,
 - b) sa dopustil závažného nepolitického trestného činu mimo územia Slovenskej republiky predtým, ako požiadal o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany, alebo
 - c) je vinný za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.
3. Ustanovenie sa vzťahuje aj na účastníkov činov vyššie uvedených, ako aj na osoby, ktoré sa na týchto činoch inak podieľali.
4. Ministerstvo ďalej neudelí azyl, ak
 - a) žiadateľ má ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, ako je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov; to neplatí, ak táto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení tohto žiadateľa definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov,
 - b) príslušné orgány štátu pobytu žiadateľa mu priznali práva a povinnosti, aké priznávajú svojim občanom, alebo práva a povinnosti s nimi porovnateľné,
 - c) žiadateľ, ktorý má viac štátnych občianstiev, odmieta ochranu štátu, ktorého je štátnym občanom, a nejde o štát podľa § 8, alebo
 - d) žiadateľ nemá opodstatnenú obavu z prenasledovania v inej časti krajiny pôvodu alebo má v nej prístup k ochrane pred prenasledovaním, môže bezpečne a oprávnene vycestovať a vstúpiť do tejto časti krajiny pôvodu, pričom sa v nej môže usadiť; pri posudzovaní opodstatnenej obavy z prenasledovania alebo prístupu k ochrane ministerstvo prihliada na všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny pôvodu a na osobné pomery žiadateľa.

Žiadosť sa podáva na úradnom tlačíve, ktorého vzor nájdete v prílohe, osobne na príslušnom policajnom útve (oddelení cudzineckej polície v mieste vášho bydliska). Adresy oddelení cudzineckej polície nájdete v prílohe. Vyplnenú žiadosť policajný útvar bezodkladne zašle Migračnému úradu, ktorý o nej rozhodne a doručí vám rozhodnutie.

Dôvody zániku azylu

Zákon o azyle stanovuje dôvody, kedy vám azyl zanikne. Azyl zaniká

- nadobudnutím štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- písomným vyhlásením o vzdaní sa azylu,
- smrťou,
- odňatím,
- neudelením azylu za účelom zlúčenia rodiny na dobu neurčitú,
- zastavením konania z dôvodu späťvzatia žiadosti o udelenie azylu za účelom zlúčenia rodiny na dobu neurčitú, alebo
- uplynutím času, na ktorý bol udelený, ak nepodáte žiadosť o udelenie azylu za účelom zlúčenia rodiny na dobu neurčitú.

Ak vám bol azyl odňatý alebo zanikol z dôvodu vzdania sa azylu, azyl zaniká aj azylantovi, ktorému bol azyl udelený na účel zlúčenia rodiny.

Humanitný azyl a azyl na účel zlúčenia rodiny zaniká aj vtedy, ak sa vám udelí trvalý pobyt podľa Zákona o pobyte cudzincov alebo iný azyl v zmysle Zákona o azyle, ako ste mali.

Odňatie azylu

Konanie o odňatie azylu sa začína na podnet Migračného úradu. Migračný úrad vám odníme azyl, ak

- **dobrovoľne využijete ochranu, ktorú vám poskytol štát, ktorého ste štátnym občanom,**
- po predchádzajúcej strate štátneho občianstva znova **dobrovoľne získate svoje pôvodné štátne občianstvo,**
- **nadobudnete štátne občianstvo a prijmete ochranu štátu** svojho nového štátneho občianstva,
- **bezdôvodne odmietate ochranu poskytovanú štátom,** ktorého ste štátnym občanom, napriek tomu, že okolnosti, pre ktoré sa vám udelil azyl, už pominuli; to neplatí, ak uvediete závažné dôvody založené na predchádzajúcom prenasledovaní, pre ktoré odmietate ochranu štátu, ktorého ste štátnym občanom,
- ste schopní vrátiť sa do štátu svojho bydliska, pretože **okolnosti, pre ktoré vám bol udelený azyl, pominuli;** to neplatí, ak uvediete dôvody predchádzajúceho prenasledovania, pre ktoré odmietate návrat do štátu svojho bydliska,
- **dobrovoľne sa zdržiavate v štáte, ktorý ste opustili** z obavy pred prenasledovaním,
- je dôvodné podozrenie, že **ste sa dopustili trestného činu podľa § 13 ods. 2 alebo 3, alebo ak je dôvod podľa § 13 ods. 4 písm. a) a b)³** alebo

³ - trestného činu proti mieru, vojnového trestného činu alebo trestného činu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov,

- závažného nepolitického trestného činu mimo územia Slovenskej republiky predtým, ako požiadal o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany, alebo

- ste vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov;

(ustanovenie sa vzťahuje aj na účastníkov činov vyššie uvedených, ako aj na osoby, ktoré sa na týchto činoch inak podieľali);

- ak máte ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, ako je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov; to neplatí, ak táto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o vašom postavení definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov,

- príslušné orgány štátu pobytu vám priznali práva a povinnosti, aké priznávajú svojim občanom, alebo práva a povinnosti s nimi porovnateľné.

- vám bol azyl udelený len **na základe nepravdivých údajov alebo falšovaných dokladov** alebo z dôvodu, že ste **zamlčali skutočnosti** podstatné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu veci.

Migračný úrad **odníme azyl udelený z humanitných dôvodov a z dôvodu za účelom zlúčenia rodiny aj vtedy**, ak

- vás možno odôvodnene považovať za nebezpečného pre bezpečnosť Slovenskej republiky, alebo
- ste boli odsúdení za obzvlášť závažný zločin v zmysle Trestného zákona a predstavujete nebezpečenstvo pre spoločnosť.

Migračný úrad môže odňať azyl, ktorý bol udelený z humanitných dôvodov, ak tieto dôvody už pominuli a môžete sa vrátiť do svojej krajiny pôvodu.

Voči rozhodnutiu o zániku azylu môžete podať v zákonom stanovenej lehote [opravný prostriedok na príslušný súd](#). V tejto veci vám odporúčame čo najskôr kontaktovať právniká alebo advokáta.

Až do právoplatnosti rozhodnutia Migračného úradu o zániku azylu sa považujete za osobu s udeleným azylom, okrem prípadu vzdania sa azylu vyhlásením, kedy azyl zaniká dňom doručenia tohto vyhlásenia Migračnému úradu.

Doplnková ochrana

Ak vám bola na území Slovenskej republiky poskytnutá doplnková ochrana, znamená to, že Migračný úrad vyhodnotil vašu žiadosť o azyl tak, že v prípade vášho návratu do krajiny pôvodu vám hrozí nebezpečenstvo vážneho bezprávia vo forme:

1. uloženia trestu smrti alebo jeho výkonu,
2. mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu, alebo
3. vážneho a individuálneho ohrozenia života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu,
4. na účel zlúčenia rodiny.

Doplnková ochrana sa na území Slovenskej republiky poskytuje **na obdobie jedného roka s možnosťou predĺženia**, ak dôvody jej poskytnutia naďalej trvajú, **na dva roky opakovane**.

Cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, sa považuje za cudzinca, ktorému sa udelil **prechodný pobyt**.

Počas trvania doplnkovej ochrany môžete legálne žiť na území Slovenskej republiky, cestovať v rámci štátov schengenského priestoru (do ostatných krajín ako je napr. Veľká Británia, Írsko potrebuje víza), na území Slovenskej republiky môžete legálne pracovať, zdravotná starostlivosť je vám hradená len na území Slovenskej republiky a to prostredníctvom Migračného úradu.

Ak vám bola poskytnutá doplnková ochrana a medzičasom nastanú nové skutočnosti preukazujúce vaše prenasledovanie, **môžete opätovne podať žiadosť o azyl a tieto nové skutočnosti uviesť Migračnému úradu**. Počas konania o udelenie azylu ohľadne vašej novej žiadosti o azyl však budete naďalej požívať status doplnkovej ochrany.

Rozhodnutie, ktorým vám Migračný úrad udelí doplnkovú ochranu, obsahuje dva výroky: 1. výrok hovorí, že sa vám neudeluje azyl, 2. výrok hovorí, že sa vám poskytne doplnková ochrana. Ak vám **bola poskytnutá doplnková ochrana**, proti tomuto výroku rozhodnutia nemôžete podať odvolanie, rozhodnutie je preto v tejto časti právoplatné a vykonateľné dňom doručenia. Ak však máte dôvody, ktoré odôvodňujú **udelenie azylu**, môžete podať opravný prostriedok na súd proti prvému výroku o neudelení azylu, pričom počas konania budete požívať novonadobudnutý status osoby s doplnkovou ochranou.

Predĺženie doplnkovej ochrany

Žiadosť sa podáva na úradnom tlačive, ktorého vzor nájdete v prílohe, osobne na príslušnom policajnom útvere (oddelení cudzineckej polície v miesta vášho bydliska). Adresy oddelení cudzineckej polície nájdete v prílohe.

Žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany je potrebné podať najskôr 90 dní pred uplynutím jednoročnej lehoty, resp. dvojročnej lehoty a najneskôr v posledný deň tejto lehoty.

V prípade, ak žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany podáte po zákonnej lehote, doplnková ochrana vám zanikne!

Vyplnenú žiadosť policajný útvar bezodkladne zašle na Migračný úrad, ktorý má 90 dní na rozhodnutie o vašej žiadosti. Táto lehota sa môže v odôvodnených prípadoch predĺžiť. O predĺžení lehoty musíte byť písomne informovaní.

Migračný úrad vám vydá buď **rozhodnutie o predĺžení doplnkovej ochrany** alebo rozhodnutie o nepredĺžení doplnkovej ochrany. Ak vám bude doplnková ochrana predĺžená,

môžete naďalej žiť a pracovať na území Slovenskej republiky ako doposiaľ. Ak vám Migračný úrad vydá **rozhodnutie o nepredĺžení doplnkovej ochrany**, po právoplatnosti takéhoto rozhodnutia vám doplnková ochrana zanikne a ak nemáte iný druh pobytu, musíte územie Slovenskej republiky opustiť, inak by ste sa na území Slovenskej republiky nachádzali neoprávnené. Ak s rozhodnutím Migračného úradu o nepredĺžení doplnkovej ochrany nesúhlasíte, **môžete na príslušný súd podať opravný prostriedok** v zákonnej lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia. **Odporúčame vám, aby ste sa o podaní opravného prostriedku poradili s právnikom alebo advokátom.**

Dôvody zániku doplnkovej ochrany

Zákon o azyle stanovuje dôvody, kedy vám doplnková ochrana zanikne. Doplnková ochrana zaniká

- udelením azylu na území Slovenskej republiky,
- udelením trvalého pobytu na území Slovenskej republiky, ak sa doplnková ochrana poskytla na účel zlúčenia rodiny,
- písomným vyhlásením o vzdaní sa doplnkovej ochrany (dňom doručenia vyhlásenia Migračnému úradu),
- smrťou,
- nepredĺžením doplnkovej ochrany,
- zrušením doplnkovej ochrany,
- nadobudnutím štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- zastavením konania z dôvodu späťvzatia žiadosti o predĺženie doplnkovej ochrany, alebo
- uplynutím času, na ktorý bola doplnková ochrana poskytnutá, ak nepodáte v lehote žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany.

Ak vám doplnková ochrana zanikla (okrem prípadu smrti, nadobudnutia štátneho občianstva, udelenia azylu), doplnková ochrana **zaniká aj cudzincovi, ktorému sa poskytla na účel zlúčenia rodiny s vami.**

Doplnková ochrana na účel zlúčenia rodiny zaniká aj poskytnutím doplnkovej ochrany z dôvodu reálnej hrozby vážneho bezprávia.

Zrušenie doplnkovej ochrany

Migračný úrad vám zruší doplnkovú ochranu

- **ak okolnosti, na základe ktorých sa poskytla doplnková ochrana, zanikli alebo sa zmenili** tak, že nie je potrebné ju ďalej poskytovať; to neplatí, ak cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, uvedie závažné dôvody založené na predchádzajúcom vážnom bezprávi, pre ktoré odmieta ochranu štátu, ktorý je jeho krajinou pôvodu,
- z dôvodov podľa **§ 13c ods. 2, 3 a ods. 4 písm. c)**⁴ alebo
- ak sa vám poskytla doplnková ochrana len **na základe nepravdivých údajov alebo falšovaných dokladov** alebo z dôvodu, že ste zamlčali skutočnosti podstatné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu veci.

⁴ Existuje dôvodné podozrenie, že

- ste sa dopustili trestného činu proti mieru, trestného činu vojnového alebo trestného činu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov,
- ste spáchali obzvlášť závažný zločin,
- ste vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov,
- predstavujete nebezpečenstvo pre bezpečnosť Slovenskej republiky
- predstavujete nebezpečenstvo pre spoločnosť.

(ustanovenie sa vzťahuje aj na účastníkov uvedených činov, ako aj na osoby, ktoré sa na týchto činoch inak podieľali)
- pred vstupom na územie Slovenskej republiky ste spáchali iný čin, ktorý je podľa Trestného zákona trestným činom, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej päť rokov, a krajinu pôvodu ste opustili len z dôvodu, aby ste sa vyhli trestnému stíhaniu.

Voči rozhodnutiu o zániku doplnkovej ochrany môžete podať v zákonom stanovenej lehote **opravný prostriedok na príslušný súd**. V tejto veci vám odporúčame čo najskôr kontaktovať právniku alebo advokáta.

Až do právoplatnosti rozhodnutia Migračného úradu o zániku doplnkovej ochrany sa považujete za osobu s poskytnutou doplnkovou ochranou.

Doklady vydané na území Slovenskej republiky

Na území Slovenskej republiky vám bude vydaný **doklad o pobyte** a v prípade, ak nevlastníte vlastný cestovný doklad, bude vám vydaný aj **cestovný doklad cudzinca** (pre osoby s udeleným azylom) alebo **cudzinecký pas** (pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou).

Prvýkrát o vydanie dokladu o pobyte a cestovného dokladu cudzinca/cudzineckého pasu môžete **požiadat' na policajnom útvare naraz po právoplatnosti rozhodnutia Migračného úradu o udelení azylu alebo poskytnutí doplnkovej ochrany**. Následne požiadajte o vydanie dokladov po skončení ich platnosti.

Doklad o pobyte

Cudzincovi, ktorému bol udelený **azyl**, policajný útvar vydá doklad o pobyte, v ktorom uvedie názov azylant. Platnosť dokladu o pobyte je **desať rokov**; ak ide o azylanta, ktorému bol udelený azyl na tri roky, je platnosť dokladu tri roky.

Cudzincovi, ktorému sa poskytla **doplnková ochrana**, policajný útvar vydá do 15 dní doklad o pobyte, v ktorom uvedie názov doplnková ochrana. Platnosť dokladu o pobyte je **dva roky**. Po uplynutí platnosti dokladu o pobyte policajný útvar vydá cudzincovi, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, nový doklad o pobyte. V prípade, ak čakáte na rozhodnutie Migračného úradu o predĺžení doplnkovej ochrany a končí vám platnosť dokladu o pobyte, o nový doklad o pobyte môžete požiadať aj bez nového rozhodnutia.

Pred uplynutím platnosti dokladu o pobyte sa platnosť dokladu o pobyte skončí aj vtedy, ak vám právoplatne zanikol azyl alebo zanikla doplnková ochrana.

DÔLEŽITÉ UPOZORNENIE: Samotné podanie žiadosti o predĺženie platnosti dokladov alebo vydanie dokladov neznamena podanie žiadosti o predĺženie doplnkovej ochrany, resp. o predĺženie azylu v prípade azylu na účel zlúčenia rodiny. O predĺženie doplnkovej ochrany, resp. o predĺženie azylu na účel zlúčenia rodiny je potrebné požiadať samostatne na predpísanom tlačive na príslušnom policajnom útvare.

Žiadosť o vydanie dokladu o pobyte je potrebné podať na príslušnom policajnom útvare (oddelenie cudzineckej polície podľa miesta vášho bydliska). Vzor žiadosti, ako aj adresy oddelení cudzineckej polície, nájdete v prílohe.

Spolu so žiadosťou si na oddelenie cudzineckej polície zoberte:

- originál a kópiu **rozhodnutia Migračného úradu** o udelení azylu alebo poskytnutí doplnkovej ochrany (resp. o predĺžení azylu na dobu neurčitú, o predĺžení doplnkovej ochrany a pod.),
- 2 farebné **fotografie** s rozmermi 3 x 3,5 cm zobrazujúce aktuálnu podobu tváre,
- **správny poplatok** - od poplatku sú oslobodené osoby, ktoré prvýkrát žiadajú o vydanie dokladu o pobyte. Za vydanie ďalšieho dokladu o pobyte sa uhrádza správny poplatok vo

výške 4,50 € vo forme kolkov. Kolky si môžete kúpiť na pošte alebo v automате, ktorý sa nachádza na väčšine oddelení cudzineckej polície;

- **potvrdenie o mieste vášho pobytu.**

V prípade, že ste ubytovaní na ubytovni, ubytovňa vám potvrdí tlačivo **Hlásenie pobytu** ktoré nájdete v prílohe. Tlačivo bude slúžiť pre vás ako potvrdenie o vašom pobyte. Ak žijete v prenajatom byte alebo dome, zoberte si so sebou **originál alebo overenú fotokópiu nájomnej zmluvy s overeným podpisom prenajímateľa – vlastníka nehnuteľnosti a originál alebo overenú fotokópiu listu vlastníctva**. Ak žijete u známeho bez nájomného vzťahu, potrebujete **písomný súhlas vlastníka nehnuteľnosti**, že môžete v danom mieste bývať a nahlásiť si tam prechodný pobyt/trvalý pobyt s overeným podpisom vlastníka nehnuteľnosti a originál alebo overenú fotokópiu listu vlastníctva.

Po úspešnom podaní žiadosti vás bude oddelenie cudzineckej polície informovať o vyhotovení dokladu o pobyte prostredníctvom sms správy a následne si tento doklad môžete prevziať na oddelení cudzineckej polície.

Doklad o pobyte je ružová kartička obdĺžnikového tvaru. Na prednej strane dokladu o pobyte sa okrem iného nachádza vaša fotografia, vaše meno a priezvisko a ostatné mená a priezviská uvedené latinkou v cestovnom doklade alebo vo vašom rozhodnutí z Migračného úradu, platnosť dokladu o pobyte, dátum a miesto vydania dokladu o pobyte, nápis azyl alebo doplnková ochrana, váš podpis a pridelené rodné číslo. Na opačnej strane je uvedený dátum a miesto vášho narodenia, krajina pôvodu, pohlavie, štátna príslušnosť a adresa pobytu na území Slovenskej republiky.

Vzor dokladu o pobyte pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

So žiadosťou o doklad o pobyte je vám vygenerované **rodné číslo**, ktoré sa nachádza na prednej strane dokladu o pobyte. Rodné číslo je **číselný identifikátor**, patrí medzi osobné údaje, dá sa z neho určiť dátum narodenia a pohlavie osoby. Každá osoba má iné rodné číslo.

Cestovný doklad cudzinca pre osoby s udeleným azylom

Cestovný doklad cudzinca vydáva s **platnosťou na dva roky** policajný útvar osobe, ktorej bol udelený azyl na území Slovenskej republiky a ktorá nemá vlastný platný cestovný doklad.

Ak vám nie je dočasne možné zosnímať odtlačky prstov, bude vám vydaný cestovný doklad cudzinca s platnosťou na jeden rok.

Žiadosť o vydanie, resp. predĺženie cestovného dokladu cudzinca sa podáva na úradnom tlačive na príslušnom policajnom útvare (oddelenie cudzineckej polície v miesta vášho bydliska). Vzor žiadosti, ako aj adresy oddelení cudzineckej polície, nájdete v prílohe. Spolu so žiadosťou si na oddelenie cudzineckej polície zoberte nasledovné doklady:

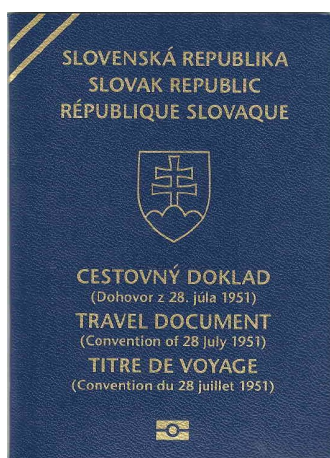
- originál a kópiu **rozhodnutia Migračného úradu** o udelení azylu,
- dve farebné **fotografie** s rozmermi 3 x 3,5 cm zobrazujúce aktuálnu podobu tváre,

- **správny poplatok** vo forme kolkov vo výške 33,- € pre osoby staršie ako 16 rokov, vo výške 13,- € pre osoby vo veku od 6 do 16 rokov, vo výške 8,- € pre osoby mladšie ako 6 rokov. Za predĺženie platnosti cestovného dokladu cudzinca zákon stanovuje správny poplatok vo výške 3,- €, za predĺženie cudzineckého pasu sa poplatok neplatí.
- **doklad o pobyte** – ak ho už máte vydaný.

Cestovný doklad vám bude vydaný **do 30 dní** od podania žiadosti o vydanie cestovného dokladu cudzinca. Keď vám bude doklad vyhotovený, policajný útvar vás bude informovať prostredníctvom sms správy, aby ste si ho vyzdvihli.

O predĺženie doby platnosti cestovného dokladu cudzinca môžete požiadať na oddelení cudzineckej polície v mieste vášho bydliska alebo v zahraničí na zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky.

Vzor cestovného dokladu cudzinca pre osoby s udeleným azylom

Cudzinecký pas pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

Ak nemáte vlastný platný cestovný doklad, policajný útvar vám vydá cudzinecký pas, ktorý vás oprávňuje na vycestovanie zo Slovenskej republiky a na návrat do Slovenskej republiky.

Žiadosť o vydanie, resp. predĺženie cudzineckého pasu sa podáva na úradnom tlačíve na príslušnom policajnom útvare (oddelenie cudzineckej polície v miesta vášho bydliska). Vzor žiadosti, ako aj adresy oddelení cudzineckej polície, nájdete v prílohe. Spolu so žiadosťou si na oddelenie cudzineckej polície zoberte nasledovné doklady:

- originál a kópiu **rozhodnutia Migračného úradu** o poskytnutí doplnkovej ochrany,
- dve farebné **fotografie** s rozmermi 3 x 3,5 cm zobrazujúce aktuálnu podobu tváre,
- **správny poplatok** - od správneho poplatku ste ako osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou oslobodení,
- **doklad o pobyte** – ak ho už máte vydaný.

Policajný útvar vydá cudzinecký pas **do 30 dní** od podania žiadosti o vydanie cudzineckého pasu. Keď vám bude cudzinecký pas vyhotovený, policajný útvar vás bude informovať prostredníctvom sms správy, aby ste si ho vyzdvihli.

Platnosť cudzineckého pasu policajný útvar určí na nevyhnutný čas, **najdlhšie na jeden rok**. Platnosť cudzineckého pasu môže policajný útvar opakovane **predĺžiť** na základe podanej žiadosti. Cudzinecký pas pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou policajný útvar predlžuje spravidla iba jedenkrát na obdobie jedného roka. Po uplynutí tohto obdobia je

potrebné požiadať o vydanie **nového cudzineckého pasu**. V prípade nepredĺženia doplnkovej ochrany policajný útvar spravidla predĺži cudzinecký pas na obdobie troch mesiacov, a to opakovane.

Vzor cudzineckého pasu pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

Vaše doklady – doklad o pobyte, cudzinecký pas alebo cestovný doklad cudzinca noste vždy pri sebe pre prípad potreby preukázania vašej totožnosti, oprávnenosti pobytu alebo náhlych zdravotných ťažkostí.

Všetky vaše doklady chráňte pred krádežou, zničením, pozmeňovaním a zneužitím. Vaše doklady nikomu nepožičiavajte. Použitie vašich dokladov inou osobou, ich pozmeňovanie a zneužitie môže mať pre vás závažné právne následky, vrátane trestných.

Doklady z krajiny pôvodu alebo z iného štátu

V prípade, **ak máte vlastný cestovný pas z krajiny pôvodu**, po získaní medzinárodnej ochrany budete tento pas naďalej používať ako váš doklad totožnosti až do skončenia jeho platnosti. To znamená, že policajný útvar vám nevydá cestovný doklad cudzinca (pre azylanta) alebo cudzinecký pas (pre osobu s poskytnutou doplnkovou ochranou). Po skončení platnosti vášho cestovného pasu z krajiny pôvodu si môžete na policajnom útvare podať žiadosť o vydanie cestovného dokladu cudzinca alebo cudzineckého pasu zo strany Slovenskej republiky.

Ak máte pri sebe **iné listiny vydané štátnymi orgánmi krajiny vášho pôvodu alebo inej krajiny** (napr. rodný list, sobášny list, vysvedčenie zo školy, diplom, súdne rozhodnutie a pod.) a ktoré sú platné v krajine vydania ako verejné listiny, majú dôkaznú moc verejných listín aj v Slovenskej republike. **Ak chcete tieto listiny použiť v Slovenskej republike, musia byť opatrené predpísanými osvedčeniami.** Výnimky ustanovujú mnohostranné a dvojstranné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Legalizácia a superlegalizácia listín

Cudzozemské listiny určené na použitie na území Slovenskej republiky **podliehajú superlegalizácii prostredníctvom zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v štáte pôsobnosti.** Osvedčenie verejnej listiny spočíva **v potvrdení pravosti podpisov a úradných pečiatok podľa ich vzorov, ktoré má zastupiteľský úrad k dispozícii.** Zastupiteľský úrad Slovenskej republiky potvrdzuje pravosť predchádzajúceho osvedčenia ministerstva zahraničných vecí štátu, z ktorého doklad pochádza.

To znamená, že ak chcete na území Slovenskej republiky použiť napr. váš rodný list, rodný list musí byť osvedčený ministerstvom zahraničných vecí štátu, ktorý ho vydal (**legalizácia**).

Následne pravosť podpisov a úradných pečiatok na vašom rodnom liste musí overiť zastupiteľský úrad Slovenskej republiky príslušný pre krajinu, ktorá doklad vydala. Až takto overenú listinu možno preložiť do slovenského jazyka a následne ju použiť na území Slovenskej republiky.

Ak ste si nezabezpečili superlegalizáciu dokladov v zahraničí na zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky, môžete o to **požiadat' prostredníctvom Konzulárneho oddelenia Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZV SR)**.

Na korešpondenčnú adresu **Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky**, Konzulárny odbor – legalizácia, Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava, Slovenská republika je potrebné doporučené zaslať nasledovné dokumenty:

- **písomnú žiadosť**, ktorá nahrádza splnomocnenie, ktorou požiadate MZV SR o zabezpečenie overenia dokumentu, v ktorej uvediete štát, príp. mesto, kde bol dokument vydaný, presnú spätnú adresu a telefonický kontakt,
- **čestné vyhlásenie** – potvrdené notárom, že sa zaväzujete uhradiť všetky náklady spojené s overením zasielaného dokumentu,
- **originál dokumentu** – nie kópiu.

O superlegalizáciu listiny môžete **požiadat' priamo aj príslušný zastupiteľský úrad Slovenskej republiky**. V tomto prípade bude vaša žiadosť vybavená za kratšiu dobu, avšak poštovné náklady si musíte uhradiť sami. Zabezpečenie superlegalizácie dokumentov prostredníctvom MZV SR môže trvať aj 3 mesiace a viac.

Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky nájdete na internetovej stránke MZV SR www.mzv.sk/sk/ministerstvo/slovenske_zastupitelstva-vsetky_zastupitelstva.

Za superlegalizáciu jednej listiny zaplatíte **správny poplatok vo výške 20,- €**.

Ak sa vám pred odchodom z krajiny pôvodu nepodarilo zabezpečiť legalizáciu dokumentu, po získaní medzinárodnej ochrany, či už azylu alebo doplnkovej ochrany, vám neodporúčame kontaktovať za týmto účelom príslušné orgány krajiny pôvodu, pretože vám z tohto dôvodu môže byť vaša medzinárodná ochrana zo strany Migračného úradu zrušená.

Apostille

Ak krajina, ktorá pristúpila k Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (Haagsky dohovor z 5. októbra 1961), osvedčí listinu apostilou (Apostille), **takto overený doklad sa ďalej neosvedčuje**, predloží sa na preklad súdnemu prekladateľovi do slovenského jazyka z cudzieho jazyka a môžete ho používať na slovenských úradoch.

Odporúčame vám v každom prípade superlegalizácie listiny dopredu kontaktovať Konzulárny odbor MZV SR (informácie na telefónnom čísle +421 2 5978 3741) a informovať sa o podmienkach a možnostiach superlegalizácie listiny z určitej krajiny, nakoľko môžu existovať určité výnimky a špecifiká alebo vašu listinu nebude možné superlegalizovať z rôznych dôvodov.

Preklad všetkých dokumentov vydaných v zahraničí, ktoré chcete použiť na území Slovenskej republiky, musí byť úradný, zoznam súdnych prekladateľov nájdete na internetovej stránke <http://jaspi.justice.gov.sk>.

Základné práva a povinnosti

Práva v zmysle Zákona o azyle

Osoby s udeleným azylom

- Migračný úrad vám po právoplatnosti rozhodnutia o udelení azylu poskytne **jednorazový príspevok vo výške 1, 5-násobku sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Tomu istému azylantovi možno na území Slovenskej republiky poskytnúť takýto príspevok iba jedenkrát.
- Migračný úrad vám zabezpečí **poučenie o právach a povinnostiach**, ktoré súvisia s udelením azylu v jazyku, o ktorom sa predpokladá, že mu rozumiete.
- Migračný úrad vás môže **na základe vašej písomnej žiadosti na nevyhnutný čas ubytovať v pobytovom tábore**, kde ste povinní primerane uhrádzať výdavky spojené s vaším pobytom.

Zákon o azyle upravuje osobitne integráciu azylantov. Cieľom integrácie je **začlenenie azylantov do spoločnosti, najmä získanie vhodného ubytovania a zamestnania.**

Po udelení azylu Migračný úrad azylanta spravidla umiestni v integračnom stredisku. Po ukončení pobytu v integračnom stredisku a po absolvovaní kurzu základov slovenského jazyka jednorazovo ponúkne azylantovi možnosť ubytovania.

Azylant je na uľahčenie integrácie do spoločnosti povinný počas pobytu v integračnom stredisku navštevovať **kurz základov slovenského jazyka**, ktorý zabezpečí Migračný úrad. Migračný úrad na žiadosť zabezpečí kurz základov slovenského jazyka aj azylantovi, ktorý nebol umiestnený v integračnom stredisku alebo ktorý počas pobytu v integračnom stredisku neabsolvoval kurz základov slovenského jazyka.

Osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

- Migračný úrad vás môže na základe vašej písomnej žiadosti **na nevyhnutný čas ubytovať v pobytovom tábore**, kde ste povinní primerane uhrádzať výdavky spojené s vaším pobytom.
- **Migračný úrad sa podieľa na vytváraní možností na vaše začlenenie** do spoločnosti.
- Migračný úrad vám poskytne poučenie o vašich právach a povinnostiach súvisiacich s poskytovaním doplnkovej ochrany v jazyku, o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumiete.
- Migračný úrad vám zabezpečí **kurz základov slovenského jazyka**.
- Pokiaľ nie ste verejne zdravotne poistení, **Migračný úrad vám uhradí zdravotnú starostlivosť** poskytnutú na území Slovenskej republiky v rozsahu, v akom sa uhrádza na základe verejného zdravotného poistenia. Migračný úrad vám na poskytovanie zdravotnej starostlivosti vydá doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti.

Povinnosti v zmysle Zákona o azyle

Osoby s udeleným azylom sú v zmysle Zákona o azyle povinné

- spolupracovať s Migračným úradom a príslušnými orgánmi pri integrácii,
- oznámiť Migračnému úradu do 20 dní narodenie svojho dieťaťa na území Slovenskej republiky,
- dodržiavať vnútorný poriadok počas pobytu v pobytovom tábore,
- oznámiť Migračnému úradu udelenie štátneho občianstva.

Osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou sú v zmysle Zákona o azyle povinné

- chrániť doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti pred stratou, odcudzením, poškodením, zničením alebo zneužitím,

- ohlásiť bezodkladne Migračnému úradu odcudzenie, poškodenie, zničenie alebo zneužitie dokladu o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti,
- oznámiť bezodkladne Migračnému úradu vznik, zmenu alebo skončenie pracovnoprávneho vzťahu,
- odovzdať bezodkladne po vzniku pracovnoprávneho vzťahu Migračnému úradu doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti,
- oznámiť písomne policajnému útvaru, že sa bude nepretržite viac ako 90 dní zdržiavať mimo územia Slovenskej republiky,
- dodržiavať vnútorný poriadok počas pobytu v pobytovom tábore,
- oznámiť Migračnému úradu do 20 dní narodenie svojho dieťaťa na území Slovenskej republiky,
- odovzdať Migračnému úradu doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, ak doplnková ochrana zanikla.

Povinnosti v zmysle Zákona o pobyte cudzincov

Zákon o pobyte cudzincov ukladá **rovnaké povinnosti pre všetkých cudzincov**, vrátane osôb s udeleným azylom a osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou bez rozdielu a to:

- oznámiť písomne policajnému útvaru, že sa bude viac ako 180 dní nepretržite zdržiavať mimo územia Slovenskej republiky,
- uvádzať pravdivo a úplne všetky požadované údaje v rozsahu ustanovenom týmto zákonom,
- preukázať na požiadanie policajta totožnosť a oprávnenosť pobytu predložením platného cestovného dokladu a dokladu o pobyte,
- hlásiť policajnému útvaru zmenu mena, priezviska, osobného stavu, štátnej príslušnosti, údajov v cestovnom doklade do piatich pracovných dní odo dňa, keď zmena nastala, a výmenu cestovného dokladu,
- chrániť doklady pred stratou, krádežou, poškodením alebo zneužitím,
- ohlásiť stratu, krádež alebo poškodenie cestovného dokladu alebo dokladov vydaných podľa tohto zákona policajnému útvaru do piatich pracovných dní odo dňa, keď sa o tom dozvedel,
- dostaviť sa na výzvu na policajný útvar v súvislosti s konaním podľa tohto zákona,
- predložiť na žiadosť ubytovateľa cestovný doklad,
- podpísať vyplnené úradné tlačivo o hlásení pobytu, v ktorom je uvedené jeho meno a priezvisko, dátum a miesto narodenia, štátna príslušnosť, miesto trvalého pobytu, účel pobytu, číslo cestovného dokladu, číslo víza, adresa pobytu v Slovenskej republike, meno ubytovateľa a mená a priezviská spolucestujúcich detí,
- poskytnúť údaje potrebné na štatistické zisťovanie o pobyte,
- oznámiť do troch pracovných dní policajnému útvaru, že účel, na ktorý bol pobyt udelený, zanikol,
- podrobiť sa na požiadanie policajného útvaru snímaniu biometrických údajov na účely konania podľa Zákona o pobyte cudzincov alebo osobitného predpisu,
- požiadať do piatich pracovných dní o vydanie nového dokladu o pobyte, ak záznamy v ňom nezodpovedajú skutočnosti alebo dôjde k strate, krádeži, poškodeniu alebo zneužitiu dokladu o pobyte,
- odovzdať policajnému útvaru neplatný doklad o pobyte alebo neplatný doklad vydaný podľa Zákona o pobyte cudzincov, alebo nájdený doklad iného cudzinca,
- oznámiť policajnému útvaru, že sa bude zdržiavať mimo miesta udeleného pobytu nepretržite viac ako 30 dní.

V prípade nedodržania povinností v zmysle Zákona o pobyte cudzincov páchate priestupok, za ktorý vám hrozí v niektorých prípadoch pokuta až do výšky 1600,- €.

ODDELENIA CUDZINECKEJ POLÍCIE

Oddelenie cudzineckej polície PZ

Bratislava

Hrobáková 44, Bratislava 851 02
Telefón +421-9610-36855
Fax +421-9610-36859

Oddelenie cudzineckej polície PZ Košice

Trieda SNP 35, Košice 040 01
Telefón +421-9619-31208
Fax +421-9619-31209

Oddelenie cudzineckej polície PZ

Dunajská Streda

Adorská 34, Dunajská Streda 929 01
Telefón +421-96111-3200
Fax +421-96111-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ

Rimavská Sobota

Hviezdoslavova 35, Rimavská Sobota 979 01
Telefón +421-96168-3205
Fax +421-96168-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Trnava

Športová 10, Trnava 917 01
Telefón +421-96110-6152 - 6
Fax +421-96110-6159

Oddelenie cudzineckej polície PZ Žilina

Kysucké Nové Mesto, ul. Hviezdoslavova
436/6, 024 01, (Stránkovanie a vybavovanie
cudzincov je na adrese: Žilina, Bánovská
cesta 8111/1- v priestoroch HaZZ Žilina)
Telefón +421-96144-3205, +421-96140-
3217
Fax +421-96144-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Nitra

Kalvárska 2, Nitra 949 01
Telefón +421-96130-3230
Fax +421-96130-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Nové

Zámky

Bitúnkova 8, Nové Zámky 949 36
Telefón +421-96133-3208
Fax +421-96133-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ

Michalovce

Štúrova 1, Michalovce 071 01
Telefón +421-96172-3220
Fax +421-96172-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Trenčín

Jílelnického 2, Trenčín 911 01
Telefón +421-96120-3233
Fax +421-96120-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Prešov

Ľubochnianska 2, Prešov 080 01
Telefón +421-96180-3205
Fax +421-96180-3209

Oddelenie cudzineckej polície PZ Banská

Bystrica

Štefánikovo nábrežie 7,
Banská Bystrica 974 01
Telefón +421-96160-3203
Fax +421-96160-3209

Úradné hodiny platia pre všetky oddelenia cudzineckej polície PZ			
Deň	Úradné hodiny	Prestávka	Úradné hodiny
Pondelok	7.30 hod. - 12.00 hod.	12.00 hod. – 12.30 hod.	12.30 hod. - 15.00 hod.
Utorok	7.30 hod. – 12.00 hod.	výdaj dokladov a snímanie biometrických údajov osôb	
Streda	7.30 hod. - 12.00 hod.	12.00 hod. – 12.30 hod.	12.30 hod. - 17.30 hod.
Piatok	7.30 hod. - 12.00 hod.		

Územná pôsobnosť jednotlivých oddelení od 5.6.2013

Oddelenie cudzineckej polície PZ	Pôsobnosť (okresy)
OC PZ Bratislava	Bratislava I. až V.
OC PZ Dunajská Streda	Dunajská Streda, Galanta, Senec
OC PZ Trnava	Trnava, Malacky, Pezinok, Piešťany, Senica, Skalica
OC PZ Nitra	Nitra, Hlohovec, Partizánske, Topolčany, Zlaté Moravce
OC PZ Nové Zámky	Nové Zámky, Komárno, Levice, Šaľa
OC PZ Trenčín	Trenčín, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce, Ilava, Považská Bystrica, Prievidza, Púchov
OC PZ Banská Bystrica	Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, Detva, Zvolen, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Krupina
OC PZ Rimavská Sobota	Rimavská Sobota, Lučenec, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš
OC PZ Žilina	Žilina, Bytča, Čadca, Martin, Turčianske Teplice, Kysucké Nové Mesto, Ružomberok, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Tvrdošín
OC PZ Košice	Košice I., II., III., IV., Košice – okolie, Gelnica, Spišská Nová Ves, Rožňava
OC PZ Michalovce	Michalovce, Sobrance, Trebišov, Humenné, Snina, Medzilaborce
OC PZ Prešov	Prešov, Bardejov, Sabinov, Stará Ľubovňa, Poprad, Poprad, Kežmarok, Levoča, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou

(Zdroj: www.minv.sk/?ocp-1)

BÝVANIE

Možnosti bývania v zmysle Zákona o azyle a iných predpisov

V zmysle Zákona o azyle Migračný úrad môže **azylanta** na základe jeho písomnej žiadosti na nevyhnutný čas ubytovať **v pobytovom tábore**, kde je azylant povinný primerane uhrádzať výdavky spojené s jeho pobytom.

Po udelení azylu Migračný úrad azylanta spravidla umiestni v integračnom stredisku. **Integračné stredisko je zriadené v meste Zvolen**. Momentálne však v tomto zariadení ubytovanie azylantov nie je možné.

Po ukončení pobytu v integračnom stredisku a po absolvovaní kurzu základov slovenského jazyka sa **azylantovi jednorazovo ponúkne možnosť ubytovania**.

V zmysle zákona o azyle Migračný úrad môže cudzinca, ktorému sa poskytla **doplnková ochrana**, na základe jeho písomnej žiadosti na nevyhnutný čas ubytovať **v pobytovom tábore**, kde je povinný primerane uhrádzať výdavky spojené s jeho pobytom.

Maloleté osoby bez sprievodu bez ohľadu na druh udelenej medzinárodnej ochrany sú umiestnené v niektorom z detských domovov na území Slovenskej republiky, spravidla v Trenčíne alebo v Medzilaborciach až do nadobudnutia 18 rokov. Ak ústavná starostlivosť skončí dosiahnutím plnoletosti alebo predĺžením ústavnej starostlivosti do 19 rokov veku, môže mladý dospelý požiadať detský domov o **poskytovanie starostlivosti až do jeho osamostatnenia sa, najdlhšie do 25 rokov veku**. Osamostatnením sa chápe zabezpečenie si bývania a schopnosť samostatne sa živiť.

Detský domov môže utvoriť podmienky na predĺženie pobytu plnoletej fyzickej osoby po dovŕšení 25 roku veku v prípade, že sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom, najviac o 24 mesiacov. Podmienky zotrvania mladého dospelého a plnoletej fyzickej osoby po dovŕšení 25. roku veku v detskom domove s nimi dohodne detský domov písomne.

Ako osoba s udeleným azylom alebo s poskytnutou doplnkovou ochranou môžete využiť na ubytovanie najmä ubytovne, penzióny, študentské domovy a hostely alebo si môžete prenajať byt alebo dom, v prípade finančnej núdze môžete využiť nocľahárne alebo útulky.

Ubytovne, penzióny, hostely, študentské domovy

Ubytovne, penzióny, hostely slúžia na krátkodobé aj dlhodobé ubytovanie. Študentské domovy sú zriadené pri stredných a vysokých školách a prevažne slúžia na ubytovanie študentov školy. V závislosti od kapacít je však niekedy možné aj ubytovanie neštudentov, najmä počas letných mesiacov.

Vo väčšine prípadov tieto zariadenia poskytujú dvoj – a viacposteľové izby, za príplatok jednoposteľové s bunkovým systémom. Bunka zvyčajne pozostáva zo spoločnej chodbičky a dvoch samostatných izieb buď so samostatným alebo spoločným sociálnym zariadením (kúpeľňa, WC). Kuchynka býva súčasťou bunky alebo sa nachádza v spoločnom priestore.

Ubytovanie v týchto zariadeniach sa väčšinou poskytuje na základe zmluvy o ubytovaní. Ceny týchto zariadení sa pohybujú približne **od 5,- € a viac za jednu noc**. K uvedenej sume treba pripočítať ešte **daň z ubytovania**, ktorej výška závisí od nariadenia daného mesta (cca 1,50 €). V prípade dlhšieho času ubytovania jednotlivé zariadenia poskytujú **zvýhodnené ceny**. Po prihlásení na prechodný/trvalý **pobyt budete oslobodení od dane za ubytovanie**.

Nájom bytu alebo rodinného domu

Ak sa plánujete zdržiavať dlhší čas na jednom mieste (napr. ste si našli prácu), prenájom bytu alebo rodinného domu (resp. jeho časti, jednej izby a pod.) vám zabezpečí väčšie pohodlie a pokoj. Výška nájomného závisí najmä od lokality a veľkosti nehnuteľnosti.

Byt alebo dom sa prenajíma **na základe nájomnej zmluvy**, ktorá musí obsahovať

- **označenie predmetu a rozsahu užívania**,
- **výšku nájomného**,
- **výšku úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu alebo domu** – voda, plyn, elektrina, odpad a iné. Poplatky za plnenia spojené s užívaním predmetu nájmu sú spravidla **preddankové**, to znamená, že mesačne platíte stanovenú sumu za elektrinu, vodu, plyn a tieto položky sa ku koncu roka vyúčtujú podľa reálnej spotreby a vám vznikne buď preplatok alebo nedoplatok. Podľa dohody v nájomnej zmluve **nedoplatok** budete musieť zaplatiť vy alebo prenajímateľ a na druhej strane vzniknutý **preplatok** vám prenajímateľ vráti alebo si ho ponechá;
- **opis príslušenstva**, čo sa v byte alebo v dome nachádza,
- **opis stavu** bytu alebo domu.

V závislosti od podmienok prenajímateľa, prenajímateľ môže pri podpise nájomnej zmluvy požadovať **depozit – peňažnú zálohu** spravidla vo výške mesačného nájomného, ktorá slúži na krytie prípadných škôd alebo neuhradených nedoplatkov zo strany nájomcu. Ak počas nájmu nevznikli žiadne škody a nedoplatky, po skončení nájmu vám prenajímateľ musí depozit vrátiť.

V prípade nájmu bytu alebo domu si preverte, či uzatvárate nájomnú zmluvu s vlastníkom nehnuteľnosti. Na internetovej stránke www.katasterportal.sk si môžete tieto informácie overiť a pozrieť si list vlastníctva k nehnuteľnosti.

V prípade prenájmu bytu alebo domu si poriadne preštudujte zmluvu, ktorú máte podpísať a v prípade akýchkoľvek nejasností sa poraďte s právnikom.

Nocl'ahárne a útulky

V prípade finančnej núdze môžete využiť nocľahárne alebo útulky, ktoré väčšinou prevádzkujú rôzne mimovládne organizácie. Nocľahárne alebo útulky môžu byť zadarmo alebo spoplatnené symbolickou sumou (cca 1,- €) a poskytujú väčšinou iba nocľah, nie ubytovanie počas dňa, prípadne stravu a základnú hygienu. Nocľahárne a útulky využívajú najmä ľudia bez domova. Aj tieto zariadenia majú svoje podmienky prijatia a pravidiel, ktoré musíte splniť, inak vás do zariadenia nepustia napr. osoba nesmie byť pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných látok.

Kúpa bytu alebo rodinného domu

Ak uvažujete o vlastnom byte alebo dome, bez ohľadu na vašu štátnu príslušnosť si môžete byt alebo dom kúpiť. Kúpa bytu alebo domu vyžaduje vysokú investíciu, ceny sa však líšia od lokality a, samozrejme, veľkosti nehnuteľnosti a jej veku. V okolí veľkých miest sú ceny nehnuteľností mnohonásobne vyššie ako v menších mestách alebo na vidieku.

Kúpa bytu alebo domu sa uzatvára **kúpnu zmluvou**, ktorá následne vyžaduje vklad do katastra nehnuteľností. Za vklad do katastra nehnuteľností sa platí správny poplatok.

V prípade kúpy bytu alebo domu si preverte, či uzatvárate kúpnu zmluvu s vlastníkom nehnuteľnosti. Na internetovej stránke www.katasterportal.sk si môžete tieto informácie overiť a pozrieť si list vlastníctva k nehnuteľnosti. V prípade kúpy bytu alebo domu vám odporúčame, aby ste si dali kúpnu zmluvu preštudovať právnikovi alebo advokátovi, prípadne si dajte celú kúpnu zmluvu vypracovať právnikom alebo advokátom. Kúpna zmluva rieši prevod peňazí a prevod vlastníctva k nehnuteľnosti, na čo si treba dať veľký pozor.

S vlastníctvom nehnuteľnosti sú spojené rôzne poplatky ako sú napríklad **úhrady za užívanie nehnuteľnosti – energie, voda, plyn, odpad**. Poplatky za energie, vodu a plyn sú spravidla **preddavkové**, to znamená, že mesačne platíte stanovenú sumu za elektrinu, vodu, plyn a tieto položky sa konci roka vyúčtujú podľa reálnej spotreby. Môže vám vzniknúť preplatok alebo nedoplatok.

V prípade kúpy bytu budete ešte každý mesiac uhrádzať poplatky správcovi bytov za správu, poplatky do fondu opráv, prípadne iné poplatky.

Pri kúpe nehnuteľnosti vám odporúčame vopred sa opýtať na výšku mesačných poplatkov spojených s užívaním nehnuteľnosti, správou a pod.

Kúpu nehnuteľnosti musíte **nahlásiť v obci, resp. v mestskej časti**, kde sa nehnuteľnosť nachádza. Za nehnuteľnosť vám bude vymeraná daň, ktorú musíte každoročne platiť

Ako si hľadať bývanie

Ak hľadáte ubytovanie, nápomocné vám môžu byť **realitné kancelárie alebo internetové stránky, kde môžete nás aj súkromnú inzerciu, novinová inzercia**, ktoré ponúkajú rôzne možnosti ubytovania – prenájom bytu, domu, prenájom izby v byte alebo v dome, kúpu nehnuteľností a pod.

V prípade, ak si plánujete hľadať ubytovanie prostredníctvom realitnej kancelárie alebo rôznych agentúr, rátajte aj **s poplatkom** za tieto služby. Dopredu sa na výšku poplatku informujte.

Informácie o voľných bytoch, domoch, resp. ich častí na prenájom nájdete napríklad na nasledovných internetových stránkach www.nehnuteľnosti.sk, www.reality.sk, www.reality.bazos.sk, www.roommates.sk alebo www.spolubyvajuci.sk.

Nahlásenie zmeny pobytu

V prípade, ak zmeníte adresu miesta svojho pobytu, ste povinní túto skutočnosť do piatich dní oznámiť na príslušnom policajnom útvare (oddelení cudzineckej polície) a následne požiadať o vydanie nového dokladu o pobyte.

Povinnosti ubytovateľa

Zákon o pobyte cudzincov ukladá určité povinnosti aj pre ubytovateľa, ubytovateľ je povinný pri ubytovaní overiť totožnosť cudzinca, a

- do knihy ubytovaných uviesť pri cudzincovi aj štátnu príslušnosť a dátum narodenia, zabezpečiť vyplnenie úradného tlačiva o hlásení pobytu cudzinca a doručiť ho policajnému útvaru do piatich dní od ubytovania; doručenie je možné aj prostredníctvom elektronickej služby zavedenej na tento účel,
- umožniť policajnému útvaru vstup do všetkých priestorov ubytovacieho zariadenia na účel kontroly plnenia povinností ustanovených týmto zákonom.

ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Osoby s udeleným azylom

Osoby s udeleným azylom patria medzi osoby **povinne verejne zdravotne poistené**⁵. To znamená, že zdravotnú starostlivosť vám uhradza štát v rozsahu verejného zdravotného poistenia. Verejné zdravotné poistenie vzniká dňom právoplatnosti rozhodnutia o udelení azylu. Zákon o zdravotnom poistení vám ukladá **povinnosť registrácie v príslušnej pobočke vybranej zdravotnej poisťovne** (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union, Dôvera) **do 8 dní** od vzniku verejného zdravotného poistenia, čiže do 8 dní od právoplatnosti rozhodnutia o udelení azylu.

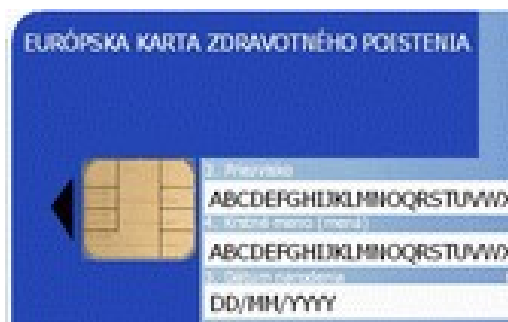
K podaniu prihlášky potrebujete nasledovné dokumenty:

- vyplnené tlačivo prihlášky; formulár prihlášky nájdete na pobočkách jednotlivých zdravotných poisťovní alebo na internetových stránkach poisťovní,
- doklad totožnosti – vo vašom prípade doklad o pobyte a cestovný doklad cudzinca, ak nemáte vlastný pas,
- doklad, kde je uvedené rodné číslo – doklad o pobyte,
- doklad, ktorý zakladá vznik zdravotného poistenia – rozhodnutie Migračného úradu o udelení azylu.

Potvrdením prihlášky je zdravotná poisťovňa príslušná na vykonávanie verejného zdravotného poistenia, a to spätne odo dňa skutočnosti zakladajúcej vznik verejného zdravotného poistenia, teda odo dňa udelenia azylu.

Zdravotná poisťovňa je povinná doručiť vám **preukaz poistenca do piatich dní odo dňa potvrdenia prihlášky**. Príslušná zdravotná poisťovňa je vám povinná na základe žiadosti vydať **európsky preukaz do 30 dní** od jej podania, ktorý vás oprávňuje na poskytnutie zdravotnej starostlivosti v štátoch Európskej únie. Zdravotná poisťovňa môže európsky preukaz vydať na druhej strane preukazu poistenca.

Vzor európskeho preukazu poistenca

Osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

Za osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou, ktoré nie sú verejne zdravotne poistené, uhradí zdravotnú starostlivosť poskytnutú na území Slovenskej republiky **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v rozsahu, v akom sa uhradza na základe verejného zdravotného poistenia** a to prostredníctvom Všeobecnej zdravotnej poisťovne.

Pracovník Migračného úradu vám na poskytovanie zdravotnej starostlivosti po právoplatnosti rozhodnutia o poskytnutí doplnkovej ochrany vydá **doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti** („ružová kartička“).

⁵ § 3 ods. 3 písm. c) Zákona o zdravotnom poistení

Vzor dokladu o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

MIGRAČNÝ ÚRAD MINISTERSTVA VNÚTRA SR
DOKLAD O OPRAVNENÍ NA POSKYTNUTIE ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI
cudzincovi, ktorému sa poskyta doplnková ochrana

Meno / Given names: [] 000 []
Priezvisko / Surname: []
Evidenčné číslo / Personal No.: []
Dátum narodenia / Date of birth: []
Dátum vydania / Date of issue: []
Vydal / Issued by: PT Rohovce
Podpis: [] Pečiatka: []

Poučenie cudzinca, ktorému sa poskyta doplnková ochrana
Cudzinec, ktorému sa poskyta doplnková ochrana, sa preukazuje týmto dokladom pri každej návšteve zdravotníckeho zariadenia.
Doklad je neprenosný a platí len s platným dokladom o pobyte.

Informácia pre zdravotnícke zariadenie

1. Cudzincovi, ktorému sa poskyta doplnková ochrana, ministerstvo uhradí zdravotnú starostlivosť na území SR v rozsahu, v akom sa uhrádza na základe verejného zdravotného poistenia.
Zdravotná starostlivosť sa uhrádza z prostriedkov Migračného úradu MV SR.
2. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa vykazuje oddelene od poistovne VŠZP. Na zúčtovacie doklady sa neuvádza číslo poisťovne, ale písmeňá MU a pri mene poisťovne sa uvedie dátum narodenia.
To isté platí pre lekárske predpisy a poukazy.

V prípade nálezu doklad prosím odovzdajte na najbližšom oddelení Policajného zboru alebo ho doručte na Migračný úrad MV SR, Pivonková 6, 812 72 Bratislava.

V prípade problémov u lekára alebo v lekárni týkajúcich sa vykazovania zdravotných úkonov, môžete príslušnému lekárovi predložiť metodiku vykazovania nákladov za klientov Ministerstva vnútra SR, ktorú nájdete na internetovej stránke:

https://www.vszp.sk/files/vykazovanie-dat/metodika-vykazovania-nakladov-za-klientov-ministerstva-vnutra-sr-migra_06_2014.pdf

Pri návšteve zdravotníckeho zariadenia, lekára, lekárne **majte vždy pri sebe platné doklady** (doklad o pobyte, cudzinecký pas a doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou).

V prípade, **ak sa zamestnáte na pracovnú zmluvu**, musíte doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti vrátiť Migračnému úradu a registrovať sa vo vami vybranej zdravotnej poisťovni (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union, Dôvera) do 8 dní od začiatku zamestnania. Zdravotná poisťovňa vám vydá preukaz poistenca. Počas zamestnania sa budete na úhrade zdravotného poistenia podieľať vy a váš zamestnávateľ na základe odvodov z vašej mzdy.

Ak sa váš pracovný pomer skončí, ste povinní odhlásiť sa zo zdravotnej poisťovne a požiadať Migračný úrad o vrátenie dokladu o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti.

V prípade, ak vám bol ako osobe s poskytnutou doplnkovou ochranou alebo azylom udelený dlhodobý pobyt, stávate sa dňom právoplatnosti rozhodnutia o udelení dlhodobého pobytu v SR povinne verejne zdravotne poistenou osobou. Vzniká vám povinnosť registrácie v príslušnej pobočke vybranej zdravotnej poisťovne do 8 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o udelení dlhodobého pobytu.

Maloleté osoby bez sprievodu

Maloleté osoby bez sprievodu sú po získaní medzinárodnej ochrany premiestnené z pobytového tábora Migračného úradu opätovne do detského domova. Podľa Zákona o zdravotnom poistení patria maloleté osoby bez sprievodu medzi osoby **povinne verejne zdravotne poistené**.⁶ To znamená, že zdravotnú starostlivosť uhrádza štát v rozsahu verejného zdravotného poistenia. Verejné zdravotné poistenie vzniká dňom právoplatnosti rozhodnutia o udelení medzinárodnej ochrany. Zákon o zdravotnom poistení ukladá **povinnosť registrácie v príslušnej pobočke vybranej zdravotnej poisťovne** (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union, Dôvera) **do 8 dní** od vzniku verejného zdravotného poistenia. Za maloleté osoby bez sprievodu v tejto veci konaná súdom ustanovený opatrovník alebo poručník.

⁶ § 3 ods. 3 písm. e) Zákona o zdravotnom poistení

Rozsah verejného zdravotného poistenia

Rozsah verejného zdravotného poistenia je určený zákonom⁷. Na základe verejného zdravotného poistenia zdravotná poisťovňa **za vás plne uhradza** najmä

- neodkladnú zdravotnú starostlivosť,
- preventívne prehliadky u všeobecného lekára a niektorých špecializovaných lekárov,
- povinné očkovania,
- zdravotné výkony vedúce k zisteniu choroby, záchrane života, vyliečeniu choroby, zabráneniu vzniku závažných zdravotných komplikácií, zabráneniu zhoršenia závažnosti choroby alebo jej prechodu do chronického štádia, zmierneniu prejavov choroby.

Niektoré úkony, zdravotné pomôcky alebo lieky zdravotná poisťovňa prepláca **iba čiastočne** (napr. stomatologické úkony) a doplatok si musíte uhradiť sami priamo u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Niektoré úkony, zdravotné pomôcky alebo lieky zdravotná poisťovňa **neprepláca vôbec** a musíte si ich uhradiť sami. Informáciu o výške doplatkov za jednotlivé úkony, zdravotné pomôcky a lieky vám poskytne poskytovateľ zdravotnej starostlivosti.

Všeobecní lekári, špecialisti, zdravotnícke zariadenia

Ste povinní sa registrovať u vybraného všeobecného lekára. Všeobecného lekára môžete mať len jedného, môžete ho však v prípade potreby zmeniť (napr. ak ste sa presťahovali alebo vám lekár nevyhovuje).

Keď vás trápia nejaké zdravotné problémy, **navštívte najprv všeobecného lekára**. Deti ošetruje detský lekár – pediater. Ak ide o bežné ochorenie napr. prechladnutie alebo chrípku, postačí vyšetrenie všeobecným lekárom, ktorý vám určí diagnózu – ochorenie a predpíše potrebné lieky. Niekedy je na určenie ochorenia potrebné zobrať krv alebo vykonať ďalšie vyšetrenia.

Podľa miesta vášho bydliska – jednotlivých ulíc, sú na poskytovanie zdravotnej starostlivosti pridelení lekári (všeobecný lekár pre dospelých, všeobecný lekár pre deti a dorast, gynekológ a stomatológ). Hovoríme tomu **rajonizácia**. Lekár, ku ktorému spadáte podľa rajonizácie vás musí ošetriť. Na poskytovanie zdravotnej starostlivosti si môžete vybrať aj iného lekára, ktorý však nie je povinný prijať vás, ak nespadáte pod jeho obvod – „rajón“.

Lieky si na základe receptu od lekára **môžete vybrať v lekárni. Je potrebné uhradiť poplatok za recept a niekedy aj doplatok za lieky**. Mimo liekov napísaných na recepte si môžete kúpiť aj iné lieky – voľnopredajné, na ktoré sa nevyžaduje recept od lekára, avšak sami si musíte uhradiť plnú sumu za lieky.

Všeobecný lekár vás v prípade potreby **odporučí k špecializovanému lekárovi v závislosti od zdravotného problému** (ortopéd, neurológ, urológ, kardiológ, chirurg, očný lekár a pod.). K návšteve odborného lekára potrebujete vždy odporúčanie – **výmenný lístok od všeobecného lekára**, s výnimkou očného lekára, psychiatra, gynekológa, kožného lekára a stomatológa. Niekedy je potrebné sa u špecialistu **na vyšetrenie objednať**. Špecialista vás môže poslať aj na špeciálne vyšetrenia napr. sono alebo röntgen.

Nezanedbávajte svoje ochorenie a neodkladajte návštevu lekára. Niektoré ochorenia sú nákazlivé, šíria sa vzduchom a telesnými tekutinami, preto ak ste chorí, vyhýbajte sa miestam, kde sa nachádza veľa ľudí. Dokonca, šírenie nebezpečnej ľudskej nákazlivej choroby je trestným činom.

Ordinačné hodiny lekárov sú zvyčajne počas pracovných dní od 7:00 do 14:00 hod. Radšej si však dopredu zistite, aké ordinačné hodiny má váš lekár. Ak sa vám vyskytne náhly zdravotný

⁷ Zákon o rozsahu zdravotnej starostlivosti

problém mimo ordinačných hodín – napr. úraz, zlomenie nohy, bolesť zubov, navštívte **pohotovosť**, ktorá je zvyčajne otvorená od 15:00 hod. a je otvorená aj počas víkendov a sviatkov.

V prípade závažnej udalosti, ktorá sa stane vám, vášmu blízkemu alebo aj cudziemu človeku blízko vás – napr. nehoda, infarkt, odpadnutie, vážne zranenie – VOLAJTE na nonstop POHOTOVOSŤ na telefónnom čísle 112, kde vám podajú potrebné informácie, prípadne pošlú sanitku.

Ak zavoláte na pohotovosť, musíte nadiktovať vaše meno, resp. meno osoby, ktorá potrebuje pomoc, adresu, kde sa nachádzate a popísať situáciu, pre ktorú ste zavolali na pohotovosť.

Ak ide o závažné ochorenie, všeobecný lekár alebo špecialista vás môže odporučiť na **hospitalizáciu do nemocnice**. Pobyť v nemocnici ako aj základná strava vám bude hrazená na základe zdravotného poistenia.

V prípade, ak vaše ochorenie vyžaduje, aby ste sa zostali liečiť doma alebo v nemocnici, lekár vám vypíše **Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti (PN-ka)**. V prípade, **ak pracujete, ste povinní časť tlačiva odovzdať svojmu zamestnávateľovi; ak ste evidovaní na UPSVaRe, časť tlačiva odovzdáte kompetentnému pracovníkovi**. Za obdobie, počas ktorého budete na PN-ke, vám budú vyplatené príslušné dávky. Počas PN-ky sa zdržujte na mieste, ktoré máte na PN-ke napísané, váš zamestnávateľ alebo pracovník Sociálnej poisťovne môže kedykoľvek skontrolovať, či sa na uvedenej adrese zdržiavate. V prípade, ak nebudete dodržiavať liečebný režim určený lekárom, môžu od vás príslušné inštitúcie, resp. zamestnávateľ požadovať úhradu liečby, či vyplatených dávok.

Overte si, či lekár alebo zdravotnícke zariadenie, ktoré chcete navštíviť, **má uzatvorenú zmluvu s vašou zdravotnou poisťovňou**. Môžete si však vybrať aj lekára alebo zdravotnícke zariadenie, ktoré sú **súkromné** a nemajú podpísanú zmluvu s vašou zdravotnou poisťovňou. V takom prípade za všetky úkony musíte zaplatiť sami.

Na internetovej stránke www.zzz.sk alebo www.lekar.sk nájdete zoznam lekárov a zdravotníckych zariadení.

Dodržujte pokyny všeobecného lekára a odborných lekárov ako aj ostatného zdravotného personálu v ambulancii alebo počas hospitalizácie. Všetci sú odborníci, ktorí vám chcú v prvom rade pomôcť. Ak nedodržíte liečebný režim, robíte tak na vlastnú zodpovednosť.

Ak sa domnievate, že vám nebola poskytnutá zdravotná starostlivosť správne, máte právo obrátiť sa na **Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou** a požiadať o vykonanie dohľadu nad zdravotnou starostlivosťou. Bližšie informácie nájdete na internetovej stránke www.udzs-sk.sk.

VZDELÁVANIE

Právo na vzdelanie je základným ľudským právom. Je ukotvené v Dohovore o právach dieťaťa a rovnako ho zaručuje aj Ústava SR. Toto právo sa vzťahuje nielen na občanov, ale rovnako aj na cudzincov, ktorým bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana na území Slovenskej republiky.

Školský systém Slovenskej republiky predstavuje sústavu inštitúcií, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní. Ústredný orgán štátnej správy na úseku školstva je **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky** (ďalej len „Ministerstvo školstva“).

Sústavu škôl tvoria tieto druhy škôl: materská škola, základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základná umelecká škola, jazyková škola a vysoká škola.

Centrálny informačný portál rezortu školstva obsahuje množstvo prehľadných informácií, ktoré vám môžu zodpovedať rôzne otázky www.iedu.sk.

Vzdelávanie na základných a stredných školách

Podmienky vzdelávania, práva o povinnosti detí, žiakov a rodičov v materských, na základných a stredných školách a školských zariadeniach upravuje **Školský zákon**. **Navštevovať možno štátne, cirkevné alebo súkromné školy. Získané vzdelanie na týchto školách je rovnocenné.**

Systém vzdelávania je postavený na princípe rovnoprávnosti, slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí, **bezplatnosti** vzdelania v materských školách jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, bezplatnosti vzdelania na štátnych základných a stredných školách.

Školský zákon ustanovuje **povinnú desaťročnú školskú dochádzku**. Znamená to, že každé dieťa žijúce na území Slovenskej republiky, je povinné zúčastňovať sa vzdelávania, ktoré spravidla začína od dovŕšenia 6 rokov a trvá najdlhšie do školského roku, v ktorom dieťa dovŕši 16 rokov.

Školský rok v materských, základných a stredných školách sa začína 1. septembra a končí 31. augusta, ďalej sa delí na prvý polrok (do 31. januára) a druhý polrok do 30. júna (obdobie školského vyučovania). Po ukončení prvého polroku a druhého polroku dostávajú deti **vysvedčenie**. Deti sú za správanie a každý predmet ohodnotené známkami (1 – výborný, 2 – chválibetný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 – nedostatočný).

Počas školského roka majú deti rôzne **prázdniny** (napr. jesenné, zimné, polročné, veľkonočné). V období od 1. júla do 31. augusta sú hlavné letné prázdniny (obdobie školských prázdnin). Po letných prázdninách nasleduje ďalší školský rok.

V prípade, ak vaše dieťa navštevovalo školu v krajine pôvodu, do príslušného ročníka ho zaradí riaditeľ školy, a to po zistení úrovne doterajšieho vzdelania a ovládania slovenského jazyka, spravidla najneskôr do troch mesiacov od začatia konania o udelenie azylu.

Z dôvodu nedostatočného ovládania slovenského jazyka možno dieťa podmienene zaradiť do príslušného ročníka podľa veku, a to najviac na jeden školský rok. Školský zákon stanovuje, že pre deti cudzincov by mali byť organizované **rozširujúce kurzy slovenského jazyka**, aby sa tak odstránila ich jazyková bariéra.

Pred začatím povinnej školskej dochádzky je možné umiestniť dieťa podľa jeho veku v týchto zariadeniach:

- **Detské jasle** – v prípade, že ste zamestnanými rodičmi dieťaťa vo veku od **6 mesiacov do 3 rokov**, môžete ho umiestniť v tomto zariadení, kde mu bude poskytnutá osobná celodenná, poldenná alebo niekoľkohodinová starostlivosť, podľa vašej potreby.
Poplatky za umiestnenie dieťaťa v týchto zariadeniach sú rôzne. Je potrebné rátať so sumou 200,- € – 300,- € mesačne, v závislosti od toho, či je zriaďovateľom mesto/obec alebo súkromná osoba. Pre zamestnaných rodičov, ktorých dieťa nedovršilo 3 roky života (v prípade nepriaznivého zdravotného stavu do 6 rokov života dieťaťa) poskytuje štát príspevok na starostlivosť o dieťa v sume preukázaných výdavkov - najviac však vo výške 230,- € mesačne. Zoznam štátnych aj súkromných jasli nájdete na internetovej stránke www.detskejasle.org.
- **Materská škola (MŠ)** – do tohto typu zariadenia sú prijímané deti vo veku od **3 do 6 rokov**. Pokiaľ to kapacity materských škôl dovoľujú, sú do nich prijímané deti **už od 2 rokov**. Ak máte záujem umiestniť dieťa do MŠ je o prijatie **dieťaťa do MŠ potrebné požiadať vo vybranej MŠ priebežne počas roka alebo vo vyhlásených termínoch na nasledujúci školský rok**, spravidla vo februári alebo marci.
V materských školách je poskytovaná osobná starostlivosť o deti spojená s ich vzdelávaním. Deti sa učia spievať, kresliť, poznávať prírodu okolo seba, neskôr pred nástupom do školy sa učia poznávať geometrické tvary, dni v týždni, mesiace, osvojujú si hygienické návyky. Absolvovanie materskej školy nie je povinné.
Pri umiestnení dieťaťa do MŠ je potrebné rátať **s pravidelnými mesačnými poplatkami** za pobyt dieťaťa v zariadení a s poplatkami za stravu (výšku týchto príspevkov určujú zriaďovatelia MŠ (mesto/obec alebo súkromná osoba). Jednorázovo rodičia prispievajú na zakúpenie rôznych pomôcok, hračiek či uhradenie poplatkov za ďalšie voľnočasové aktivity. Súkromné MŠ sú podstatne drahšie ako štátne. Pravidelné mesačné poplatky za pobyt dieťaťa v MŠ sa neplatia v prípade detí, ktoré sú v poslednom ročníku MŠ, pred plnením povinnej školskej dochádzky. Rovnako sú poplatky za pobyt dieťaťa v MŠ odpustené, ak rodič preukáže, že je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke.

Vzdelávanie na základnej škole (ZŠ)

Ako sme už spomenuli vyššie, povinné školské vzdelávanie je v trvaní desiatich rokov a začína spravidla vo veku 6 rokov. Vtedy dieťa začína so vzdelávaním na základnej škole, ktoré trvá 9 rokov. Základná škola sa spravidla delí na **prvý stupeň** (ročníky 1. – 4.) a **druhý stupeň** (ročníky 5. – 9.).

Nikoho nemožno oslobodiť od plnenia povinnej školskej dochádzky. Zákonný zástupca dieťaťa (rodič dieťaťa) má povinnosť zapísať dieťa do základnej školy na plnenie povinnej školskej dochádzky v školskom obvode, v ktorom má pobyt v čase zápisu.

Zápisy do 1. ročníka základnej školy bývajú spravidla v januári a februári pred začatím nového školského roku. Do ďalších ročníkov sa už zápis nevyžaduje. **O prijatí dieťaťa** k plneniu povinnej školskej dochádzky **rozhoduje riaditeľ konkrétnej ZŠ**, a to na základe posúdenia úrovne slovenského jazyka a celkovej psychickej i vedomostnej pripravenosti dieťaťa.

Ak dieťa po dovŕšení 6. roku veku nedosiahlo **školskú spôsobilosť** a nie je u neho predpoklad zvládnutia vzdelávacieho programu 1. ročníka základnej školy, riaditeľ na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu rozhodne **o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky alebo zaradení dieťaťa do nultého ročníka základnej školy**. Súčasťou žiadosti je odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast a odporúčenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. O odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky alebo zaradení dieťaťa do nultého ročníka môže riaditeľ rozhodnúť aj na návrh materskej školy, na základe predchádzajúceho odporúčenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu. Zákonný zástupca má právo rozhodnúť o tom, či

dieťa s odloženou povinnou školskou dochádzkou bude navštevovať materskú školu alebo nultý ročník základnej školy.

Základné školy sprostredkujú školopovinným žiakom informácie a poznatky z rôznych oblastí život, ktoré sú delené do jednotlivých predmetov, poskytujú im výchovu a pripravujú ich pre ďalšie štúdium a prax. **Nadobudnuté vedomosti žiakov sú v deviatom ročníku celoplošne testované**, aby sa získal obraz o ich výkonoch na výstupe zo základnej školy. Testovanie žiakov v deviatom ročníku (Testovanie 9) je podkladom pre prijímacie skúšky na stredné školy. Testovanie sa uskutočňuje zo štátneho jazyka a matematiky, spravidla v marci. Do budúca sa pripravuje aj testovanie žiakov v piatom ročníku (Testovanie 5), v súčasnosti prebieha iba na vybraných školách.

Vzdelávanie na štátnych alebo cirkevných ZŠ je **bezplatné**. Poplatky za štúdium platia iba tí rodičia, ktorí umiestnia svoje dieťa v súkromnej základnej škole. Počas školského roka sa však **môžete stretnúť s rôznymi poplatkami a príspevkami**, či už na zakúpenie pomôcok do školy, na voľnočasové aktivity alebo príspevkami do školského fondu.

Bez ohľadu na štúdium na základnej škole, môže vaše dieťa navštevovať **základnú umeleckú školu** (pre umelecky nadané deti – napr. výtvarné umenie, hudobné umenie) alebo **štátnu jazykovú školu**, kde výučba prebieha v poobedných hodinách.

Vzdelávanie na strednej škole

Ukončením 9. ročníka základnej školy nastupuje žiak na strednú školu, ktorú si zvolí na základe svojich schopností a záujmov. Do 20. februára treba **podať prihlášky riaditeľovi ZŠ** na odbory, kde sa vyžaduje talentová skúška. Pre ostatné odbory je určený termín 10. apríl. Uchádzač, ktorý nie je žiakom ZŠ, podáva prihlášku priamo na strednú školu v uvedených termínoch. Prihlášku možno podať na dve stredné školy alebo na dva odbory vzdelávania tej istej strednej školy na určenom tlačive. Vzor prihlášky nájdete na internetovej stránke www.formulare.iedu.sk/kniznica/PD2011_12/vzor_056_prihlaska_na_studium_na_strednej_skole_sk.pdf.

Podmienky prijímania žiakov na stredné školy sú rôzne. Niektoré stredné školy prijímajú žiakov na základe ich výsledkov z doterajšieho štúdia na ZŠ. Zvyčajne musia žiaci pred nástupom na strednú školu podstúpiť aj **prijímacie skúšky**. Spravidla absolvovaním prvého ročníka strednej školy sa uzatvára povinná školská dochádzka.

Prehľad stredných škôl na území Slovenskej republiky nájdete na internetovej stránke www.uips.sk/prehlady-skol/prehľad-strednych-skol alebo www.stredneskoly.eu.

Stredoškolské vzdelávanie sa na území Slovenskej republiky uskutočňuje na týchto druhoch stredných škôl – gymnázium, stredná odborná škola a konzervatórium.

- **Gymnázium** – ide o ten typ strednej školy, ktorá sa zameriava na poskytnutie všeobecného vzdelania. **Vzdelávacie programy sú zamerané hlavne na prípravu na štúdium na vysokých školách**, no môžu študentov pripraviť aj na uplatnenie sa v iných oblastiach – kultúra, šport, verejná správa. Popri všeobecných štvorročných gymnáziách rôzneho zamerania, napr. športové, matematické, existujú aj bilingválne gymnázia, kde štúdium trvá päť rokov a taktiež osemročné gymnázia, na ktoré sa nastupuje po ukončení 4. ročníka základnej školy (spojenie 2. stupňa základnej školy a gymnázia). Absolvovaním gymnázia získava študent **úplné stredné všeobecné vzdelanie**. Štúdium končí absolvovaním **maturitnej skúšky**.

- **Stredná odborná škola** – je stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v najmenej dvojročnom a najviac päťročnom vzdelávacom programe príslušného odboru vzdelávania. Vzdelávacie programy strednej odbornej školy sú zamerané predovšetkým na výkon povolání a odborných činností v národnom hospodárstve, zdravotníctve, verejnej správe, kultúre, umení a v ostatných oblastiach a môžu pripravovať aj na ďalšie štúdium.

Stredné odborné školy poskytujúce vzdelanie na výkon povolání a odborných činností sa členia na typy (napr. automobilová, ekonomická, chemická, hotelová akadémia a pod). Odborné vzdelávanie a príprava v strednej odbornej škole rozvíjajú vedomosti, zručnosti a schopnosti žiaka získané v predchádzajúcom vzdelávaní a poskytujú vedomosti, zručnosti a schopnosti nevyhnutné pre výkon povolania a odborných činností.

Študent na strednej odbornej škole môže získať:

- **nižšie stredné odborné vzdelanie** (nižšie sekundárne) – štúdium trvá spravidla dva roky na strednej odbornej škole alebo odbornom učilišti a ukončuje sa záverečnou skúškou. Vo vybraných odboroch je dokladom aj **výučný list**. Do prvého ročníka vzdelávacieho programu nižšieho stredného odborného vzdelávania, môže byť prijatý študent, ktorý neukončil vzdelávací program základnej školy v poslednom ročníku, alebo posledný ročník neukončil úspešne.

- **stredné odborné vzdelanie** (sekundárne) – štúdium trvá najmenej tri a najviac štyri roky v strednej odbornej škole a ukončuje sa záverečnou skúškou. Dokladom o získanej kvalifikácii je **výučný list**.

- **úplné stredné odborné vzdelanie** (vyššie sekundárne) – štúdium trvá najmenej štyri a najviac päť rokov a ukončuje sa maturitnou skúškou. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o maturitnej skúške**. V študijných odboroch určených štátnym vzdelávacím programom môže byť dokladom o získanej kvalifikácii aj výučný list.

- **vyššie odborné vzdelanie** (post sekundárne alebo terciárne) – štúdium trvá najmenej dva a najviac tri roky na stredných odborných školách. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom** s právom používať titul „diplomovaný špecialista“ so skratkou „DiS“.

Stredné odborné školy poskytujú tieto nadväzujúce formy odborného vzdelávania:

- **nadstavbové štúdium** – nadväzuje na predchádzajúce stredné odborné vzdelávanie a prípravu v príbuznom odbore vzdelávania ukončeného stredným odborným vzdelaním a ukončuje sa maturitnou skúškou. Poskytuje vyššiu úroveň vzdelania, ktorou sa študenti zdokonaľujú na kvalifikovaný výkon povolania, prípadne sa pripravujú na ďalšie vzdelávanie.

- **pomaturitné štúdium** – organizuje sa na stredných odborných školách v záujme zvyšovania a prehĺbovania kvalifikácie a je určené pre tých, ktorí už v predchádzajúcom vzdelávaní získali úplné stredné odborné vzdelanie alebo úplné stredné všeobecné vzdelanie.

Absolvent strednej odbornej školy ktorý získa úplné stredné odborné vzdelanie sa môže uchádzať o prijatie na vysokoškolské štúdium.

- **Konzervatórium** – ide o odbornú školu pre umelecky nadaných študentov, ktorým sa tu poskytuje umelecké a umelecko-pedagogické vzdelanie. Znamená to, že pripravuje študentov na profesionálne uplatnenie v umeleckej, hudobno-dramatickej oblasti – hudba, tanec, herectvo. Rovnako sa štúdium zameriava na pedagogickú prípravu budúcich učiteľov umeleckých predmetov. Štúdium na konzervatóriu je spravidla **šesťročné** (v odbore tanec – **osemročné**).

Študent na konzervatóriu môže získať:

- **nižšie stredné vzdelanie** – úspešným skončením štvrtého ročníka v osemročnom vzdelávacom programe,
- **úplné stredné odborné vzdelanie** (vyššie sekundárne) – úspešným vykonaním maturitnej skúšky,
- **vyššie odborné vzdelanie** (post sekundárne alebo terciárne) – úspešným absolvovaním šesťročného alebo osemročného vzdelávacieho programu a úspešným vykonaním absolventskej skúšky. Dokladom o získanom stupni vzdelania je **vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom** s právom používať titul „diplomovaný umelec“ so skratkou „DiS.art“. Absolventský diplomom oprávňuje umelecky pôsobiť alebo vyučovať na základnej umeleckej škole.

Maturitná skúška, ako záverečná skúška na školách s úplným stredným vzdelaním, prebieha v dvoch fázach: ako **externá** časť skúšky a ako **interná** časť skúšky. **Externú** skúšku budete robiť z predmetov: matematika, slovenský jazyk a literatúra a cudzí jazyk. **Interná** skúška pozostáva u predmetov slovenský jazyk a literatúra a cudzí jazyk tak z písomnej, ako aj z ústnej časti. U ostatných predmetoch pozostáva interná skúška iba z ústnej časti.

Pokiaľ študujete na **gymnáziu**, maturitnú skúšku tvoria nasledujúce štyri predmety:

- slovenský jazyk a literatúra,
- povinný predmet zo skupiny predmetov cudzí jazyk,
- voliteľný predmet zo skupiny prírodovedných alebo spoločenskovedných alebo ostatných predmetov (dejepis, geografia, náuka o spoločnosti, občianska náuka, biológia, fyzika, chémia, informatika, matematika, ostatné predmety)
- ďalší voliteľný predmet.

Skúšku z povinného cudzieho jazyka robíte na úrovni B2, pokiaľ ste si vybrali cudzí jazyk ako voliteľný maturitný predmet, môžete si obťažnosť zvoliť (B1 alebo B2).

Pokiaľ študujete na **strednej odbornej škole alebo na konzervatóriu**, maturujete tiež zo štyroch predmetov, a to:

- slovenský jazyk a literatúra,
- povinný predmet zo skupiny predmetov cudzí jazyk,
- teoretická časť odbornej zložky,
- praktická časť odbornej zložky

Skúšku z cudzieho jazyka robíte na úrovni B1 alebo B2, podľa vášho výberu. Odborná zložka maturitnej skúšky tvorí súbor odborných vyučovacích predmetov podľa príslušného vzdelávacieho programu študijného odboru danej strednej odbornej školy; pri maturite sa tak v teoretickej časti odbornej zložky ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, ako aj praktické zručnosti a schopnosti v praktickej časti skúšky.

Predmety maturitnej skúšky pre **pomaturitné kvalifikačné štúdium, pomaturitné zdokonaľovacie štúdium alebo pomaturitné inovačné štúdium** sú

- teoretická časť odbornej zložky,
- praktická časť odbornej zložky

Osobitné pravidlá platia pre bilingválne školy a školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín. Žiak špeciálnej školy, žiak špeciálnej triedy, žiak so zdravotným znevýhodnením v triede strednej školy vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu spolu s ostatnými žiakmi, môže maturovať podľa upravených podmienok.

Vzdelávanie detí so špeciálnymi potrebami

Výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje

- **v špeciálnych školách** pre deti so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo
- **v špeciálnych triedach**, ktoré sa zriaďujú spravidla pre deti s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia alebo žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia alebo
- **v triedach alebo výchovných skupinách** spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy; ak je to potrebné, takéto dieťa alebo žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Výchova a vzdelávanie nadaných detí sa uskutočňuje v školách so zameraním na rozvoj intelektového nadania, umeleckého nadania, športového nadania a praktického nadania.

Za dieťa alebo žiaka s nadaním sa považujú deti či žiaci, ktorí majú nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu alebo v týchto oblastiach dosahujú v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony, pričom ich nadanie sa cielene rozvíja prostredníctvom výchovy a vzdelávania.

Školský zákon umožňuje vytvoriť nasledovné individuálne podmienky pre rozvíjanie nadania:

- v materskej škole vzdelávať sa v predmetoch vzdelávacieho programu základnej školy,
- v základnej a strednej škole rozšírené vyučovanie predmetov, v ktorých prejavujú nadanie,
- získať nižšie stredné vzdelanie za menej ako deväť rokov,
- získať príslušný stupeň vzdelania poskytovaného strednou školou za dobu kratšiu ako určuje vzdelávací program príslušného učebného alebo študijného odboru,
- žiakovi základnej školy súčasne študovať predmety alebo odbory vzdelávania stredných škôl, v ktorých prejavuje nadanie,
- vzdelávať sa v základnej škole podľa individuálneho vzdelávacieho plánu alebo programu,
- vzdelávať sa v strednej škole podľa individuálneho učebného plánu.

Získanie nižšieho stredného vzdelania

Ak ste nezískali nižšie stredné vzdelanie, toto vzdelanie môžete získať na základnej alebo strednej odbornej škole. Vo vzdelávaní na získanie nižšieho stredného vzdelania v základných alebo odborných stredných školách **sa žiak klasifikuje na základe výsledkov komisionálnej skúšky**.

Základná škola môže pre osoby, ktoré nezískali nižšie stredné vzdelanie, organizovať vzdelávanie na získanie tohto stupňa vzdelania v dennej forme štúdia alebo externej forme štúdia. Dĺžku kurzu určí riaditeľ na základe zistenej úrovne získaného vzdelania osoby, najviac však v dĺžke jedného školského roka. Ak osoba v kurze na získanie stupňa vzdelania poskytovaného základnou školou bola pri skúškach na záver tohto kurzu klasifikovaná stupňom "nedostatočný", umožní jej riaditeľ vykonať opravnú skúšku. Ak bola osoba klasifikovaná stupňom "nedostatočný" najviac z dvoch predmetov, môže opravnú skúšku vykonať do dvoch mesiacov.

V zmysle platných právnych predpisov nie je možné, aby ste boli prijatí na strednú školu bez získania nižšieho stredného vzdelávania, ktoré sa v tomto prípade realizuje prostredníctvom komisionálnej skúšky.

Vzdelávanie na vysokej škole

Každý má právo študovať na vysokej škole zvolený študijný program, ak splní základné podmienky prijatia na vysokoškolské štúdium. Poslanie vysokých škôl, organizáciu vysokých

škôl, práva a povinnosti študentov, podmienky štúdia na vysokých školách upravuje **Zákon o vysokých školách**. **Prehľad vysokých škôl** nájdete na internetovej stránke www.uips.sk/prehlady-skol/prehľad-vysokych-skol.

Poznáme verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, súkromné vysoké školy a zahraničné vysoké školy. Vysoké školy môžu byť začlenené medzi univerzitné vysoké školy, odborné vysoké školy alebo nezačlenené iné vysoké školy. **Univerzitná vysoká škola** poskytuje vzdelávanie v študijných programoch všetkých troch stupňov a vykonáva základný výskum a aplikovaný výskum a vývoj. **Odborná vysoká škola** poskytuje vysokoškolské vzdelávanie najmä v študijných programoch prvého stupňa a vykonáva najmä aplikovaný výskum. Odborná vysoká škola neposkytuje vysokoškolské vzdelávanie v študijných programoch tretieho stupňa.

Vysoké školy prijímajú **prihlášky na predpísanom tlačive** alebo v elektronickej podobe. Centrálnu elektronickú prihlášku nájdete na internetovej stránke www.prihlaskavs.sk. Tradičným termínom na podávanie prihlášok v prípade bakalárskeho štúdia je **koniec februára a koniec marca**. Pri študijných odboroch, na ktoré sa robia talentové prijímacie skúšky, sú termíny prijímacieho konania posunuté a prihlášky prijímajú vysoké školy už od novembra. Bližšie informácie o prijímacom konaní a ponuke akreditovaných študijných programov nájdete na internetovej stránke www.portalvs.sk.

Pre prijatie na prvý stupeň vysokoškolského štúdia je nevyhnutné úspešné ukončenie stredoškolského vzdelania (vysvedčenie o maturitnej skúške), ktoré sa dokladá následne po absolvovaní maturitnej skúšky alebo v deň konania prijímacieho pohovoru na VŠ. **Ďalšie podmienky** prijatia si určujú jednotlivé vysoké školy podľa svojich požiadaviek. Niektoré vysoké školy prijmu študenta na základe jeho výsledkov zo stredoškolského štúdia, ďalšie požadujú úspešné absolvovanie prijímacích skúšok alebo pohovorov.

V prípade študentov, ktorí dosiahli požadované vzdelanie v zahraničí, je základnou podmienkou prijatia uznanie vzdelania, že úspešne vykonaná záverečná skúška a doklady potvrdzujúce ukončený stupeň vzdelania zodpovedajú požadovanej úrovni vzdelania na území Slovenskej republiky.

Akademický rok sa začína 1. septembra bežného roka a skončí sa 31. augusta nasledujúceho roka. Štúdium v jednom akademickom roku sa môže členiť na dva semestre alebo tri trimestre. Konkrétne členenie štúdia si každá vysoká škola určuje vo svojom štatúte.

Organizácia všetkých stupňov a foriem vysokoškolského štúdia je založená na **kreditovom systéme**. Kreditový systém štúdia využíva zhromažďovanie a prenos kreditov. Umožňuje prostredníctvom kreditov hodnotiť študentovu záťaž spojenú s absolvovaním predmetov. **Kredity** sú číselné hodnoty priradené k predmetom, vyjadrujúce množstvo práce potrebnej na nadobudnutie predpísaných výsledkov vzdelávania. Štandardná záťaž študenta za celý akademický rok v dennej forme štúdia je vyjadrená počtom 60 kreditov. Štandardná záťaž študenta za celý akademický rok v externej forme štúdia je vyjadrená počtom najviac 48 kreditov.

Vysokoškolské vzdelávanie je poskytované na troch stupňoch:

- **1.stupeň vysokoškolského štúdia – bakalárske štúdium** v trvaní 3 – 4 rokov. Úspešným ukončením – štátnou skúškou a obhájením bakalárskej práce študent získava titul bakalár (Bc.).
- **2.stupeň vysokoškolského štúdia – magisterské/inžinierske štúdium** v trvaní 2 – 3 rokov. Jeho ukončením – štátnou skúškou a obhájením diplomovej práce študent získava titul magister (Mgr.) alebo inžinier (Ing.).
- **3.stupeň vysokoškolského štúdia – postgraduálne štúdium** v trvaní 3 – 4 rokov. Úspešným ukončením – štátnou skúškou a obhájením dizertačnej práce študent získava titul doktor (PhD.).

Doklady o absolvovaní štúdia študijného programu v študijnom odbore sú:

- vysokoškolský diplom,
- vysvedčenie o štátnej skúške,
- dodatok k diplomu.

Štúdium na vysokej škole môže prebiehať **dennou** (denná účasť študenta na vzdelávacích aktivitách) **alebo externou formou** (prevažne samostatné štúdium a konzultácie). Denná forma vysokoškolského štúdia je **spravidla bezplatná** (okrem súkromných vysokých škôl). Externé štúdium je spoplatnené, a to podľa požiadaviek konkrétnej vysokej školy. Taktiež je spoplatnené prekročenie štandardnej dĺžky štúdia.

Vysoké školy ponúkajú aj **štúdium v cudzom jazyku**, ktoré je spravidla spoplatnené. Informujte sa na danej vysokej škole o možnosti odpustenia poplatkov a požiadajte o ich odpustenie.

Informujte sa v materskej, základnej, strednej škole alebo vysokej škole na možnosti oslobodenia poplatkov alebo štipendiá, resp. možnosti príspevkov na zakúpenie školských potrieb, príspevku na stravovanie, voľnočasové aktivity pre vaše dieťa a pod.

Celoživotné vzdelávanie

Ďalšie vzdelávanie tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Uskutočňuje sa prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania. **Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvafikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy** aj po absolvovaní štúdia na strednej alebo vysokej škole bez ohľadu na vek. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach.

Na základe Zákona o celoživotnom vzdelávaní bol pre účely akreditácie programov ďalšieho vzdelávania zriadený **Informačný systém ďalšieho vzdelávania**. Zoznam akreditovaných vzdelávacích programov nájdete na internetovej stránke www.isdv.fri.uniza.sk.

Rekvafikačné kurzy

Okrem štúdia na základných, stredných, vysokých školách si môžete **zvýšiť svoje vzdelanie a kvalifikáciu prostredníctvom absolvovania rôznych rekvafikačných kurzov**. Terajší trh ponúka množstvo kurzov v rôznych oblastiach napr. kuchár, kaderník, čašník alebo kurzy účtovníctva, personalistiky, počítačové a programátorské kurzy. Kurzy sú spoplatnené podľa náročnosti a rozsiahlu kurzu. Ceny sa približne pohybujú od 150,- € do 1000,- €.

Po absolvovaní kurzu väčšinou získate **potvrdenie, diplom alebo osvedčenie o absolvovaní kurzu**.

Ak plánujete získať vzdelanie na základe rekvafikačného kurzu na otvorenie živnosti, dopredu si preverte, aké vzdelanie sa vyžaduje. Na otvorenie určitých živností nie je postačujúce absolvovanie rekvafikačného kurzu, ale vyžaduje sa ukončenie stredoškolského vzdelania a niekedy aj prax v danej oblasti.

Jazykové vzdelávanie

Ak máte záujem naučiť sa iný cudzí jazyk môžete sa obrátiť na jazykové školy. **Jazykové školy ponúkajú množstvo jazykových kurzov rôznych jazykov, vrátane slovenského jazyka**. Výučba prebieha intenzívne alebo polointenzívne, okrem výučby všeobecného jazyka, jazykové školy ponúkajú aj špecializované kurzy napr. právny cudzí jazyk alebo obchodný cudzí jazyk. Ponuka zahŕňa väčšinou aj konverzácie, ktoré sú hlavne zamerané na komunikáciu a nie na gramatiku.

Výučba slovenského jazyka

Vzmysle Zákona o azyle Migračný úrad zabezpečí kurz základov slovenského jazyka cudzincovi, ktorému sa poskytla doplnková ochrana. Azylant je na uľahčenie integrácie do

spoločnosti povinný počas pobytu v integračnom stredisku navštevovať kurz základov slovenského jazyka, ktorý zabezpečí Migračný úrad. Migračný úrad na žiadosť zabezpečí kurz základov slovenského jazyka aj azylantovi, ktorý nebol umiestnený v integračnom stredisku alebo ktorý počas pobytu v integračnom stredisku neabsolvoval kurz základov slovenského jazyka.

V súčasnosti je povinnosť Ministerstva vnútra SR delegovaná na mimovládne organizácie, ktoré v rámci realizácie rôznych projektov zabezpečujú bezplatné kurzy slovenského jazyka prostredníctvom lektorov alebo jazykových škôl.

Uznávanie dokladov o vzdelaní zo zahraničia

V prípade, ak máte doklady o vzdelaní z krajiny vášho pôvodu, pre ich použitie na území Slovenskej republiky, je potrebné ich uznanie.

Slovenská republika je viazaná európskou smernicou č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií, ktorá rozlíšila uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní podľa účelu uznania, a to **na akademické účely** (t. j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu na území Slovenskej republiky) a **na účely výkonu povolania či odborných činností**, ktoré sú v Slovenskej republike regulované.

V súvislosti s uznaním vášho vzdelania získaného v zahraničí v závislosti od toho, aké štúdium ste absolvovali, resp. či máte k dispozícii nejaké doklady o vzdelaní rozoznávame:

- ekvivalenciu štúdia na základných a stredných školách v zahraničí,
- nostrifikáciu vzdelania,
- stanovisko k úrovni zahraničného vzdelania na akademické účely alebo na výkon neregulovaného povolania v Slovenskej republike,
- uznávanie ukončeného vzdelania zo zahraničia na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike,
- posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania osoby s poskytnutou medzinárodnou ochranou.

Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní (ďalej len "SUDV") uznáva záverečné doklady o vzdelaní získané v zahraničí na výkon vybraných regulovaných povolaní v SR, automaticky uznáva doklady o VŠ vzdelaní III. stupňa získané v členských štátoch EÚ, EHP a v Švajčiarsku a posudzuje úroveň dosiahnutého zahraničného vzdelania na akademické účely, na výkon neregulovaných povolaní a na vydanie „modrých kariet“ v Slovenskej republike. Jeho ďalšou úlohou je posudzovať celkové štúdium, ale i časť štúdia absolvovaného v zahraničí pre príslušné orgány a inštitúcie v SR, ekvivalencia a prevod známkov zo zahraničnej základnej či strednej školy do slovenskej klasifikačnej stupnice.

Doklady o vzdelaní vydané v zahraničí musia byť úradne preložené do slovenského jazyka okrem dokladov v českom jazyku. SUDV akceptuje vlastný preklad dokladov v nasledovných jazykoch: anglický, nemecký, francúzsky, ruský a maďarský. V prípade pochybností súvisiacich s prekladom, SUDV má právo dožiadať si súdny preklad.

SUDV nevyžaduje apostille ani superlegalizáciu dokladov.

SUDV doklady o vzdelaní nevracia, preto predkladajte iba overené fotokópie dokladov o vzdelaní.

Žiadosť o ekvivalenciu štúdia, žiadosť o stanovisko, žiadosť o uznanie ukončeného vzdelania na výkon regulovaného povolania, resp. iné žiadosti spolu s potrebnými dokladmi **môžete poslať poštou na adresu**: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní, Stromová 1, 813 30 Bratislava **alebo ju môžete doručiť osobne** do podateľne na prízemí hlavnej budovy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Ekvivalencia štúdia na základných a stredných školách v zahraničí

V prípade, **ak chcete pokračovať v štúdiu v Slovenskej republike na základnej alebo strednej škole, resp. uznať si vzdelanie zo strednej školy pre potreby ďalšieho štúdia** je potrebné požiadať Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní o ekvivalenciu štúdia.

Ekvivalenciou štúdia na základných a stredných školách v zahraničí rozumieme:

- ekvivalenciu časti štúdia a ročníkových vysvedčení vydaných na základnej alebo strednej škole v zahraničí,
- prevod získaných známok do slovenskej klasifikačnej stupnice pre riaditeľov ZŠ a SŠ, k prijímaciemu konaniu na VŠ v SR alebo
- vydanie stanoviska k úrovni záverečného dokladu o vzdelaní získaného v zahraničí (t. j. vysvedčenia z 9. ročníka, výučného listu, maturitného vysvedčenia alebo absolventského diplomu), ktoré je potrebné k nostrifikácii na príslušnom okresnom úrade, odbore školstva.

Ekvivalencia štúdia sa vykonáva len na akademické účely, t.j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu na území Slovenskej republiky. Zákonná lehota na vybavenie je 30 dní.

K ekvivalencii štúdia potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť o ekvivalenciu štúdia** v zahraničí, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – overená fotokópia,
- **posledné ročníkové vysvedčenie z kmeňovej školy** - kópia.

Nostrifikácia vzdelania

Ak máte spravenú ekvivalenciu štúdia zo strany SUDV a jedná sa o doklad o ukončenom vzdelaní, ďalším krokom pre uznanie vzdelania je jeho nostrifikácia. Nostrifikácia vzdelania znamená uznanie rovnocennosti dokladov o vzdelaní. Nostrifikovať možno iba doklad o ukončenom vzdelaní. Doklad o nostrifikácii vydáva **okresný úrad v sídle kraja, odbor školstva**, príslušný podľa miesta vášho bydliska, ktorý za týmto účelom osobne navštívte. Zoznam a kontaktné údaje na okresné úrady nájdete na internetovej stránke www.minv.sk.

K podaniu žiadosti potrebujete doložiť nasledovné doklady:

- vyplnený **formulár žiadosti**, ktorý je zverejnený na internetovej stránke príslušného okresného úradu,
- **doklad o ukončení školy**, o maturitnej skúške alebo záverečnej skúške alebo o absolutoriu alebo o inej obdobnej skúške – overená fotokópia,
- **zoznam predmetov** s uvedením počtu ich vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch štúdia (učebný plán štúdia), ak z dokladu uvedeného vyššie priamo nevyplýva úspešné ukončenie celého štúdia – overená fotokópia,
- **potvrdenie zahraničnej školy o rozsahu praktického vyučovania**, ak je profilujúcou zložkou vzdelania a nie je uvedené v učebnom pláne štúdia – overená fotokópia,
- **stanovisko o ekvivalencii štúdia v zahraničí** (prevod známok),
- **doklad totožnosti, resp. doklad o pobyte a cudzinecký pas alebo cestovný doklad cudzinca**.

Všetky uvedené doklady o vzdelaní vydané v zahraničí, ktoré predkladáte k nostrifikácii musia byť úradne preložené do slovenského jazyka. Predkladajte overené fotokópie dokladov.

V prípade, ak by okresný úrad, odbor školstva vyžadoval k nostrifikácii vzdelania **apostille alebo superlegalizáciu dokladu o vzdelaní**, ktorý máte z krajiny pôvodu, odporúčame vám požiadať o odpustenie tejto požiadavky, nakoľko ako osoby s medzinárodnou ochranou, najmä ak vám bola udelená v prípadoch individuálnej hrozby, nemôžete kontaktovať orgány krajiny pôvodu.

Za nostrifikáciu sa platí **správny poplatok v hodnote 6,50 €**.

Stanovisko k úrovni zahraničného vzdelania na akademické účely alebo na výkon neregulovaného povolania v SR

Stanovisko slúži na preverenie akreditácie vzdelávacej inštitúcie sídliacej v zahraničí a posúdenie úrovne vysokoškolského vzdelania I. a II. stupňa zo zahraničia pre vysoké školy v Slovenskej republike

- **na akademické účely** (t. j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu v SR),
- **na posúdenie úrovne stredoškolského či vysokoškolského vzdelania na účely výkonu neregulovaného povolania v prípade výslovnej požiadavky zamestnávateľa.**

SUDV vydáva stanovisko, ktoré nie je rozhodnutím, má charakter odporúčania príp. neodporúčania a slúži ako **podklad v ďalšom konaní** pre príslušnú vzdelávaciu inštitúciu či zamestnávateľa v Slovenskej republike.

Rozhodnutie na akademický účel vydáva SUDV len v prípade, **ak v Slovenskej republike neexistuje vysoká škola**, ktorá uskutočňuje študijný program v rovnakom alebo príbuznom študijnom odbore, ako je uvedený v predložennom doklade.

K vydaniu stanoviska potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť o vydanie stanoviska** k úrovni ukončeného vzdelania, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – overená fotokópia,
- **výpis o absolvovaných predmetoch a skúškach** alebo dodatok k diplomu, vysvedčeniu, a pod. - kópia s prekladom do slovenského jazyka,
- **doklad o predchádzajúcom najvyššom ukončenom vzdelaní** – iba kópia.

Zákonná lehota na vybavenie žiadosti je **30 dní**.

Uznávanie ukončeného vzdelania zo zahraničia na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike

Ide o **uznanie** vysokoškolského diplomu, absolventského diplomu, vysvedčenia, osvedčenia o odbornej klasifikácii alebo iných dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými oprávnenými orgánmi **za rovnocenný s dokladom o vzdelaní vydaným oprávneným orgánom v Slovenskej republike na účely výkonu regulovaných povolaní v Slovenskej republike**, pre ktoré je SUDV kompetentným orgánom. Výsledkom tohto konania je **vydanie rozhodnutia**.

Regulované povolania na území Slovenskej republiky sú ekonomické regulované povolania, pedagogické regulované povolania, právnické regulované povolania, regulované povolania v štátnej službe, regulované športové činnosti, remeselné a viazané živnosti, zdravotnícke regulované povolania.

Zákonná lehota na vybavenie žiadosti je:

- do 3 mesiacov - uznanie na výkon pedagogických povolaní

- do 2 mesiacov - uznanie na výkon ostatných povolání

K uznaniu potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť** o uznanie na výkon regulovaného povolania, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **doklad totožnosti** - iba kópia,
- **doklad(y) o vzdelaní získaný(é) v zahraničí** – notárom alebo matrične overená(é) kópia(e),
- **výpis o absolvovaných predmetoch a skúškach** alebo dodatok k diplomu, vysvedčeniu, osvedčeniu a pod. – notárom alebo matrične overená kópia,
- **doklad o predchádzajúcom najvyššom ukončenom vzdelaní** – iba kópia,
- **správny poplatok** v hodnote **99,50 €** alebo, ak bol doklad uznaný na výkon daného povolania v inom členskom štáte EÚ, EHP alebo vo Švajčiarsku, nie v štáte vydania dokladu o vzdelaní, je správny poplatok 33,- € a je potrebné predložiť rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní na výkon tohto povolania – jeho notárom alebo matrične overená kópia⁸,
- potvrdenie o pedagogickej praxi, ak existuje – iba k žiadosti na výkon pedagogického povolania,
- iné doklady, ak sa požadujú.

Posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania osoby s poskytnutou medzinárodnou ochranou

Ak z dôvodov, pre ktoré vám bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, nemôžete predložiť doklad o vzdelaní potvrdzujúci, že ste absolvovali vzdelávanie vyžadované na výkon príslušného povolania v krajine pôvodu, môžete Ministerstvu školstva podať písomnú žiadosť o posúdenie a overenie dosiahnutého vzdelania (ďalej len "žiadosť o overenie vzdelania").

Žiadosť o overenie vzdelania musí obsahovať

- meno a priezvisko,
- osvedčenú kópiu dokladu o pobyte,
- informáciu o úrovni, rozsahu a obsahu vzdelávania, ktoré ste absolvovali v štáte pôvodu, a o ďalších skutočnostiach súvisiacich s vaším vzdelávaním;
- podpis.

Ministerstvo školstva posúdi žiadosť o overenie vzdelania do 30 dní od jej doručenia.

Ministerstvo školstva žiadosť o overenie vzdelania **zamietne**, ak zistí, že ste v žiadosti uviedli nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, alebo ak zistí, že ste v čase konania o udelenie azylu doklad o vzdelaní mali.

Ak Ministerstvo školstva **nezamietne** žiadosť o overenie vzdelania, **podľa úrovne vzdelávania určí uznanú vysokú školu alebo uznanú strednú školu, ktorá overí, na akej úrovni obsah a rozsah uvedeného vzdelávania zodpovedá obsahu a rozsahu porovnateľného vzdelávania v Slovenskej republike.** O týchto skutočnostiach vás bude Ministerstvo školstva písomne informovať.

Overenie dosiahnutého vzdelania **sa uskutočňuje formou skúšky prebiehajúcej v štátnom**

⁸ **Správny poplatok môžete uhradiť poštovou poukážkou alebo bankovým prevodom** (potrebné poslať poštovú poukážku alebo potvrdenie o uhradení) **alebo kolkovými známkami**, ktoré sú neporušené a nenalepené; číslo účtu štátnej pokladnice: 7000063900/8180, variabilný symbol: 221004, informácia pre prijímateľa: **regulované povolanie**, názov banky a adresa: Štátna pokladnica, Radlinského 32, P. O. Box 13, 810 05 Bratislava

jazyku pred trojčlennou komisiou, ktorej predsedá štatutárny orgán príslušnej uznanej vysokej školy alebo príslušnej uznanej strednej školy alebo ním poverený zástupca. Ďalší dvaja členovia komisie sú odborne spôsobilí zamestnanci uznanej vysokej školy alebo uznanej strednej školy.

Skúška má **písomnú časť, ústnu časť**, a ak to overenie dosiahnutého vzdelania vyžaduje, aj **praktickú časť**. Touto skúškou preukazujete, že máte vedomosti a zručnosti porovnateľné s vedomosťami a zručnosťami získanými absolvovaním porovnateľného vzdelávania v Slovenskej republike.

O úspešnom absolvovaní skúšky komisia vypracuje protokol o skúške, ktorý obsahuje **zhodnotenie preukázanej úrovne vášho vzdelávania a informáciu o možnosti pokračovať vo vzdelávaní na získanie príslušného stupňa vzdelania** (bakalársky, magisterský, doktorandský). Protokol o skúške **neopravňuje jeho držiteľa na výkon regulovaného povolania** v Slovenskej republike.

Vzdelanie a dokumenty o vzdelaní získané na území Slovenskej republiky

Ak sa chystáte do zahraničia a plánujete využiť vzdelanie získané na území Slovenskej republiky, nezabudnite na uznanie slovenských dokladov o vzdelaní.

V prípade slovenských dokladov o vzdelaní Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní overuje pravosť verejných listín vydaných v pôsobnosti rezortu Ministerstva školstva vydaním Apostille/Superlegalizácie a potvrdzuje pedagogickú spôsobilosť pedagogických pracovníkov výlučne pre zahraničné úrady.

K vydaniu Apostille/Superlegalizácie potrebujete nasledovné doklady:

- **žiadosť** o Apostille/Superlegalizáciu, tlačivo žiadosti nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk,
- **originály dokladov na overenie**, ktoré musia byť:
 - opatrené okrúhrou pečiatkou a podpisom riaditeľa, rektora, prorektora, dekana alebo prodekana,
 - zviazané a opečiatkované príslušnou vzdelávacou inštitúciou v prípade, že pozostávajú z viacerých strán a je na nich len jeden podpis.

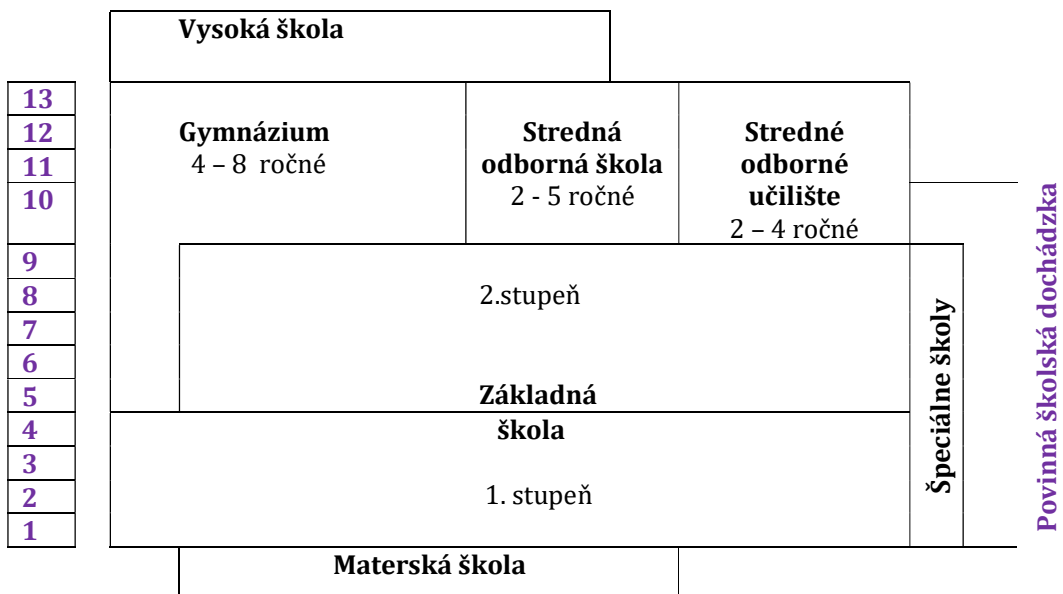
Správny poplatok je 10,- € za každý dokument.⁹

Zákonná lehota na vybavenie je **30 dní alebo na počkanie**, ak sa nevyskytne problém s podpisom alebo pečiatkou školy na adrese Levická 3, 821 08 Bratislava.

**V prípade akýchkoľvek otázok a potreby informácií sa obráťte na Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní. Užitočné informácie nájdete aj na internetovej stránke www.minedu.sk/uznavanie-dokladov-o-vzdelani-zo-zahranicia/.
Potrebné kontakty nájdete na internetovej stránke www.minedu.sk/kontakty-a-strankove-hodiny/.**

⁹ **Správny poplatok môžete uhradiť poštovou poukážkou alebo bankovým prevodom** (potrebné poslať poštovú poukážku alebo potvrdenie o uhradení) **alebo kolkovými známkami**, ktoré sú neporušené a nenalepené; číslo účtu štátnej pokladnice: 7000063900/8180, variabilný symbol: 221004, informácia pre prijímateľa: **apostille**, názov banky a adresa: Štátna pokladnica, Radlinského 32, P. O. Box 13, 810 05 Bratislava 15

Prehľad škôl

ZAMESTNANIE

Ako osoba s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky môžete vstupovať do pracovnoprávných vzťahov bez pracovného povolenia.¹⁰

Ak však chcete pracovať v zahraničí, vo väčšine štátov budete musieť požiadať o pracovné povolenie.

Na území Slovenskej republiky sa môžete zamestnať ako slovenskí štátni občania. Vaše práva a povinnosti ako zamestnanca upravuje Zákonník práce.

Zákonník práce ustanovuje štyri druhy pracovnoprávných vzťahov, a to:

1. Pracovný pomer

Pracovný pomer sa zakladá **písomnou pracovnou zmluvou** medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Jedno písomné vyhotovenie pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

V pracovnej zmluve je zamestnávateľ povinný so zamestnancom dohodnúť **podstatné náležitosti**, ktorými sú:

- a) druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, a jeho stručná charakteristika,
- b) miesto výkonu práce (obec, časť obce alebo inak určené miesto),
- c) deň nástupu do práce,
- d) mzdové podmienky, ak nie sú dohodnuté v kolektívnej zmluve.

Zamestnávateľ v pracovnej zmluve uvedie aj ďalšie pracovné podmienky, a to výplatné termíny, pracovný čas, výmeru dovolenky a dĺžku výpovednej doby.

Pracovný pomer môže byť uzatvorený na

- dobu určitú, a to najdlhšie na 2 roky (tu existujú zákonom presne stanovené výnimky)
- dobu neurčitú.

V pracovnej zmluve je možné dohodnúť skúšobnú dobu, a to najdlhšie na 3 mesiace, u vedúceho zamestnanca na 6 mesiacov.

Zamestnávateľ môže so zamestnancom uzavrieť pracovný pomer na

- **plný úväzok** – pracovný pomer, kde ustanovený týždenný pracovný čas je 40 hodín, v dvojzmennej prevádzke 38 a 3/4 hodín, v trojzmennej alebo nepretržitej prevádzke 37 a 1/2 hodín;
- **skrátенý úväzok** – pracovný pomer na kratší pracovný čas, t.j. kratší pracovný čas ako je ustanovený týždenný pracovný čas, napr. polovičný úväzok, štvrtinový úväzok.

Ak ste mladiství (osoby mladšie ako 18 rokov), **zamestnávateľ môže uzatvoriť pracovnú zmluvu aj s vami, avšak** iba po predchádzajúcom lekárskom vyšetrení. Na uzatvorenie pracovnej zmluvy s mladistvým je zamestnávateľ povinný vyžiadať si vyjadrenie jeho zákonného zástupcu. Mladistvý zamestnanec **mladší ako 16 rokov** má pracovný čas **najviac 30 hodín týždenne**, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov. Mladistvý zamestnanec **starší ako 16 rokov** má pracovný čas **najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne**, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov.

¹⁰ § 22 ods. 7 Zákona o službách zamestnanosti: Povolenie na zamestnanie sa nevyžaduje u štátneho príslušníka tretej krajiny,

f) ktorý je žiadateľom o azyl a vstup na trh práce mu umožňuje osobitný predpis alebo ktorému bol udelený azyl, h) ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana.

Pracovný čas môže byť rozvrhnutý na zmeny – **ranná, odpoľudňajšia, nočná zmena.**

Práca nadčas je práca vykonávaná zamestnancom na príkaz zamestnávateľa alebo s jeho súhlasom nad určený týždenný pracovný čas vyplývajúci z vopred určeného rozvrhnutia pracovného času a vykonávaná mimo rámca rozvrhu pracovných zmien. Za prácu nadčas patrí zamestnancovi dosiahnutá mzda a **mzdové zvýhodnenie** najmenej v sume 25 % jeho priemerného zárobku alebo zamestnávateľ môže so zamestnancom dohodnúť **čerpanie náhradného voľna** za prácu nadčas. Zamestnancovi patrí náhradné voľno v rozsahu, v ktorom práca nadčas trvala

Zamestnanec je povinný najmä

- pracovať zodpovedne a riadne, plniť pokyny nadriadených vydané v súlade s právnymi predpismi,
- byť na pracovisku na začiatku pracovného času, využívať pracovný čas na prácu a odchádzať z neho až po skončení pracovného času,
- dodržiavať právne predpisy a ostatné predpisy vzťahujúce sa na prácu ním vykonávanú, ak bol s nimi riadne oboznámený,
- hospodáriť riadne s prostriedkami, ktoré mu zveril zamestnávateľ, a chrániť jeho majetok pred poškodením, stratou, zničením a zneužitím a nekonat' v rozpore s oprávnenými záujmami zamestnávateľa,
- písomne oznamovať zamestnávateľovi bez zbytočného odkladu všetky zmeny, ktoré sa týkajú pracovného pomeru a súvisia s jeho osobou.

Zamestnanec má **nárok na dovolenku**. Pomerná časť dovolenky je za každý celý kalendárny mesiac nepretržitého trvania toho istého pracovného pomeru jedna dvanástina dovolenky za kalendárny rok.

Základná výmera dovolenky za kalendárny rok je najmenej štyri týždne. Dovolenka zamestnanca, ktorý do konca príslušného kalendárneho roka dovŕši najmenej 33 rokov veku, je najmenej päť týždňov.

Pracovný pomer možno skončiť

- dohodou,
- výpoveďou,
- okamžitým skončením,
- skončením v skúšobnej dobe.

**Pre ďalšie informácie o vašich právach, povinnostiach a nárokoch si preštudujte
Zákonník práce.**

2.Dohoda o vykonaní práce

Dohodu o vykonaní práce zamestnávateľ môže uzatvoriť s fyzickou osobou, ak rozsah práce, na ktorú sa táto dohoda uzatvára, **nepresahuje 350 hodín v kalendárnom roku**. Dohoda o vykonaní práce **sa uzatvára písomne**, inak je neplatná.

Dohoda o vykonaní práce je vymedzená výsledkom. V dohode o vykonaní práce musí byť vymedzená pracovná úloha, dohodnutá odmena za jej vykonanie, doba, v ktorej sa má pracovná úloha vykonať, a rozsah práce, ak jej rozsah nevyplýva priamo z vymedzenia pracovnej úlohy. Písomná dohoda o vykonaní práce sa uzatvára najneskôr deň pred dňom začatia výkonu práce.

3.Dohoda o pracovnej činnosti

Dohodu o pracovnej činnosti zamestnávateľ môže uzatvoriť s fyzickou osobou, ak **pracovná činnosť nepresiahne najviac 10 hodín týždenne**.

Dohodu o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný **uzatvoriť písomne, inak je neplatná**. Uzatvára sa pre prípady príležitostnej činnosti vymedzenej druhom práce. V dohode o pracovnej

činnosti musí byť uvedená dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonávanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. Jedno vyhotovenie dohody o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

4. Dohoda o brigádnickej práci študentov

Dohodu o brigádnickej práci študentov môže zamestnávateľ uzatvoriť s fyzickou osobou, ktorá má štatút žiaka strednej školy alebo štatút študenta dennej formy vysokoškolského štúdia a ktorá nedovršila 26 rokov veku.

Na základe dohody o brigádnickej práci študentov možno vykonávať prácu **v rozsahu najviac 20 hodín týždenne v priemere**; priemer najviac prípustného rozsahu pracovného času sa posudzuje za celú dobu, na ktorú bola dohoda uzatvorená, najdlhšie však za 12 mesiacov.

Dohodu o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný **uzatvoriť písomne**, inak je neplatná. V dohode musí byť uvedená dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. Jedno vyhotovenie dohody o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Povinnosti osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou v prípade zamestnania

V zmysle Zákona o azyle ste ako osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou povinní:

- oznámiť bezodkladne Migračnému úradu vznik, zmenu alebo skončenie pracovnoprávneho vzťahu,
- odovzdať bezodkladne po vzniku pracovnoprávneho vzťahu Migračnému úradu doklad o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti.

V zmysle Zákona o zdravotnom poistení má osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou povinnosť **podať prihlášku na verejné zdravotné poistenie** vo vybranej zdravotnej poisťovni (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union, Dôvera) do ôsmich dní odo dňa vzniku pracovnoprávneho vzťahu (len v prípade uzavretia pracovného pomeru; osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou zamestnané na dohody mimo pracovného pomeru sú vylúčené z verejného zdravotného poistenia¹¹).

K podaniu prihlášky potrebujete nasledovné dokumenty:

- vyplnené tlačivo prihlášky, formulár prihlášky nájdete na internetových stránkach jednotlivých zdravotných poisťovní alebo priamo na pobočkách zdravotných poisťovní;
- doklad totožnosti;
- doklad, ktorý zakladá vznik zdravotného poistenia – pracovnú zmluvu.

Po vzniku pracovnoprávneho vzťahu je zamestnávateľ taktiež povinný prihlásiť vás do zdravotnej a sociálnej poisťovne a odvádzať za vás odvody na zdravotné a sociálne poistenie a dane.

Mzda

Mzda je peňažné plnenie alebo plnenie peňažnej hodnoty (naturálna mzda) poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za vykonanú prácu. Za mzdu sa ale nepovažuje náhrada mzdy, odstupné, odchodné, cestovné náhrady, príspevky zo sociálneho fondu, náhrada za pracovnú pohotovosť. **Poznáme hrubú mzdu** – mzda bez odrátania daní, poistného a iných zrážok, je dohodnutá v pracovnej zmluve medzi zamestnancom a zamestnávateľom a **čistú mzdu** – hrubá mzda znížená o daň z príjmu fyzických osôb a odvody do zdravotnej a sociálnej poisťovne. **Celková cena práce** je súčet hrubej mzdy a odvodov za zamestnanca, ktoré platí zamestnávateľ.

Vláda Slovenskej republiky každoročne stanovuje výšku minimálnej hrubej mzdy, napr. výška minimálnej mzdy na rok 2015 bola stanovená na sumu:

¹¹ §3 ods.3 písm. a) Zákona o zdravotnom poistení

- 380,- € za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou
- 2,184 € za každú hodinu odpracovanú zamestnancom

Mzda môže byť zasielaná na váš účet v banke alebo vyplácaná v hotovosti. Ak ste zamestnaný v pracovnom pomere, zamestnávateľ je povinný vydať vám **výplatnú pásku** - vyúčtovanie mzdy obsahujúce všetky údaje týkajúce sa jednotlivých zložiek mzdy, vykonaných zrážkach a o celkovej cene práce.

Výšku vašej čistej mzdy si môžete dopredu vypočítať prostredníctvom mzdovej kalkulačky, ktorú môžete nájsť na rôznych internetových stránkach napr. www.danovakalkulacka.sk.

Odvody na sociálne a zdravotné poistenie platí zamestnávateľ aj zamestnanec. Tieto odvody neskôr slúžia na vyplácanie dôchodkov – starobných, predčasných, invalidných alebo vám z nich je vyplácaná náhrada mzdy v prípade nepriaznivých okolností, ktorými sú napr. ochorenie, pracovný úraz, strata práce.

V tabuľke nájdete výšku odvodov uvedenú v percentách pre zamestnávateľa a zamestnanca platné od 1.1.2014.

Sociálne poistenie	Zamestnávateľ	Zamestnanec
Starobné	14%	4%
Invalidné	3%	3%
rezervný fond	4,75%	-
nemocenské	1,40%	1,40%
úrazové	0,80%	-
v nezamestnanosti	1%	1%
garančné	0,25%	-
Zdravotné poistenie	10%	4%
Odvody spolu	35,20%	13,40%

Daň

Okrem odvodov na sociálne a zdravotné poistenie musíte zo svojho príjmu zaplatiť daň, ktorej výška sa líši od výšky príjmu:

- **19 % daň z príjmu** – sadzba dane z príjmu, ktorý nepresiahne 176,8-násobok sumy platného životného minima¹² ročne, to je 35 022,31 €;
- **25 % daň z príjmu** – sadzba dane z príjmu, ktorý presiahne 176,8-násobok sumy platného životného minima ročne, to je 35 022,31 €.

Najneskôr do konca kalendárneho mesiaca po vstupe do zamestnania a každoročne do konca januára príslušného zdaňovacieho obdobia alebo v priebehu zdaňovacieho obdobia **si môžete uplatniť nárok na nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka a priznanie daňového bonusu na vyživované dieťa** (ďalej len „daňový bonus“). Je potrebné, aby ste zamestnávateľovi vyplnili **Vyhlásenie na zdanenie príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti**. Ak máte súčasne viacerých zamestnávateľov, vyhlásenie predložíte len jednému z nich.

Daňové priznanie

Každý zamestnanec, ktorý poberal v zdaňovacom období (obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka) mzdu, je povinný podať daňové priznanie do 31. marca buď sám alebo prostredníctvom zamestnávateľa.

¹² Suma životného minima sa každoročne mení v júli, od 1.7.2013 je výška životného minima 198,09,- € mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu.

Ak ste mali viacerých zamestnávateľov súčasne alebo postupne, môžete **požiadať o vykonanie ročného zúčtovania** posledného zamestnávateľa, u ktorého ste si uplatňovali nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka. Ak ste si nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka neuplatňovali u žiadneho zamestnávateľa, môžete o ročné zúčtovanie preddavkov požiadať ktoréhokoľvek z nich. Je potrebné, aby ste tak urobili najneskôr do 15. februára.

Ak si chcete podať daňové priznanie sami, dostanete od zamestnávateľa potvrdenie o zárobku. Zamestnávateľ je povinný za obdobie, za ktoré vyplácal zdaniteľnú mzdu zamestnancovi, ktorý nepožiadal o vykonanie ročného zúčtovania, vystaviť a doručiť mu v termíne do 10. marca tlačivo **Potvrdenie o zdaniteľných príjmoch zo závislej činnosti, o preddavkoch na daň, o daňovom bonuse na vyživované dieťa za zdaňovacie obdobie**.

Osobitné povinnosti zamestnávateľa pri zamestnávaní osoby s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou (štátny príslušník tretej krajiny) v zmysle Zákona o službách zamestnanosti

- Zamestnávateľ je povinný **vyžiadať si od štátneho príslušníka tretej krajiny pred jeho prijatím do zamestnania platný doklad o pobyte**. Zamestnávateľ je povinný uchovávať kópiu dokladu o pobyte alebo iného oprávnenia na pobyt najmenej počas trvania zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny.
- Zamestnávateľ je povinný **písomne informovať príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny** o nástupe do zamestnania a skončení zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny najneskôr do siedmich pracovných dní od nástupu do zamestnania a najneskôr do siedmich pracovných dní od skončenia zamestnania.

Okrem vyššie uvedeného, je zamestnávateľ podľa Zákona o pobyte cudzincov povinný do troch pracovných dní písomne oznámiť policajnému útvaru skončenie pracovného pomeru štátneho príslušníka tretej krajiny.

Hľadanie práce

Máte niekoľko možností, kde hľadať prácu – **prostredníctvom internetu, pracovných agentúr, inzerátov v tlači alebo na trhoch a burzách práce alebo na úradoch práce**.

Existujú špecializované internetové stránky, na ktorých sú zverejnené pracovné ponuky na rôzne pracovné pozície. Najznámejšie internetové stránky sú www.profesia.sk, www.job.sk, www.avizo.sk alebo internetová stránka Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny www.upsvar.sk. Niektorí zamestnávatelia zverejňujú pracovné ponuky aj **priamo na ich vlastnej internetovej stránke**. Preto, ak sa zaujímate o nejakú konkrétnu prácu, zistíte si firmy, ktoré v danej oblasti pôsobia a kontrolujte ich internetovú stránku. Prácu môžete hľadať aj **prostredníctvom rôznych pracovných agentúr**, ktoré majú pobočky skoro už vo všetkých väčších mestách. Uchádzať sa môžete o konkrétnu pracovnú ponuku, ktorú pracovná agentúra ponúka alebo v pracovnej agentúre necháte svoj životopis, a keď pracovná agentúra bude mať voľnú pozíciu, o ktorú máte záujem, bude vás kontaktovať. Najznámejšie pracovné agentúry sú **Trenkwalder, Manpower, McRoy**, a pod.

Životopis a motivačný list

Ak chcete reagovať na nejakú pracovnú ponuku, budete spravidla potrebovať životopis a niekedy aj motivačný list, ktorý pošlete alebo odovzdáte potenciálnemu zamestnávateľovi.

Životopis alebo tiež známy ako **curriculum vitae (CV)** je písomný dokument, ktorý **obsahuje vaše osobné údaje, údaje o vašom vzdelaní, pracovných skúsenostiach a iné dôležité informácie**, ktorými chcete osloviť zamestnávateľa. Informácie, ktoré životopis obsahuje, ale aj jeho forma sú rozhodujúce, či vás zamestnávateľ pozve na pracovný pohovor.

Životopis môže mať rôzne formy. Najčastejšie sa využíva štrukturovaný životopis. Životopis by mal byť stručný avšak výstižný, ľahko čitateľný, upravený.

Niektorí zamestnávateľia okrem životopisu vyžadujú aj **motivačný list**. V motivačnom liste sa môžete detailnejšie zamerať na vaše dosiahnuté vzdelanie a pracovné skúsenosti, popísať vašu osobnosť a motiváciu, aby ste zamestnávateľa zaujali a presvedčili ho, že práve vy sa na danú pozíciu hodíte.

Vzor životopisu nájdete v prílohe. Pre iné formy životopisu alebo detailnejšie informácie o tvorbe životopisu alebo motivačného listu vám odporúčame navštíviť napr. internetové stránky www.profesia.sk alebo <https://europass.cedefop.europa.eu/sk/documents/curriculum-vitae>.

Pracovný pohovor

Ak potenciálneho zamestnávateľa zaujal váš životopis, **pozve vás na pracovný pohovor**. Pracovný pohovor väčšinou prebieha u zamestnávateľa alebo v agentúre, ktorá hľadá zamestnanca pre zamestnávateľa. Pohovor môže pozostávať z viacerých kôl aj častí (napr. vedomostná, písomná, ústna, praktická časť). Aby ste zvýšili svoje šance na prijatie do zamestnania, na pracovný pohovor sa dobre pripravte. Je užitočné zistiť si pred pohovorom informácie o spoločnosti, kam idete na pohovor.

Na pracovný pohovor sa dopredu pripravte, zistíte si informácie o pozícii a zamestnávateľovi, príd'te vhodne oblečení, upravení, v dobrej nálade a načas.

Na pohovore si váš budúci zamestnávateľ bude overovať informácie uvedené vo vašom životopise a motivačnom liste. Preto buďte pripravení na **otázky** týkajúce sa vášho vzdelania, pracovných skúseností a zručností. Medzi ďalšie často kladené otázky patria nasledovné otázky:

- Prečo chcete pracovať pre danú spoločnosť?
- Aké máte pracovné skúsenosti?
- Čím vás ponuka práce zaujala?
- Aké sú vaše silné /slabé stránky?
- Ako riešite problémy a konflikty?
- Akú máte predstavu o mzde?

Ak máte nejaké otázky ohľadne pracovnej pozície alebo spoločnosti, opýtajte sa aj vy.

Ak ste zamestnávateľa zaujali, bude vás ďalej kontaktovať, či na pozíciu chcete nastúpiť. Ak ste neboli úspešní, nezúfajte a reagujte na iné voľné pracovné pozície.

Nelegálna práca a obchodovanie s ľuďmi

Pred reagovaním na určitú pracovnú ponuku či už na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí, si zamestnávateľa ako aj ponúkanú prácu preverte, najmä s ohľadom na to, či nejde o nelegálnu prácu – prácu na čierne a zhodnoťte prípadné riziká a nebezpečenstvá.

V zmysle právnych predpisov Slovenskej republiky zamestnávateľ nelegálne zamestnáva, ak využíva závislú prácu:

- fyzickej osoby a nemá s ňou založený pracovnoprávny vzťah podľa Zákonníka práce,
- fyzickej osoby, má s ňou založený pracovnoprávny vzťah podľa Zákonníka práce a nespĺnil oznamovaciu povinnosť voči Sociálnej poisťovni podľa Zákona o sociálnom poistení najneskôr do začiatku výkonu kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nemá povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania a povolenie na zamestnanie, ak to vyžaduje Zákon o službách zamestnanosti a ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak (**vy ako osoby s udeleným azylom alebo s poskytnutou doplnkovou ochranou uvedené povolenia na území Slovenskej republiky nepotrebujete**),

- fyzická osoba, zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľ, nelegálne zamestnávajú aj vtedy, ak v závislej práci zamestnávajú štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava na území Slovenskej republiky neoprávnene.

Ak si nájdete na území Slovenskej republiky prácu, dbajte na to, aby ste dostali pracovnú zmluvu alebo dohodu na prácu, ktorú máte vykonávať. Podpisujte len dokumenty, ktorým rozumiete. Preverte si, či vás zamestnávateľ prihlásil do zdravotnej a sociálnej poisťovne a odvádza za vás potrebné odvody a dane.

V prípade, **ak chcete pracovať v zahraničí**, preverte si, či potrebujete pracovné povolenie. Ako osoba s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou potrebujete na prácu v štátoch Európskej únie **pracovné povolenie**. O svojom odchode informujte známych a nechajte na seba kontakt. Na cestu si vezmite nevyhnutné peniaze na prípadný návrat, cestovné poistenie a predplatenú telefónnu kartu. Zoberte si so sebou kontakty na pomáhajúce organizácie, kontakt na ambasády, linky pomoci, ktoré sú v krajine, kam cestujete. Nikomu za žiadnych okolností nedávajte svoj pas ani občiansky preukaz, samozrejme okrem polície.

Obchodovanie s ľuďmi je trestný čin, pri ktorom sa človek stáva obeťou dobrovoľného alebo nedobrovoľného presunu na iné miesto, najčastejšie do iného štátu, kde je zneužívaný na rôzne druhy vykorisťovania s cieľom ekonomického zisku.

Na zlákanie svojich obetí obchodníci často využívajú lákavé ponuky práce, podvodné konanie a klamstvo. Po príchode do krajiny však násilím, zavražďovaním alebo vydieraním nútia osobu vykonávať rôzne druhy „práce“. Môže ísť o nútenú prácu za veľmi nevýhodných a neľudských podmienok, či nútenú prácu v domácnosti, nútenú prostitúciu alebo inú formu sexuálneho vykorisťovania, žobranie alebo nútenú kriminalitu, donútenie k nelegálnemu sobášu či odstránenie a následný predaj orgánov alebo iné formy vykorisťovania.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky uzatvorilo dohodu so spoločnosťou Slovak Telekom, a.s. o zriadení **Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi - 0800 800 818**, ktorá je určená na poskytnutie preventívnych informácií pred vycestovaním do zahraničia, ako aj na nadviazanie prvého kontaktu s potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi a na sprostredkovanie relevantnej pomoci, preto v prípade potreby, resp. určitého podozrenia môžete uvedenú linku využiť.

Evidencia uchádzačov o zamestnanie

Zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie **je dobrovoľné**. **Žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie** sa podáva na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste vášho bydliska (UPSVaR), ktorý o vašej žiadosti musí rozhodnúť.

O zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie môžete požiadať,

- ak nemáte prácu – nevykonávate zárobkovú činnosť,
- ak vykonávate zárobkovú činnosť (pracujete), ale vaša mzda alebo odmena za prácu nepresahuje 75 % zo sumy životného minima pre jednu plnoletú osobu, čo aktuálne predstavuje čiastku 148,57 € (brutto).

Osoby s udeleným azylom alebo s poskytnutou doplnkovou ochranou sú v zmysle Zákona o službách zamestnanosti znevýhodnenými uchádzačmi o zamestnanie.

Zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie prináša pre evidované osoby isté výhody, ale zároveň aj povinnosti. Po zaradení do evidencie úradu práce sa stávate **uchádzačom o zamestnanie** – znamená to, že ste osoba, ktorá môže pracovať, chce pracovať a hľadá si zamestnanie.

Výhody a práva uchádzača o zamestnanie sú najmä tieto:

- získanie informácií o voľných pracovných miestach a možnostiach zamestnať sa,
- pomoc pri voľbe povolania,
- pomoc pri komunikácií so zamestnávateľmi,
- pomoc pri adaptácií na nové pracovné prostredie,
- získanie informácií o nároku na dávku v nezamestnanosti,
- získanie informácií o podmienkach účasti na aktívnych opatreniach na trhu práce (absolventská prax, aktivačná činnosť, dobrovoľnícka služba, príspevok na podnikanie SZČO, rekvalifikačné kurzy atď.),
- možnosť vypracovania individuálneho akčného plánu pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

Vaše povinnosti ako uchádzača o zamestnanie sú najmä:

- aktívne si hľadať prácu a hľadanie práce preukazovať pracovníkom UPSVaRu,
- oznámiť kontaktnému pracovníkovi každú zmenu, ktorá nastala od času evidencie do 8 kalendárnych dní, napr. ak sa presťahujete, ak si nájdete prácu,
- predložiť kontaktnému pracovníkovi potvrdenie o práceneschopnosti (PN) do 3 pracovných dní,
- do 3 pracovných dní sa dostaviť na UPSVaR v prípade, že vás na to UPSVaR vyzve – dôvodom môže byť napr. pracovná ponuka alebo ponuka aktivačnej činnosti.

V prípade, že si stanovené povinnosti nesplníte, budete vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie pre nespoluprácu. Vyradenie z dôvodu nespolupráce má za následok to, že po dobu 6 mesiacov nemôžete byť znova evidovaní.

Aktívne opatrenia na trhu práce

Aktívna politika trhu práce predstavuje špecifické opatrenia, ktoré majú umožniť nezamestnaným osobám lepší prístup k práci a pracovnému uplatneniu sa. Podľa **Zákona o službách zamestnanosti majú nezamestnaní uchádzači o zamestnanie možnosť využiť viaceré opatrenia**, ktoré sú im sprostredkované cez UPSVaR. Spomedzi viacerých aktívnych opatrení vyberáme iba časť tých, ktoré sú určené pre evidovaných nezamestnaných na UPSVaR - uchádzačov o zamestnanie a ktoré môžete využiť aj vy, resp. váš zamestnávateľ, ak vás zamestná.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie – je teoretická príprava alebo praktická príprava uchádzača o zamestnanie, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie sa realizuje dvomi formami:

- vzdelávanie uchádzača o zamestnanie zabezpečené UPSVaRom
- vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy uchádzača o zamestnanie; ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí uchádzač o zamestnanie sám individuálne a ktorého **priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru** k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. UPSVaR občanovi, ktorý si zabezpečil vzdelávanie z vlastnej iniciatívy, **uhradí 100 % nákladov, maximálne však len do výšky 600,-€** až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, na základe písomnej žiadosti o úhradu finančných prostriedkov. Žiadosť o úhradu finančných prostriedkov je povinný občan predložiť úradu najskôr po uplynutí 30 kalendárnych dní a najneskôr do 90 kalendárnych dní po ukončení vzdelávania.

RE-PAS – rekvalifikácia ako príležitosť k spolupráci uchádzačov o zamestnanie, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a vzdelávacích inštitúcií; umožňuje uchádzačom o zamestnanie evidovaným na príslušnom UPSVaR rozšíriť alebo úplne zmeniť svoje profesijné zameranie prostredníctvom absolvovania rekvalifikácie, zvoliť si rekvalifikáciu a poskytovateľa rekvalifikácie podľa vlastného výberu a požiadať UPSVaR o **uhradenie príspevku na rekvalifikáciu, to znamená o kurzovné v plnej výške**. Na príspevok na rekvalifikáciu nie je právny nárok, UPSVaR požiadavku na rekvalifikáciu zhodnotí z hľadiska účelnosti a efektívnosti a následne ju schváli alebo neschváli. Príspevok na rekvalifikáciu môže získať iba ten uchádzač o zamestnanie, ktorý za posledných 5 rokov neabsolvoval cez UPSVaR s tým istým alebo veľmi podobným zameraním, o ktoré má teraz záujem. Uchádzač o zamestnanie si podá na UPSVaR, kde je evidovaný, požiadavku na vybranú rekvalifikáciu na predpísanom formulári, najneskôr 14 kalendárnych dní pred začiatkom požadovanej rekvalifikácie. UPSVaR uhradí poskytovateľovi rekvalifikácie príspevok za absolvovanú rekvalifikáciu, avšak len v prípade splnenia stanovených podmienok. Podmienky sú nasledovné: uchádzač o zamestnanie nebude počas trvania rekvalifikácie vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie, úspešne ukončí rekvalifikáciu a predloží príslušnému UPSVaR kompletné doklady v stanovenom termíne. V prípade, ak uchádzač o zamestnanie nezloží úspešne záverečnú skúšku (ak sa vyžaduje pre úspešné absolvovanie rekvalifikácie) a požiada poskytovateľa rekvalifikácie o možnosť opakovať záverečnú skúšku, náklady na opakovanú skúšku hradí uchádzač o zamestnanie.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť – príspevok je určený pre uchádzača o zamestnanie, ktorý bol v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 3 mesiace alebo ak bol v evidencii uchádzačov o zamestnanie po dobu najmenej 12 mesiacov a v období 6 mesiacov pred jeho zaradením pozastavil, prerušil alebo ukončil samostatne zárobkovú činnosť (podnikanie, živnosť).

Príspevok slúži na úhradu časti nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou. Výška príspevku je určená osobitne pre Bratislavský kraj a **ostatné kraje**. Výška príspevku je závislá od celkovej ceny práce, typu regiónu oprávneného na poskytovanie štátnej pomoci a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom bude uchádzač vykonávať SZČ. Výška príspevku na SZČ od 1. januára 2015:

	Výška príspevku 100 % (v Eur)	60 % výšky príspevku (v Eur)	40 % výšky príspevku (v Eur)
bratislavský kraj: 2,5 násobok CCP	najviac 2 832,40	najviac 1 699,44	najviac 1 132,96
ostatné kraje s priemernou MEN ≤ ako je celoslovenský priemer: 3-násobok CCP	najviac 3 398,88	najviac 2 039,33	najviac 1 359,55
ostatné kraje s priemernou MEN > ako je celoslovenský priemer: 4-násobok CCP	najviac 4 531,84	najviac 2 719,10	najviac 1 812,74

Uchádzač o zamestnanie, ktorý dostal tento príspevok je povinný toto **podnikanie vykonávať nepretržite najmenej 3 roky**. Ak túto podmienku nesplní, je povinný vrátiť úradu pomernú časť poskytnutého príspevku.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe – príspevok pre absolventov školy vedených v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 1 mesiac. Absolventom je občan mladší ako 25 rokov, ktorý ukončil prípravu na povolanie v dennej forme (na strednej alebo vysokej škole) pred menej ako dvoma rokmi a počas toho obdobia nezískal svoje prvé platené zamestnanie. Absolventská prax umožní absolventovi získať odborné zručnosti a praktické skúsenosti

u konkrétneho zamestnávateľa, a to podľa dosiahnutého stupňa vzdelania a vyštudovaného odboru.

Absolventská prax sa vykonáva najmenej 3 a najviac 6 mesiacov a to 20 hodín týždenne. Nie je možné ju predĺžiť alebo jej vykonávanie opakovať. Výška príspevku je **65 % sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe** na úhradu jeho nevyhnutných osobných výdavkov spojených s vykonávaním absolventskej praxe.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávu – príspevok je poskytovaný dlhodobo nezamestnanej osobe, ktorá je v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 mesiacov a zároveň poberá dávky v hmotnej núdzi. Účelom aktivačnej činnosti je udržiavanie pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných, a to vykonávaním prác, ktoré sú určené na zlepšenie ekonomických podmienok, sociálnych podmienok, kultúrnych podmienok obce/samosprávy.

Táto činnosť sa vykonáva nepretržite najviac počas 6 kalendárnych mesiacov v rozsahu 20 hodín týždenne. Je možné vykonávanie aktivačnej činnosti opakovať najviac počas ďalších 12 kalendárnych mesiacov.

Maximálna výška príspevku podľa zákona o službách zamestnanosti

- príspevok sa poskytuje mesačne **najviac** vo výške **7 % z celkovej ceny práce** podľa § 49 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje, na jedného dlhodobo nezamestnaného občana vykonávajúceho menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj **počas prvých šiestich kalendárnych mesiacov**, na úhradu časti **nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním** menších obecných služieb pre obec alebo menších obecných služieb pre samosprávny kraj,
- **najviac vo výške 4 % z celkovej ceny práce** podľa § 49 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti vypočítanej podľa predchádzajúcej vety, na jedného dlhodobo nezamestnaného občana vykonávajúceho menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj **opakovane počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov**, na úhradu časti **nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním** menších obecných služieb pre obec alebo menších obecných služieb pre samosprávny kraj,
- **3 % z celkovej ceny práce** podľa § 49 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti vypočítanej podľa predchádzajúcej vety, na jedného dlhodobo nezamestnaného občana vykonávajúceho menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj, **na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj.**

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby – ide o aktiváciu uchádzača o zamestnanie tým, že vykonáva dobrovoľnú činnosť, ktorej cieľom je získať praktické skúsenosti pre potreby trhu práce. Uchádzač o zamestnanie poskytuje pomoc pri starostlivosti o osoby, ktoré ju nevyhnutne potrebujú (napr. nezamestnaným, zdravotne postihnutým, imigrantom a pod.) alebo poskytuje verejnoprospešné služby v oblasti sociálnych vecí, kultúry, zdravotníctva a pod. Dobrovoľnícka činnosť je tiež pomoc pri prírodných, ekologických katastrofách, humanitárna pomoc a civilná ochrana.

Dobrovoľnícku službu vykonáva uchádzač o zamestnanie v rozsahu 20 hodín týždenne najviac počas 6 kalendárnych mesiacov u zamestnávateľa, ktorý poskytuje pomoc ľuďom v núdzi a túto svoju činnosť nevykonáva za účelom dosiahnutia zisku (neziskové organizácie, občianske združenia atď.). Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad poskytuje uchádzačovi o zamestnanie **paušálny príspevok** vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe podľa zákona o životnom minime.

Príspevok na dochádzku za prácou – príspevok slúži na uhradenie časti cestovných nákladov spojených s dochádzkou do miesta zamestnania a späť, z miesta trvalého alebo prechodného pobytu. Poskytuje sa zamestnancovi, ktorý bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie

najmenej 3 mesiace a z evidencie bol vyradený na základe vzniku pracovného pomeru. Príspevok sa neposkytuje, ak je miesto výkonu zamestnania rovnaké ako miesto trvalého alebo prechodného pobytu zamestnanca.

Príspevok je zamestnancovi poskytovaný najviac počas 6 mesiacov od nástupu do zamestnania. Príspevok je vo výške cestovných výdavkov na dopravu hromadnými dopravnými prostriedkami (autobus, vlak), najviac v sume **135,- €** mesačne.

Príspevok na presťahovanie za prácou – príspevok je náhradou časti nákladov súvisiacich s presťahovaním sa uchádzača o zamestnanie za prácou z miesta jeho trvalého alebo prechodného pobytu, ak je toto miesto vzdialené od pôvodného/predošlého miesta trvalého pobytu minimálne 50 km a je na území SR. Úrad práce tento príspevok poskytne občanovi, ktorý bol v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 3 mesiace, bol z nej vyradený nadobudnutím pracovnoprávneho vzťahu.

Príspevok je jednorazový a poskytuje sa v sume preukázaných výdavkov súvisiacich s presťahovaním (náklady na prvé nájomné a prvé platby súvisiace s užívaním bytu) najviac však vo výške **1327,76 €**.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie – tento príspevok môže poskytnúť úrad tomu zamestnávateľovi, ktorý **vytvorí nové pracovného miesta a prijme naň znevýhodneného uchádzača o zamestnanie vedeného v evidencii úradu minimálne 3 mesiace**. Ďalšou podmienkou pre zamestnávateľa je, že pracovný pomer, na ktorý prijíma znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, musí byť v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času (20 hodín týždenne). O tento príspevok musí zamestnávateľ písomne požiadať ten úrad, v ktorého územnom obvode vytvorí pracovné miesto. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov. Ak zamestnávateľ vytvorí pracovné miesto znevýhodnenému uchádzačovi o zamestnanie, ktorý bol vedený v evidencii úradu najmenej 24 mesiacov, obdobie poskytovania tohto príspevku sa predlžuje na 24 kalendárnych mesiacov. **Mesačná výška príspevku je** v roku 2015 v bratislavskom kraji **najviac 283,24 €**; v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou alebo rovnakou ako je celoslovenský priemer 30 % z celkovej ceny práce zamestnanca, t.j. **najviac 339,88 €**; v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti vyššou ako je celoslovenský priemer 40 % z celkovej ceny práce zamestnanca, t.j. **najviac 453,18 €**.

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti – o uvedený príspevok môže písomne požiadať ten zamestnávateľ, ktorý vytvorí pracovné miesto a prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného uchádzača o zamestnanie vedeného v evidencii úradu 3 mesiace, ak spĺňa podmienku, že má viac ako 50 rokov alebo nižšie ako stredné odborné vzdelanie. Príspevok patrí aj zamestnávateľovi, ktorý zamestná na určitú dobu znevýhodneného uchádzača o zamestnanie vedeného v evidencii úradu dlhšie ako 12 mesiacov (dlhodobu nezamestnanú osobu). Pracovný pomer musí byť dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času (20 hodín). Príspevok sa poskytuje najviac počas 9 kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnávanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch po sebe nasledujúcich rokov po skončení pracovného pomeru. V roku 2015 je to **najviac 679,77 €**. Príspevok poskytuje zamestnávateľovi UPSVaR, v ktorého územnom obvode zamestnávateľ vytvorí pracovné miesto.

Podmienky a výšky príspevkov jednotlivých aktívnych opatrení na trhu práce podliehajú neustálym zmenám v závislosti od trvania realizácie projektov a ich podmienok a záujmu uchádzačov. Pre bližšie a aktuálne informácie preto kontaktujte príslušný UPSVaR, kde ste evidovaní.

ŽIVOTOPIS

OSOBNÉ ÚDAJE

Meno a priezvisko:

Dátum narodenia:

Trvalé bydlisko:

Telefónne číslo:

Email:

VZDELANIE

Od - do Uved'te druh školy, dĺžku štúdia, získané vzdelanie

Od - do Uved'te druh školy, dĺžku štúdia, získané vzdelanie

PRACOVNÉ SKÚSENOSTI

Od - do Uved'te názov zamestnávateľa, druh pracovnej pozície

Od - do Uved'te názov zamestnávateľa, druh pracovnej pozície

JAZYK

Uved'te aké jazyky a na akej úrovni ovládate

INÉ ZRUČNOSTI, KURZY

Uved'te vaše iné zručnosti, kvality a kurzy, ktoré ste absolvovali

VLASTNOSTI A ZÁUJMY

Uved'te vaše pozitívne vlastnosti a záujmy súvisiace najmä s pracovnou pozíciou

V....., dňa

Meno a priezvisko

podpis

PODNIKANIE

Ak ste sa rozhodli, že chcete začať podnikáť na území Slovenskej republiky, môžete tak urobiť za splnenia zákonných podmienok.

Podnikať môžete vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť ako fyzická osoba (na základe živnosti), alebo prostredníctvom obchodnej spoločnosti alebo družstva.

Podnikanie na základe živnostenského oprávnenia

Základnú právnu úpravu podnikania prostredníctvom živnosti tvorí Živnostenský zákon. V zmysle živnostenského zákona je **živnosť** sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom. Za svoje záväzky ručíte celým svojím majetkom (na rozdiel od podnikania napr. prostredníctvom obchodnej spoločnosti).

Pokiaľ chcete podnikáť, t.j. vykonávať podnikateľskú činnosť, je nevyhnutné získať oprávnenie na podnikanie v niektorej z jeho foriem. Neoprávnené podnikanie je na Slovensku trestným činom alebo priestupkom, a môže byť zaň v závislosti od rozsahu podnikania, uložený trest odňatia slobody na jeden rok a v niektorých prípadoch až na 8 rokov .

Je potrebné, aby ste pred začatím podnikania vždy zvážili nasledovné skutočnosti:

- **Aká je vaša motivácia** k podnikaniu? Ste ochotní niesť riziko podnikania a zodpovedať za plnenie všetkých povinností? Viete, aké povinnosti budete musieť plniť počas výkonu podnikania?
- **Predmet podnikania.** Viete presne, v akej oblasti chcete podnikáť? Máte k tomu potrebnú kvalifikáciu?
- **Trh.** Viete, na akom území budete podnikáť? Viete, aká veľká bude vaša konkurencia? V čom budete lepší, ako konkurencia?
- **Zamestnanci.** Budete vašu živnosť prevádzkovať samostatne bez zamestnancov? Zvážili ste náklady súvisiace so zamestnávaním ďalších osôb?
- **Priestory.** Viete, aké priestory potrebujete? Chcete/musíte zriadiť samostatnú prevádzku? Máte vybraté priestory? Súd tieto určené a spôsobilé na výkon vášho podnikania?
- **Rozpočet.** Spravili ste si predbežný rozpočet? Viete, aké budú počiatočné náklady na začatie prevádzkovania živnosti? Viete, aké budú pravidelné náklady na prevádzku? Viete si vypočítať predpokladané príjmy? Započítali ste do výdavkov zákonné platby, platby pre odborných poradcov (účtovník a pod.)?

Pokiaľ sa teda rozhodnete podnikáť, je **potrebné začať s vybavením oprávnenia na podnikanie**. Nie každé podnikanie je podnikaním na základe živnostenského oprávnenia. Na niektoré činnosti je potrebné získanie iného povolenia na podnikanie. Pôjde o činnosti, ako je napríklad liečiteľstvo, poskytovanie právneho poradenstva, činnosť psychológov, lekárov, tvorba diel a podobne. Živnostenský zákon obsahuje presne vymedzený **zoznam činností, ktoré nemožno vykonávať na základe živnosti**. Nájdete ich v § 3 Živnostenského zákona. Ostatné činnosti na základe živnosti vykonávať možno.

Druhy živností

Rozoznávame niekoľko druhov živností, ktoré sa líšia podľa toho, aké podmienky musia byť na ich prevádzku splnené.

- **Voľné živnosti**

Voľné živnosti sú všetky živnosti, na prevádzkovanie ktorých **nie je potrebné preukázať splnenie osobitných podmienok prevádzkovania živnosti**. Pôjde najmä o tie živnosti, ktoré sú uvedené na internetovej stránke www.minv.sk/?volne-zivnosti-1.

- **Remeselné a viazané živnosti**

Pre výkon iných činností na základe živnostenského oprávnenia už bude **potrebné aj preukázanie splnenia určitých podmienok**. Môže ísť tak o remeselné živnosti, kde sa vyžaduje **vzdelanie v odbore**, alebo o viazané živnosti, pri ktorých sa vyžaduje **preukázanie inej odbornosti**.

To, o akú živnosť ide, zistíte priamo zo živnostenského zákona. Remeselné živnosti sú uvedené v prílohe č. I Živnostenského zákona, viazané živnosti sú uvedené v prílohe č. II Živnostenského zákona.

Vždy si pred podaním ohlásenia živnosti riadne preverte, o aký typ živnosti ide. Napr. pomerne častá pohostinská činnosť nie je voľnou živnosťou a na jej prevádzku je potrebné splnenie osobitných podmienok.

Podmienky prevádzkovania živnosti

Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti sú tie, ktoré musí spĺňať každý, kto chce na Slovensku podnikáť. Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami sú:

- dosiahnutie veku 18 rokov,
- spôsobilosť na právne úkony,
- bezúhonnosť.

Dosiahnutie 18 rokov veku preukázate akýmkoľvek identifikačným dokladom. Rovnakým spôsobom preukazujete aj spôsobilosť na právne úkony.

Bezúhonnosť preukazujete výpisom z registra trestov. Hoci sa štandardne vyžaduje aj výpis z registra trestov z krajiny pôvodu, **ako osoby s medzinárodnou ochranou nemusíte dokladovať bezúhonnosť z vašej krajiny pôvodu**. Odporúčame však doložiť čestné vyhlásenie o tom, že ste sa nedopustili v krajine vášho pôvodu trestného činu, pre ktorý by ste mohli byť považovaní nie za bezúhonného. Musíte však predložiť **výpis z registra trestov na Slovensku**. Výpis z registra trestov získate na počkanie na 22 pracoviskách okresnej prokuratúry. Na ostatných pracoviskách (prokuratúry a obce, ktorá je matričným úradom) trvá vybavenie výpisu z registra trestov väčšinou 1 až 3 dni. Vybavenie žiadosti sa predlžuje o čas doručenia Slovenskou poštou. Správny poplatok za vydanie výpisu z registra trestov je 4,- €. Ak podáte žiadosť v obci, ktorá je matričným úradom, zaplatíte za výpis 4,- € a za overenie správnosti údajov v žiadosti aj správny poplatok 1,50 €. Výpis z registra trestov nesmie byť pri podaní ohlásenia starší ako 3 mesiace.

Za bezúhonného sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný trestný čin spáchaný úmyselne, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania, ak sa naňho nehladá, akoby nebol odsúdený.

K žiadosti o výpis z registra trestov je potrebné predložiť nasledovné dokumenty:

- platný cestovný doklad,
- rodný list úradne preložený do slovenského jazyka.

Ako originál cestovného dokladu bude akceptovaný cudzinecký pas (hoci to nie je cestovný doklad v zmysle slovenskej platnej právnej úpravy) alebo cestovný doklad cudzinca u azylantov. Pokiaľ nemáte originál rodného listu, informujte sa o možnosti jeho náhrady iným dokladom

(napr. potvrdením o osobných údajoch zo strany Migračného úradu), či o možnosti odpustenia tejto podmienky.

Všetky informácie týkajúce sa podania žiadosti o vydanie výpisu z registra trestov získate na internetovej stránke Generálnej prokuratúry www.genpro.gov.sk/register-trestov-12ad.html.

Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami sú odborná alebo iná spôsobilosť podľa živnostenského zákona alebo osobitných predpisov.

Splnenie osobitných podmienok sa vyžaduje v prípade, ak ste sa rozhodli, že budete prevádzkovať remeselnú alebo viazanú živnosť. Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti musíte spĺňať buď **sám, alebo**, pokiaľ tieto podmienky sám nespĺňate, iná osoba, ktorú si zamestnáte (tzv. **zodpovedný zástupca**).

Osobitnou kategóriou sú činnosti uvedené v prílohe č. IV Živnostenského zákona. Ide napríklad o kadernícke či kozmetické služby. Pokiaľ budete prevádzkovať takúto živnosť, musí podmienky uvedené v zákone spĺňať každá osoba, ktorá bude danú činnosť vykonávať (teda všetci vaši zamestnanci).

Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti je nevyhnutné vždy vopred skonzultovať s pracovníkom živnostenského úradu. Odporúčame vám ísť na živnostenský úrad osobne a nechať si prekontrolovať doklady o vzdelaní, či iné doklady preukazujúce odbornú spôsobilosť.

Ohlásenie živnosti

Príslušným na ohlásenie živnosti je **okresný úrad, odbor živnostenského podnikania** v mieste vášho podnikania.

Forma prevádzkovania živnosti závisí od toho, **aký typ pobytu máte**. Pokiaľ ste osobami, ktorým bola poskytnutá **doplnková ochrana**, ste považovaní za osoby s prechodným pobytom na území slovenskej republiky a podnikat' môžete len **prevádzkovaním podniku zahraničnej osoby**. Vy sám budete vystupovať ako vedúci podniku zahraničnej osoby a podnik zahraničnej osoby budete povinní zapísať aj do obchodného registra. **Podnikať budete oprávnení až zápisom do obchodného registra.**

Pokiaľ ste osobou, ktorej bol **udelený azyl**, máte na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, nemusíte sa zapisovať do obchodného registra. Podnikať ste oprávnený **dňom ohlásenia živnosti**, prípadne dňom, ktorý uvediete v ohlásení ako deň začatia prevádzkovania živnosti.

Na ohlásenie živnosti budete potrebovať nasledovné dokumenty:

- **vyplnený formulár** pre ohlásenie živnosti; Súčasťou formulára sú aj **vyhlásenia**, ktoré vyžaduje zákon, ktorými vyhlasujete, že u vás neexistujú prekážky na prevádzkovanie živnosti, prípadne vyhlásenie zodpovedného zástupcu o súhlase s ustanovením do funkcie.
formulár nájdete na internetovej adrese www.minv.sk/?volne-zivnosti-1,
- **oprávnenie užívať nehnuteľnosť**, ktorú ste uviedli
 - ako miesto podnikania, ak adresa miesta podnikania je odlišná od miesta bydliska - u azylantov;
 - ako miesto činnosti podniku zahraničnej osoby – u osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou.Oprávnenie užívať nehnuteľnosť môžete preukázať buď listom vlastníctva (ak ste vlastníkom nehnuteľnosti), inak nájomnou zmluvou, alebo súhlasom vlastníka nehnuteľnosti. Vzor súhlasu vlastníka nehnuteľnosti nájdete v prílohe.
- **výpis z registra trestov zo Slovenska**; a pokiaľ ste osobou s poskytnutou **doplnkovou ochranou**, aj z krajiny, kde ste sa v posledných 5 rokoch nepretržite zdržiavali dlhšie ako 5 mesiacov. Pokiaľ takýto výpis neviete zabezpečiť, predložte **čestné vyhlásenie**. Pokiaľ ste osobou s doplnkovou ochranou a **máte doplnkovú ochranu viac ako 5 rokov**, nemusíte predkladať výpis z registra trestov z domovského štátu, musíte však dokladovať, že máte pobyt na území Slovenskej republiky viac ako 5 rokov. K tomu

odporúčame predložiť **potvrdenie príslušného oddelenia cudzineckej polície o dĺžke pobytu;**

- **súhlas osoby s určením za splnomocnenca;** ak ste osobou, ktorej bola **poskytnutá doplnková ochrana**, musíte v ohlásení uviesť **aj osobu splnomocnenca v tuzemsku na doručovanie**, ktorá má trvalý pobyt na území SR. Táto osoba nie je zaviazaná z vašej živnosti, nie je zodpovedná za plnenie vašich záväzkov a povinností, je len osobou, ktorej sa budú doručovať zásielky v prípade, ak by bol problém s doručením zásielky na adresu mieste podnikania/miesta činnosti podniku zahraničnej osoby. Vzor súhlasu nájdete v prílohe.

Ohlásenie podáte spolu so všetkými prílohami na príslušný živnostenský úrad (okresný úrad, odbor živnostenského podnikania). Pri podaní ohlásenia ste povinní zaplatiť buď kolkom, alebo do pokladne pracoviska živnostenského úradu **správny poplatok** vo výške 5,- € za každú voľnú živnosť, ktorú chcete prevádzkovať a 15,- € za každú remeselnú alebo viazanú živnosť, ktorú chcete prevádzkovať.

Živnostenský úrad vám vydá **osvedčenie o živnostenskom oprávnení** v lehote troch pracovných dní (pokiaľ sú splnené všetky náležitosti stanovené zákonom; v opačnom prípade vás vyzve na odstránenie nedostatkov). Spoločne s vydaním živnostenského listu vám je pridelené identifikačné číslo (IČO), ktoré ste povinní používať na všetkých obchodných dokumentoch.

Kroky po vydaní osvedčenia o živnostenskom oprávnení

Pokiaľ ste **osobou s doplnkovou ochranou**, musíte požiadať o **zápis do obchodného registra**. Tlačivá na zápis do obchodného registra nájdete internetovej stránke www.orsr.sk. Za zápis podniku zahraničnej osoby do obchodného registra zaplatíte správny poplatok vo výške 33,- €.

Na zápis do obchodného registra musíte predložiť nasledovné dokumenty:

- **návrh na zápis do obchodného registra;** podpis na návrhu na zápis musí byť úradne osvedčený,
- **úradne osvedčenú kópiu osvedčenia** o živnostenskom oprávnení (dvojmo; ak podáte iba jedenkrát, budete ju musieť dodatočne doložiť do zbierky listín),
- **súhlas so zápisom nehnuteľnosti** ako miesta činnosti podniku zahraničnej osoby spoločne s listom vlastníctva (postačí vám aj výpis z internetu),
- **dôkaz o forme pobytu na území Slovenskej republiky** (kópia dokladu o pobyte; niektoré živnostenské úrady požadujú aj rozhodnutie o poskytnutí doplnkovej ochrany, prípadne potvrdenie príslušného policajného útvaru alebo Migračného úradu o tom, že ste osobou s poskytnutou doplnkovou ochranou).

Návrh na zápis podáte na príslušnom registrovom súde podľa miesta činnosti podniku zahraničnej osoby; registrové sudy sú okresné sudy v sídle kraja. Podat' návrh na zápis do obchodného registra **možno však aj prostredníctvom jednotného kontaktného miesta, teda priamo na živnostenskom úrade**. Jednotné kontaktné miesto je splnomocnené len na doručenie návrhu na zápis príslušnému registrovému súdu a na doplnenie identifikačného čísla, to znamená, že nemôže overiť správnosť či úplnosť návrhu na zápis. Z dôvodu úspory času odporúčame obrátiť sa priamo na registrový súd a návrh na zápis tam podať osobne.

Registrový súd zapíše podnik zahraničnej osoby do obchodného registra v lehote 2 pracovných dní. Pokiaľ si necháte rozhodnutie o vykonaní zápisu poslať poštou, je potrebné k tomuto času pripočítať čas na doručenie zásielky.

V prípade, ak návrh na zápis nespĺňa všetky zákonom stanovené podmienky, súd zápis nevykoná a túto skutočnosť oznámi navrhovateľovi. Oznámenie obsahuje uvedenie presných nedostatkov návrhu na zápis a jeho príloh, ktoré boli dôvodom na odmietnutie vykonania zápisu, ako aj poučenie o možnosti podať námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu. Oznámenie sa odošle alebo vydá navrhovateľovi do dvoch pracovných dní po uplynutí

lehoty, v ktorej mal registrový súd zápis vykonať. Námiety je potrebné podať v lehote do 15 dní od doručenia oznámenia. V prípade, ak v tejto lehote námiety nepodáte a nedostatky návrhu neodstránite, súd námiety zamietne a vy budete musieť podať návrh spoločne so všetkými prílohami a poplatkom opakovane.

Povinné administratívne úkony súvisiace so začatím podnikania

Prostredníctvom jednotného kontaktného miesta je možné vybaviť všetky povinné administratívne úkony súvisiace so začiatkom podnikania. **Živnostenský úrad vás tak prihlási na daňový úrad** pre účely dane z príjmov **a rovnako do zdravotnej poisťovne**, ktorú ste uviedli v návrhu.

Správca dane vám prideli ako zaregistrovanému daňovému subjektu **daňové identifikačné číslo (DIČ)** a o vykonanej registrácii vám vydá osvedčenie (to bude doručené poštou), na ktorom uvedie identifikačné číslo pre konkrétny druh dane. DIČ je podnikateľ podobne ako IČO povinný uvádzať na všetkých daňových dokladoch.

Zdravotné poistenie

Ako podnikatelia ste **povinní od začatia podnikania platiť preddavky na zdravotné poistenie**. Do 8 dní od začatia podnikania ste preto povinní oznámiť svojej poisťovni výšku preddavkov, ktoré bude odvádzať, pretože poistné sa platí vo forme mesačných preddavkov. Aktuálne pre rok 2015 je minimálna výška preddavkov na zdravotné poistenie 57,68 €. Výška minimálnych preddavkov na zdravotné poistenie podlieha zmenám, preto vám odporúčame vždy sa informovať o ich aktuálnej výške.

Upozorňujeme, že sa jedná o platenie preddavkov na zdravotné poistenie, pričom sa na základe vášho neskoršieho daňového priznania prepočíta prípadný nedoplatok na zdravotnom poistení. Po ďalšie roky vám výšku preddavkov do zdravotnej poisťovne bude vypočítavať vaša zdravotná poisťovňa.

Sociálne poistenie

Počas prvého roka ste ako začínajúci podnikatelia od platieb odvodov do Sociálnej poisťovne oslobodení. Môžete ich však platiť dobrovoľne. V ďalších rokoch závisí vaša **povinná účasť na sociálnom poistení od celkovej výšky dosiahnutých príjmov** v predchádzajúcom roku. Platiť musíte povinne začať až od júla nasledujúceho roku a to iba v prípade, ak ste za predchádzajúci rok zarobili viac ako 12 násobok minimálneho vymeriavacieho základu (táto suma sa každý rok od 1. júla mení) Teda, pokiaľ ste v predchádzajúcom roku dosiahli hranicu hrubého príjmu uvedenú v zákone, budete povinní začať platiť odvody do sociálnej poisťovne od júla aktuálneho roku. Ide o hrubý príjem - bez odpočítania výdavkov.

Ak ste v predchádzajúcom roku nedosiahli príjmy vyššie, ako je uvedená suma, nie ste povinní platiť odvody do Sociálnej poisťovne. Ako je vyššie uvedené, tieto však môžete platiť dobrovoľne. Pokiaľ neplatíte žiadne odvody do sociálnej poisťovne, tak si napríklad nešetrite nič na dôchodok, neplatíte poistenie v nezamestnanosti a ak skončíte s podnikaním a zostanete nezamestnaní, nemáte nárok na podporu v nezamestnanosti, rovnako v prípade práceneschopnosti nebudete mať nárok na nemocenské dávky.

Odvody Sociálnej poisťovne sa od 1. 1. 2015 v dôsledku rastu minimálneho, ale aj maximálneho vymeriavacieho základu zvýšili. Poistné na sociálne poistenie je v minimálnej výške 136,57 € a v maximálnej výške 1 365,78 €.

Prevádzkareň

Pokiaľ ste sa rozhodli prevádzkovať živnosť, pre ktorú je potrebné zriadenie prevádzkarne, musíte túto **zriadiť a jej zriadenie oznámiť na živnostenský úrad. Pôjde najmä o prípady, keď si chcete zriadiť obchod, reštauráciu, kaderníctvo a podobne.** Prevádzkarne sa nezapisujú do obchodného registra, preto aj v prípade, že ste azylantom, ako aj v prípade, že ste osobou s doplnkovou ochranou, túto ohlasujete iba živnostenskému úradu (a úradom uvedeným nižšie).

Prevádzkareň musí spĺňať všetky zákonom stanovené náležitosti, musí byť preto schválená jednak príslušným úradom verejného zdravotníctva, ako aj príslušným miestnym úradom.

Ak sa rozhodnete zriadiť si prevádzkareň, budete povinní:

- **Podat' žiadosť o uvedenie priestoru do prevádzky na regionálny úrad verejného zdravotníctva.** K žiadosti je potrebné doložiť osvedčenú kópiu osvedčenia o prevádzkovaní živnosti, kolok v hodnote 50,- €. Pracovníci úradu prídu skontrolovať prevádzku a vyžiadajú si od vás navyše kópiu nájomnej zmluvy (resp. inej zmluvy, na základe ktorej budete oprávnení prevádzku zriadiť). Úrad rozhodne o vašej žiadosti do 30 dní; preto požiadajte o uvedenie priestoru do prevádzky s dostatočným predstihom, bez rozhodnutia nemôžete uviesť priestor do prevádzky. Príslušným úradom je úrad podľa miesta zriadenia prevádzkarne; zoznam regionálnych úradov verejného zdravotníctva a ich internetové stránky nájdete napr. na tejto internetovej adrese: www.vzbb.sk/sk/linky/index.php. Väčšina z nich má na svojich stránkach zverejnený aj vzor žiadosti.
- **Navštíviť príslušný obecný/miestny úrad,** kde oznámite váš zámer otvoriť prevádzkareň, deň otvorenia prevádzkarne, uvediete otváracie hodiny a rovnako pripojíte kópiu nájomnej zmluvy. Musíte tak urobiť pred otvorením prevádzkarne.
- **Navštíviť opäť živnostenský úrad** a oznámiť skutočnosť, že chcete zriadiť prevádzkareň; urobíte tak vyplnením tlačiva a predložením nájomnej zmluvy na nehnuteľnosť. Musíte tak urobiť pred otvorením prevádzkarne.
- **Oznámiť zriadenie prevádzkarne aj daňovému úradu.** Túto povinnosť môže za vás splniť živnostenský úrad ako jednotné kontaktné miesto.

Prevádzkareň ste povinní si označiť. Prevádzkareň musí byť označená obchodným menom podnikateľa, ku ktorému sa môže pripojiť názov prevádzkarne alebo iné rozlišujúce označenie. Súčasne musí byť na vhodnom a trvale viditeľnom mieste prevádzkarne uvedené:

- obchodné meno a sídlo predávajúceho alebo miesto podnikania fyzickej osoby,
- meno a priezvisko osoby zodpovednej za činnosť prevádzkarne,
- prevádzková doba určená pre spotrebiteľa,
- kategória a trieda ubytovacieho zariadenia, ak ide o ubytovacie zariadenie.

Pri dočasnom uzavretí prevádzkarne je predávajúci povinný na mieste, kde je uvedená prevádzková doba, označiť začiatok a koniec uzavretia prevádzkarne, a to najneskôr 24 hodín pred dočasným uzavretím prevádzkarne za predpokladu, že prevádzkareň je uzavretá dlhšie ako jeden deň. **Pri zrušení prevádzkarne** je predávajúci povinný informovať najneskôr sedem dní pred zrušením prevádzkarne umiestnením oznamu v prevádzkarni na mieste, kde je uvedená prevádzková doba, o tom, kde a kto je povinný vyrovnať záväzky voči spotrebiteľom, najmä kde môže spotrebiteľ uplatniť svoju reklamáciu, a o dátume zrušenia prevádzkarne. Predávajúci o tom zároveň písomne informuje obec, na ktorej území je prevádzkareň umiestnená. Zrušenie prevádzky ste do 15 dní povinní oznámiť živnostenskému úradu.

Pokiaľ máte zriadených viac prevádzkarní ako jednu prevádzkareň a v nich prevádzkuje remeselnú živnosť alebo viazanú živnosť, ste povinní **ustanoviť jedného zodpovedného zástupcu, prípadne viacerých zodpovedných zástupcov pre každú takúto prevádzkareň.** Pokiaľ sám spĺňate osobitné podmienky na prevádzkovanie živnosti, môžete úlohy spojené s výkonom funkcie zodpovedného zástupcu vykonávať aj osobne v jednej takejto prevádzkarni, vo viacerých takýchto prevádzkarňach len na základe výnimky udelenej živnostenským úradom.

Vedenie účtovníctva

Ako podnikateľa môžete viesť účtovníctvo rôznymi spôsobmi.

Existujú 3 spôsoby vedenia účtovníctva:

- daňová evidencia,

- jednoduché účtovníctvo,
- podvojnú účtovníctvo.

Najjednoduchším spôsobom je vedenie daňovej evidencie, ktorú by ste viedli o

- príjmov a daňových výdavkoch v časovom slede,
- hmotnom majetku a nehmotnom majetku, ktorý možno odpisovať,
- zásobách, pohľadávkach a záväzkoch.

Výhodou vedenia daňovej evidencie je skutočnosť, že nemusíte dodržiavať striktné pravidlá stanovené účtovnými predpismi. viesť daňovú evidenciu však nie je oprávnený každý podnikateľ.

Novelou zákona o dani z príjmov 595/2003 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť v januári 2014 sa znížila daň z príjmov právnických osôb z 23% na **22%** a zároveň sa zaviedla povinnosť platiť **daňové licencie**. Daňová licencia sa nevzťahuje na daňovníka, ktorému vznikla prvýkrát povinnosť podať daňové priznanie za príslušné zdaňovacie obdobie. t.j. v prípade napr. novovzniknutých spoločností. Neplátcovia dane z pridanej hodnoty (DPH) s tržbami do 500 tis. eur ročne majú povinnosť platiť daňovú licenciu vo výške 480 eur, plátcovia DPH s tržbami do 500 tis. eur majú povinnosť platiť daňovú licenciu vo výške 960 eur a všetky podnikateľské subjekty s tržbami nad pol milióna eur majú povinnosť platiť daňovú licenciu 2 880 eur.

O jednotlivých výhodách či nevýhodách jednotlivých foriem účtovníctva a možnostiach účtovníctva sa poraďte s účtovníkom, aby ste sa vyhli komplikáciám.

Podpora zo strany štátu

Slovenská republika sa snaží podporovať tých začínajúcich podnikateľov, ktorí sú evidovaní na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny najmenej tri mesiace a splnia zákonom stanovené podmienky.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej len „príspevok na SZČ“) môže úrad práce, sociálnych vecí a rodiny poskytnúť na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti uchádzačovi o zamestnanie:

- ktorý bol vedený v evidencii úradu práce najmenej 3 mesiace,
- ktorý bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 mesiacov v prípade, že v období 6 mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie pozastavil alebo skončil prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti,
- ktorý bude samostatne zárobkovo činnou osobou (ďalej len „SZČO“), ktorá bude prevádzkovať živnosť,
- ktorý o príspevok požiada písomne,
- ktorý bude samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať nepretržite najmenej tri roky.

Súčasťou žiadosti sú povinné prílohy vrátane podnikateľského zámeru spolu s kalkuláciou nákladov na prevádzkovanie príslušnej samostatnej zárobkovej činnosti, ktoré sa po predložení stávajú súčasťou žiadosti o príspevok. Žiadosť posúdi osobitná komisia.

Všetky podmienky získania príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť získate na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny.

Podnikanie prostredníctvom obchodných spoločností alebo družstva

Okrem samostatného podnikania na základe živnostenského oprávnenia (resp. v určitých prípadoch na základe špeciálneho povolenia na podnikanie, či licencie), môžete „podnikať“ aj prostredníctvom obchodnej spoločnosti alebo družstva. Obchodné spoločnosti sú samostatné právnické osoby, ktoré konajú vo svojom mene, pričom práva a povinnosti z podnikania

nadobúda uvedená spoločnosť alebo družstvo. Zodpovednosť za záväzky spoločnosti závisia od formy obchodnej spoločnosti (družstva).

Základný právny predpis na úseku podnikania obchodných spoločností a družstiev predstavuje **Obchodný zákonník**. Tento upravuje základné princípy fungovania obchodných spoločností a družstiev a zároveň upravuje obchodné záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi.

Obchodné spoločnosti a družstvá sa zapisujú do obchodného registra. Všetky existujúce, ako aj už zrušené obchodné spoločnosti a družstvá môžete nájsť na internetovej stránke www.orsr.sk.

Vždy, keď vstupujete do obchodného vzťahu s obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, overte si, či je táto zapísaná v obchodnom registri a či v jej mene koná osoba, ktorá je na to podľa obchodného registra oprávnená.

Obchodná spoločnosť je právnická osoba založená za účelom podnikania. Obchodnými spoločnosťami sú:

- verejná obchodná spoločnosť (v.o.s.),
- komanditná spoločnosť (k. s.),
- spoločnosť s ručením obmedzeným (s.r.o.) a
- akciová spoločnosť (a.s.).

Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Od formy spoločnosti závisí, **v akom rozsahu ručia spoločníci** za záväzky spoločnosti.

Spoločnosť sa spravidla zakladá spoločenskou zmluvou podpísanou všetkými zakladateľmi. V spoločnosti s ručením obmedzeným a v akciovej spoločnosti sa vytvára **povinne základné imanie**. Jeho výška sa zapisuje do obchodného registra a predstavuje minimálne u s.r.o. 5.000,- € a u a.s. 25.000,- €.

Spoločnosť **vzniká** dňom, ku ktorému bola zapísaná do obchodného registra. Návrh na zápis do obchodného registra sa musí podať do 90 dní od založenia spoločnosti alebo od doručenia listiny, ktorou sa preukazuje živnostenské alebo iné podnikateľské oprávnenie. Výmazom z obchodného registra spoločnosť **zaniká**.

Obchodné spoločnosti sa od seba odlišujú najmä spôsobom fungovania a konania navonok, množstvom spoločníkov, zodpovednosťou jednotlivých spoločníkov za záväzky spoločnosti, nutnosťou tvorby vlastného základného imania, zdaňovaním, formou zvyšovania imania a podobne. Najrozšírenejšou formou obchodnej spoločnosti na Slovensku je spoločnosť s ručením obmedzeným.

Družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Družstvo musí mať najmenej päť členov; resp. dve právnické osoby. Na trvanie družstva nemá vplyv pristúpenie ďalších členov alebo zánik členstva doterajších členov. Zapisované základné imanie je minimálne 1250,- €. Členovia družstva neručia za záväzky družstva. Družstvo vzniká zápisom do obchodného registra a zaniká jeho výmazom.

Založenie, fungovanie, zodpovednosti a pod. u obchodných spoločností a družstiev podliehajú komplexnej právnej úprave, preto vám odporúčame, aby ste v prípade záujmu o niektorú z týchto foriem podnikania kontaktovali právnika.

VZOR súhlasu so zápisom nehnuteľnosti ako miesta činnosti podniku zahraničnej osoby do živnostenského registra, resp. súhlas so zriadením a zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania do obchodného registra – Pre osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou

Súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta činnosti podniku zahraničnej osoby do živnostenského registra a súhlas so zriadením a zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania do obchodného registra

Podpísaný.....
vlastník nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa na ulici, č.
....., mesto:, zapísaná na LV č., vedenom
Katastrálnym úradom v, Správa katastra, pre
katastrálne územie, obec:,

týmto vyhlasujem, že som vlastníkom vyššie uvedenej nehnuteľnosti a udeľujem týmto ako vlastník súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta činnosti podniku zahraničnej osoby do živnostenského registra, resp. súhlas so zriadením a zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania do obchodného registra pre osobu:

meno:
prechodný pobyt:
št. občan:
č. pasu:

V, dňa

.....
podpis

VZOR súhlasu so zápisom nehnuteľnosti do živnostenského registra – pre osoby s udeleným azylom

Súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania do živnostenského registra

Podpísaný
vlastník nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa na ulici, č.
....., mesto:, zapísaná na LV č., vedenom
Katastrálnym úradom v, Správa katastra, pre
katastrálne územie, obec:,

týmto vyhlasujem, že som vlastníkom vyššie uvedenej nehnuteľnosti a udeľujem týmto ako vlastník súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania do živnostenského registra pre osobu:

meno:
prechodný pobyt:
št. občan:
č. pasu:

V, dňa

.....
podpis

VZOR súhlasu s uvedením osoby splnomocnenej na doručovanie

Súhlas s uvedením mojej osoby ako splnomocnenca na doručovanie

Podpísaný:

Trvale bytom:

nar.

súhlasím s tým, aby som bol uvedený ako splnomocnenec na doručovanie v tuzemsku pre osobu:

meno:

prechodný pobyt:

št. občan:

č. pasu:

V, dňa

.....
podpis

VZOR čestného vyhlásenia o bezúhonnosti v krajine pôvodu

Č E S T N É V Y H L Á S E N I E

Podpísaný:

Trvale bytom:

nar. V

týmto čestne vyhlasujem,

že som na území krajiny môjho pôvodu, ako ani nikde inde, nebol odsúdený za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný trestný čin spáchaný úmyselne, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania, resp. že som sa nedopustil žiadneho konania, pre ktoré by som mohol byť považovaný nie za bezúhonného pre účely podnikania na území Slovenskej republiky.

V, dňa

.....
podpis

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE

V prípade, ak nebudete mať prácu a dostanete sa do finančných problémov, Slovenská republika vám môže pomôcť s úhradou niektorých vašich výdavkov na zabezpečenie základných životných potrieb (za základné životné potreby sú považované jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie).

Hmotná núdza

Nárok na dávky máte v prípade, ak budete v hmotnej núdzi. **Hmotná núdza** je stav, keď príjem členov domácnosti nedosahuje **sumy životného minima** a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem. Sumy životného minima sú **každoročne zvyšované v júli opatrením** Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Výška životného minima ovplyvňuje napríklad dávky a príspevky v hmotnej núdzi, sociálne štipendiá, daňové priznanie, taktiež náhradné výživné, ako aj príspevok na absolventskú prax. V roku 2014 sa sumy životného minima nemenili a zostávajú v platnosti do 30.6.2015.. Príjmy do výšky životného minima sa nezdaňujú a považujú sa za nulové.

Vo finančnom vyjadrení suma životného minima predstavuje:

- 198,09 € mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- 138,19 € mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 90,42 € mesačne, ak ide o nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa.

Do tejto sumy sa však započítavajú všetky vaše príjmy. V prípade, ak nedosahujete príjmy v uvedenej výške, ste považovaní za osoby v hmotnej núdzi a mali by ste mať nárok na dávky v hmotnej núdzi.

Pomoc v hmotnej núdzi môže byť nasledovná:

- a) dávka v hmotnej núdzi,
- b) ochranný príspevok,
- c) aktivačný príspevok,
- d) príspevok na nezaopatrené dieťa,
- e) príspevok na bývanie,
- f) jednorazová dávka.

O dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke môže požiadať osoba s udeleným azylom aj osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste vášho bydliska. Jednorazovú dávku vypláca obec.

Dávka v hmotnej núdzi

Dávka v hmotnej núdzi predstavuje sumu

- **61, 60 €** pre jednotlivca,
- **117,20 €** mesačne, ak ide o jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- **107,10 €** mesačne, ak ide o dvojicu bez detí,
- **160,40 €** mesačne, ak ide o dvojicu s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi,
- **171,20 €** mesačne, ak ide o jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi a
- **216,10 €** mesačne, ak ide o dvojicu s viac ako štyrmi deťmi.

Osoba, ktorá nie je v pracovnom alebo inom obdobnom pomere získa nárok na dávku v hmotnej núdzi, alebo jej časť (u rodín s deťmi), len **za podmienky, že bude 32 hodín mesačne vykonávať menšie obecné služby alebo dobrovoľnícku činnosť alebo sa zapojí do prác na predchádzanie mimoriadnej situácie**. Takáto práca mu však musí byť ponúknutá; t.j. ak vám práca ponúknutá nebude, tak dávku v hmotnej núdzi dostanete aj bez práce.

Ochranný príspevok

V prípade, ak nemáte možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou, môžete požiadať o ochranný príspevok. Pôjde o prípady, ak ste vo veku, kedy spĺňate nárok na dôchodok, ste invalidní, staráte sa o dieťa do jedného roku veku a pod. Výška ochranného príspevku je nasledovná:

- **63,07 €** mesačne, ak pôjde o člena domácnosti, ktorý dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok, je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič, ktorý sa osobne celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa, sa osobne, každodenne a riadne stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanú na opatrovanie, sa zúčastňuje na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou,
- **34,69 €** mesačne, ak pôjde o osobu, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je fyzická osoba uznaná ošetrovateľom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní,
- **13,50 €** mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý je tehotná žena od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ktorá sa zúčastňuje pravidelne raz za mesiac na preventívnych prehliadkach u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodníctvo, resp. je v ústavnej zdravotnej starostlivosti, rodič dieťaťa, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do jedného roku veku dieťaťa (tento príspevok možno kombinovať s ostatnými dvomi kategóriami ochranných príspevkov)

Aktivačný príspevok - je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností, pracovných návykov na účely zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce.

Aktivačný príspevok je **63, 07 €** mesačne.

Aktivačný príspevok patrí za každého člena domácnosti,

- ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy,
- ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie a
 - zvyšuje si kvalifikáciu formou externého štúdia na strednej škole alebo štúdia organizovaného externou formou na vysokej škole a nezískal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa,
 - zúčastňuje sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce a projektov podľa osobitného predpisu,
 - je plnoletý a vykonáva aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj,
 - je plnoletý a vykonáva menšie obecné služby v rozsahu najmenej 64 hodín mesačne a najviac 80 hodín mesačne na základe písomnej dohody medzi úradom a obcou alebo rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je obec,
 - je plnoletý a vykonáva dobrovoľnícku činnosť v rozsahu najmenej 64 hodín mesačne a najviac 80 hodín mesačne na základe písomnej dohody medzi úradom a organizátorom dobrovoľníckej činnosti, alebo
 - ktorému sa vypláca rodičovský príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole; to neplatí, ak získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa.

Príspevok na nezaopatrené dieťa

Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré riadne plní povinnú školskú dochádzku.

Príspevok na každé nezaopatrené dieťa je **17, 20 €** mesačne.

Príspevok na nezaopatrené dieťa nepatrí, ak

- zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky dieťaťa a z toho dôvodu bol určený osobitný príjemca prídavku na dieťa,
- bolo dieťaťu alebo jeho rodičovi uložené výchovné opatrenie a výchovné opatrenie neplní účel, na ktorý bolo uložené.

Príspevok na bývanie - je určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním. Na jeden byt resp. rodinný dom patrí len jeden príspevok na bývanie, aj keď vlastníkami alebo nájomcami bude viac domácností v hmotnej núdzi.

Príspevok na bývanie je

- **55, 80 €** mesačne, ak ide o domácnosť s jedným členom domácnosti,
- **89, 20 €** mesačne, ak ide o domácnosť s viacerými členmi domácnosti, alebo ak ide o nájom bytu viacerými nájomcami.

Príspevok na bývanie **patrí, ak niektorý člen domácnosti je**

- vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, ktorý domácnosť užíva na bývanie,
- nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie, ktoré domácnosť užíva na bývanie.

Príspevok na bývanie **patrí, ak domácnosť býva v**

- zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení, ak sa v nich poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku alebo
- byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania; preukazovanie uhrádzania nákladov za služby spojené s bývaním sa nevyžaduje.

Jednorazová dávka - je určená na čiastočnú úhradu mimoriadnych výdavkov členov domácnosti, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Jednorazová **dávka je určená najmä na zabezpečenie nevyhnutného ošatenia, bielizne, obuvi, nevyhnutného vybavenia domácnosti**, a to posteľe, stola, stoličky, chladničky, sporáku, variča, vykurovacieho telesa, paliva, práčky, periny, posteľnej bielizne, bežného kuchynského riadu, mimoriadnych liečebných nákladov alebo školských potrieb.

Jednorazovú dávku možno priznať jednorazovo do výšky preukázaných skutočných výdavkov, **najviac do výšky trojnásobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu**. Súčet súm opakovane priznanej jednorazovej dávky v tom istom kalendárnom roku nesmie presiahnuť sumu podľa prvej vety.

Podpora rodiny

Systém štátnej podpory zahŕňa aj podporu rodiny, a to prostredníctvom rôznych príspevkov.

O všetky nižšie uvedené príspevky je potrebné požiadať na pobočke príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Nižšie uvedené dávky sa poskytujú po splnení zákonných podmienok avšak bez ohľadu na výšku príjmu.

Pri podaní žiadosti o jednotlivé príspevky **budete musieť preukázať dokumenty potvrdzujúce nárok na príspevky**, ktorými sú spravidla

- doklady totožnosti – doklad o pobyte, cestovný doklad cudzinca vás a vášho dieťaťa, resp. cudzinecký pas;

- rozhodnutie Migračného úradu o udelení azylu, poskytnutí doplnkovej ochrany, resp. predĺžení doplnkovej ochrany vás a vášho dieťaťa;
- rodný list dieťaťa;
- potvrdenie o návšteve školy, ak dieťa navštevuje školu;
- prípadne iné dokumenty, o ktoré vás príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny požiada.

Príspevok pri narodení dieťaťa

Základným z nich je príspevok pri narodení dieťaťa, ktorým štát prispieva na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca. Oprávnenou osobou je matka dieťaťa, prípadne otec, ak matka umrela alebo je po nej vyhlásené pátranie, alebo je dieťa zverené otcovi do opatery. Nárok na túto dávku majú **iba azylanti, t. j. osoby s trvalým pobytom**.

Výška príspevku pri narodení dieťaťa je:

- **829,86 €**, ak ide o dieťa narodené z prvého pôrodu až tretieho pôrodu, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní,
- **151,37 €**, ak ide o dieťa narodené zo štvrtého pôrodu a ďalšieho pôrodu alebo ak ide o dieťa z prvého pôrodu až tretieho pôrodu, ktoré sa nedožilo 28 dní,
- suma príspevku pre dvojčičky a viac súčasne narodených detí - suma príspevku (829,86 €, resp. 151,37 €) sa zvyšuje o **75,69 €** na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Príspevok môže byť vyplácaný namiesto oprávnenej osoby aj obci, resp. inej osobe v prípadoch, ak

- sú odôvodnené pochybnosti o účelnom využití príspevku;
- v čase rozhodovania o nároku na príspevok sa vypláca prídavok na dieťa osobitnému príjemcovi (obci alebo inej osobe) z dôvodu, že oprávnená osoba prídavok na dieťa nepoužíva na účel, na ktorý je určený, alebo
- oprávnená osoba je poberateľ dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi alebo je fyzická osoba, ktorá sa spoločne posudzuje s osobou, ktorej sa poskytuje dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi a dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke v hmotnej núdzi sa poskytujú osobitnému príjemcovi (obci alebo inej osobe).

Nárok na príspevok pri narodení dieťaťa zaniká uplynutím šiestich mesiacov od narodenia dieťaťa. Nezabudnite preto o príspevok požiadať včas.

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá

Oprávnenou osobou je matka dieťaťa, prípadne otec, ak matka umrela alebo je po nej vyhlásené pátranie, alebo je dieťa zverené otcovi do opatery. Nárok na túto dávku majú **iba azylanti, t. j. osoby s trvalým pobytom**.

Výška príspevku rodičom na jedno dieťa je **110,36 €**.

Nárok na príspevok pri narodení dieťaťa zaniká uplynutím šiestich mesiacov od narodenia dieťaťa. Nezabudnite preto o príspevok požiadať včas.

Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je určený na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, a to do troch rokov veku (alebo do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav), prípadne do šiestich rokov veku, ak ide o dieťa, ktoré je zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosti rodičov, najdlhšie tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia súdu o zverení dieťaťa do starostlivosti tej istej osobe.

Na rodičovský príspevok má **nárok** rodič dieťaťa, fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia súdu alebo na základe rozhodnutia úradu práce, sociálnych vecí a rodiny alebo manžel (manželka) rodiča dieťaťa, ak žije s rodičom dieťaťa v domácnosti. Ide o opakovanú dávku. Nárok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím šesť mesiacov od posledného dňa v mesiaci, za ktorý patril.

Na túto dávku majú nárok osoby s udeleným azylom aj s poskytnutou doplnkovou ochranou.

Výška rodičovského príspevku je **203,20 €**, pričom táto suma sa **zvyšuje o 50,80 €**, ak sú súčasne narodené dve a viac detí a to na každé ďalšie súčasne narodené dieťa. Suma prídavku **203,20 € sa znižuje o 50 %** v prípade starostlivosti o dieťa, ktoré zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky. Na rodičovský príspevok máte nárok aj v prípade, ak je priznaná materská v sume nižšej, než je výška rodičovského príspevku (a to v sume rozdielu).

O rodičovský príspevok môžete prísť, resp. nemá naň nárok každá osoba. V prípade, ak poberáte materskú alebo inú obdobnú dávku zo zahraničia, prípadne, ak ide o maloletého rodiča, ktorý nemá priznané rodičovské práva a povinnosti, prípadne ak ide o príspevok rodičovi na ďalšie dieťa, ak predchádzajúce dieťa je zverené do náhradnej starostlivosti a rodičovský príspevok sa vypláca.

Prídavky na dieťa

Prídavky na dieťa sú opakované dávky, ktoré sú určené na starostlivosť o nezaopatrené dieťa (teda o dieťa, ktoré nie je schopné sa samostatne živiť, najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku, ak sa sústavne pripravuje na povolanie). Nárok naň majú osoby s udeleným azylom aj osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou.

Oprávnenou osobou je:

- rodič nezaopatreného dieťaťa,
- osoba, ktorej je nezaopatrené dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe právoplatného rozhodnutia súdu,
- plnoleté nezaopatrené dieťa,
 - ak niet osoby rodiča,
 - ak má upravenú vyživovaciu povinnosť od rodičov,
 - ktoré uzavrelo manželstvo alebo
 - ktorého manželstvo zaniklo.

Výška prídavku na dieťa od 1.januára 2014 je **23,52 €**. Suma prídavku na dieťa sa upravuje vždy od 1. januára kalendárneho roka koeficientom, ktorým sa upravili sumy životného minima. V prípade, ak ste osobou, ktorá poberá starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % podľa osobitného predpisu, ako aj v niektorých ďalších zákonom stanovených prípadoch, máte nárok aj na **príplatok k prídavku** vo výške **11, 02 €** mesačne od 1.1.2014.

Nárok za kalendárny mesiac zaniká uplynutím šiestich mesiacov od posledného dňa v mesiaci, za ktorý prídavok patril. K trvaniu nároku preukazovať platiteľovi zabezpečenie starostlivosti o dieťa (kde, kedy a kým) od troch do šiestich rokov veku dieťaťa musíte preukazovať. Toto neplatí, ak ste poberateľom rodičovského príspevku.

Príspevok na starostlivosť o dieťa

Príspevok na starostlivosť o dieťa je opakovaná sociálna dávka, ktorou štát prispieva rodičovi alebo osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, **na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa** do 3 rokov veku dieťaťa alebo do 6 rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.

Starostlivosť o dieťa sa vykonáva:

- v rodinnom prostredí dieťaťa,
- v prostredí účelovo vytvorenom a upravenom na výkon starostlivosti o dieťa,
- v rodinnom prostredí fyzickej osoby poskytujúcej starostlivosť o dieťa.

Oprávnená osoba je rodič a nárok na príspevok má, ak

- vykonáva zárobkovú činnosť, študuje dennou formou na strednej škole alebo na vysokej škole,
- sa poskytuje starostlivosť dieťaťa poskytovateľom na území Slovenskej republiky,
- má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a
- dieťa má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky.

Nárok na príspevok má iba oprávnená osoba, ktorá nepoberá rodičovský príspevok, materské alebo obdobnú dávku z cudziny.

Výška príspevku za kalendárny mesiac je **v sume preukázaných výdavkov**, najviac v sume **230,- €**.

Okrem uvedených dávok a príspevkov existuje **system štátnej podpory pre tých, ktorým bolo dieťa zverené** do náhradnej starostlivosti, resp. deťom zvereným do náhradnej starostlivosti, prípadne osobám, ktorým bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov a pod.

Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je jednorazová dávka, o ktorú sa žiada **na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny**. Oprávnenou osobou je osoba s udeleným azylom aj osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou. Osoba, ktorá o príspevok žiada, ako aj zomretý, musia mať na území Slovenskej republiky aspoň prechodný pobyt.

Nárok na príspevok **zaniká uplynutím jedného roku od pohrebu** zomretého, preto nezabudnite oň včas požiadať.

Výška príspevku je **79,67€**.

System sociálneho poistenia

Okrem uvedených dávok, na ktoré máte nárok bez ohľadu na zamestnanie a počet odpracovaných rokov, existuje na Slovensku **system sociálneho poistenia, z ktorého je uhrádzaná podpora tým osobám, ktoré sa podieľali na systéme sociálneho poistenia**, teda si počas zákonom stanovenej doby samostatne odvádzali poistné, alebo ho za nich odvádzal zamestnávateľ, či štát. Sociálne poistenie je povinné pre všetky osoby, ktoré majú pravidelný príjem. Z týchto prostriedkov sa potom uhrádzajú **dávky pre prípad staroby, pracovnej neschopnosti, materstva, nezamestnanosti a podobne**. System sociálneho poistenia je teda povinný odvod štátu, ktorý platíte (či už priamo vy, alebo aj váš zamestnávateľ), ak ste zo zákona povinní tak robiť, pričom za splnenia zákonných podmienok vám z neho následne v čase, kedy už nebudete do systému poistné odvádzat', vznikne nárok na podporu.

System sociálneho poistenia tvorí:

- dôchodkové poistenie,
- nemocenské poistenie,
- poistenie v nezamestnanosti,
- garančné poistenie,
- úrazové poistenie.

Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie je poistenie pre náhradu príjmu v starobe, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a zabezpečenie náhrady príjmu pre pozostalého manžela alebo detí v prípade úmrtia poistenca. Z dôchodkového poistenia sú vyplácané nasledovné dávky - dôchodky:

- starobný dôchodok
- invalidný dôchodok,
- vdovský a vdovecký dôchodok,
- sirotský dôchodok.

Starobný dôchodok

Starobný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za zákonných podmienok poskytuje zo starobného poistenia. Účelom starobného dôchodku je **zabezpečiť osobe - poistencovi príjem v starobe**.

Oprávnenu osobou na starobný dôchodok je osoba, ktorá:

- získala najmenej 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia a
- dovŕšila dôchodkový vek.

Výška dôchodkového veku je jednotná pre mužov a ženy a je 62 rokov, ktorý sa uplatňuje až u mužov narodených v roku 1946 a neskôr, a u žien narodených v roku 1962 a neskôr. Tento vek sa v súčasnosti počíta rôzne a ovplyvňuje ho dátum narodenia a u žien počet vychovaných detí.

Pre vznik nároku na starobný dôchodok existuje veľké množstvo premenných, spravidla však možno zhrnúť, že nárok na starobný dôchodok máte vtedy, ak ste si riadne platili poistné na dôchodkové poistenie po vyššie určenú dobu – teda riadne ste pracovali 15 rokov (v niektorých prípadoch je platiteľom poistného štát) a dosiahli ste zákonom stanovený vek.

Nárok na dôchodok si uplatňujete v Sociálnej poisťovni. Vždy majte na pamäti, že Sociálna poisťovňa bude od vás požadovať preukázanie skutočností oprávňujúcich vás na získanie starobného dôchodku. Je potrebné preto, aby si dôsledne odkladali všetky vaše pracovné zmluvy, zápočtové listy a iné dokumenty súvisiace s vaším zamestnaním.

Žiadosť podávate na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, pokiaľ máte trvalý pobyt, teda ste azylantom. Pokiaľ ste osobou s prechodným pobytom, žiadosť spisuje Ústredie sociálnej poisťovne. (Doplnková ochrana sa na území Slovenskej republiky udeľuje od roku 2007, je zrejmé, že doposiaľ nikto z osôb, ktorým bola poskytnutá, nemôže žiadať Sociálnu poisťovňu o priznanie dôchodku. V budúcnosti sa zrejme podmienky priznania budú meniť.)

Výška dôchodku závisí od výšky vášho príjmu. Pre výpočet sa používajú rôzne vzorce, preto v prípade, ak sa domnievate, že vám vznikol nárok na dôchodok, odporúčame vám navštíviť pobočku Sociálnej poisťovne, kde vám poskytnú všetky potrebné informácie.

Invalidný dôchodok

Invalidný dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje **za účelom zabezpečiť poistencovi príjem v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu.**

Žiadosť podávate na príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, pokiaľ máte trvalý pobyt, teda ste azylantom. Pokiaľ ste osobou s prechodným pobytom, žiadosť spisuje Ústredie sociálnej poisťovne.

Nárok na invalidný dôchodok však máte iba v prípade, ak ste:

- invalidný;
- získali potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia;
- ku dňu vzniku invalidity ste nespĺnili podmienky nároku na starobný dôchodok alebo vám nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Pre ďalšie podmienky nároku na invalidný dôchodok vám odporúčame navštíviť pobočku Sociálnej poisťovne.

Vdovský a vdovecký dôchodok

Vdovský a vdovecký dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje zo starobného poistenia alebo z invalidného poistenia a jeho účelom je **zabezpečiť vdove/vdovcovi príjem v prípade úmrtia jej/jeho manžela/manželky**.

Sirotský dôchodok

Sirotský dôchodok je dôchodková dávka, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje zo starobného poistenia alebo z invalidného poistenia a jeho účelom je **zabezpečiť sirote príjem v prípade úmrtia jej rodiča alebo osvojiteľa**.

V prípade potreby ďalších informácií sa obráťte na pobočku sociálnej poisťovne v mieste vášho bydliska.

Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie je poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Nárok na tieto dávky máte vtedy, ak ste boli zamestnaní alebo platiteľom sociálneho poistenia, výška dávky sa potom vypočíta v závislosti od vášho príjmu.

Z nemocenského poistenia sa poskytujú tieto dávky:

- nemocenské,
- materské,
- ošetrovné,
- vyrovnávacía dávka.

Nemocenské dávky

Nemocenská dávka sa poskytuje poistencovi, ak bol **pre chorobu alebo úraz bol uznaný dočasne práceneschopným** na výkon zárobkovej činnosti alebo mu bolo **nariadené karanténne opatrenie**. Dávka sa poskytuje, ak ste zamestnancom, od 11. dňa práceneschopnosti (dovtedy vám patrí náhrada príjmu od zamestnávateľa 1. dňa do 3. dňa vo výške 25% denného vymeriavacieho základu zamestnanca, od 4. dňa do 10. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu zamestnanca) a v prípade, ak ste samostatne zárobkovo činným, tak od 1. dňa práceneschopnosti.

O tom, ako si uplatniť dávku, vás poučí váš lekár. Rovnako vám dá doklady, ktorými sa jednak preukazujete v prípade kontroly zo strany sociálnej poisťovne, či ich neskôr zasielate do sociálnej poisťovne.

Zamestnanci Sociálnej poisťovne sú oprávnení vás kedykoľvek skontrolovať, či dodržiavate liečebný režim a zdržiavate sa na mieste, ktoré ste lekárovi uviedli.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/nemocenske/1292s.

Materské

Materská dávka sa poskytuje z dôvodu **tehotenstva alebo starostlivosti o narodené dieťa**. Poskytuje sa spravidla matke dieťaťa, avšak za určitých okolností môže materské poberať aj otec dieťaťa, či iná osoba, ktorá sa namiesto matky o dieťa stará, pričom samotná matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok. Oprávnená osoba musí byť do dňa pôrodu aspoň 270 dní nemocensky poistená v období počas dvoch rokov pred pôrodom. Dávka sa poskytuje spravidla **počas 34 týždňov**.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár. Rovnako vám vydá doklady, ktoré neskôr zasielate na príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/materske/1293s.

Ošetrovné

Ošetrovné sa poskytuje z dôvodu **osobného a celodenného ošetrovania chorého dieťaťa, chorého manžela, chorej manželky, chorého rodiča alebo chorého rodiča manžela (manželky) alebo z dôvodu osobnej a celodennej starostlivosti o zdravé dieťa do desiatich rokov veku**.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár, rovnako vám vydá všetky potrebné doklady. Nárok na ošetrovné vzniká od prvého dňa potreby osobného a celodenného ošetrovania alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa. Potreba celodenného ošetrovania môže byť kontrolovaná zo strany sociálnej poisťovne.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa prosím, obráťte na sociálnu poisťovňu alebo navštívte internetovú stránku <http://www.socpoist.sk/osetrovne/1294s>.

Vyrovnávací dávka

Vyrovnávací dávka sa poskytuje zamestnankyni, ak

- je z dôvodu tehotenstva preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je podľa osobitného predpisu zakázaná tehotným ženám alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotenstvo, a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením,
- je počas materstva do konca deviateho mesiaca po pôrode preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je zakázaná matkám do deviateho mesiaca po pôrode alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej zdravie alebo materstvo a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením.

O tom, ako si uplatniť dávku vás poučí váš lekár, rovnako vám vydá všetky potrebné doklady. Nárok na vyrovnávaciu dávku vzniká odo dňa preradenia na inú prácu a trvá po dobu preradenia, či nástupu na materskú dovolenku, alebo uplynutím deviateho mesiaca po pôrode.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/vyrovnavacia-davka/1295s.

Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistenie **pre prípad straty príjmu v dôsledku nezamestnanosti**. Obdobie, počas ktorého sa dávku poskytuje, trvá 6 mesiacov.

Nárok na dávku majú zamestnanci alebo dobrovoľne poistené osoby, ktorí si platia poistné po zákonom určené obdobie, teda ak poistenec v posledných troch rokoch pred zaradením do

evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, t. j. 730 dní.

Nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy:

- dňom vyradenia z evidencie uchádzačov o zamestnanie,
- dňom priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % ,
- uplynutím podporného obdobia v nezamestnanosti (šesť mesiacov, resp. štyri mesiace),
- dňom smrti fyzickej osoby,
- jednorazovým vyplatením 50 % dávky v nezamestnanosti za zostávajúcu časť podporného obdobia (ak ste poberali dávku v nezamestnanosti najmenej tri mesiace, môžete požiadať o jednorazovú výplatu 50% dávky za zostávajúcu časť 6 mesačného obdobia).

Nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti nemáte za dni, počas ktorých máte nárok na výplatu nemocenského, ošetrovného, materského a počas ktorých sa vám vypláca rodičovský príspevok.

Pre výšku dávky, nároku na jej poskytnutie, práve a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/poistenie-v-nezamestnanosti-jzy/48007s.

Garančné poistenie

Garančné poistenie je **poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom** do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Nárok na dávku garančného poistenia má zamestnanec garančne poisteného zamestnávateľa, ak sa takýto zamestnávateľ stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktoré sú taxatívne ustanovené v Zákone o sociálnom poistení.

Teda pokiaľ ste boli zamestnaní, a váš zamestnávateľ sa stal platobne neschopný vyplatiť vám mzdu, uplatníte si nárok na ňu v pobočke Sociálnej poisťovne príslušnej podľa miesta útvaru zamestnávateľa, ktorý vedie evidenciu miezd alebo podľa sídla zamestnávateľa alebo jeho organizačnej zložky, ak evidenciu miezd vedie iná právnická osoba alebo fyzická osoba, alebo ak útvar, ktorý vedie evidenciu miezd je mimo územia Slovenskej republiky, do 60 dní od vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo od dňa skončenia pracovnoprávneho vzťahu.

Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je povinné poistenie zamestnávateľa, ktoré ho má ochraňovať pred rizikom ekonomickej záťaže **pre prípad jeho zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania** jeho zamestnancom, ktorá mu vyplýva zo Zákonníka práce. Nárok na dávku má teda každý zamestnanec, pokiaľ ho postihne udalosť uvedená vyššie.

Zamestnávateľ sa však môže svojej zodpovednosti zbaviť, a to buď z časti alebo celkom. Pôjde o prípady, ak dôjde ku škodovej udalosti úplným alebo čiastočným zavinením zamestnanca, či napr. nerešpektovaním bezpečnostných predpisov, alebo ak bol zamestnanec pod vplyvom alkoholu alebo omamných látok.

Z úrazového poistenia je po splnení zákonom ustanovených podmienok poskytovaných 13 úrazových dávok:

- **úrazový príplatok** (poskytovaný pri dočasnej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania za účelom čiastočnej náhrady rozdielu medzi doterajším čistým príjmom a náhradou príjmu alebo nemocenským),

- **úrazová renta** (pravidelná peňažná dávka úrazového poistenia, ktorá má poškodenému zmierniť pokles zárobku v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania po jeho opätovnom zaradení sa do pracovného procesu)
- **jednorazové vyrovnanie** (finančná náhrada poklesu pracovnej schopnosti poškodeného v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, ktorý dosiahol minimálne 10 % a maximálne 40 %)
- **pozostalostná úrazová renta** (pravidelná peňažná dávka úrazového poistenia, ktorá má zabezpečiť osoby, ktorým poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, bol povinný poskytovať výživu na základe rozhodnutia súdu),
- **jednorazové odškodnenie** (poskytuje sa manželovi, manželke a nezaopatrenému dieťaťu na preklopenie nepriaznivej finančnej situácie rodiny, ktorá je spôsobená stratou príjmu poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania),
- **pracovná rehabilitácia** (vecná dávka) a **rehabilitačné** (fakultatívna dávka pre poškodeného),
- **rekvalifikácia** (vecná dávka) a **rekvalifikačné** (fakultatívna dávka pre poškodeného),
- **náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia** (poskytuje sa poškodenému jednorazovo podľa osobitného predpisu),
- **náhrada nákladov spojených s liečením** (uhrádzajú sa náklady spojené s liečením následkov pracovného úrazu alebo choroby z povolania, ktoré nemôžu byť poškodenému uhradené zo zdravotného poistenia,
- **náhrada nákladov spojených s pohrebom.**

Pre výšku dávok z úrazového poistenia, nároku na ich poskytnutie, práva a povinnosti, ktoré máte, sa obráťte na pobočku Sociálnej poisťovne alebo navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk/urazove-poistenie-dug/48009s.

RODINA

Rodinu tvoria v prvom rade manželia – rodičia a ich deti. **Do širšej rodiny patria** starí rodičia, ujovia, tety, bratrance, sesternice ako aj iní členovia rodiny. V našej kultúre väčšinou v spoločnej domácnosti žije už iba **užšia rodina** – rodičia a maloleté deti. Deti sa už väčšinou po ukončení školy a nájdení práce osamostatňujú a bývajú buď so svojimi kamarátmi alebo partnermi.

Je dôležité upozorniť, že v našej kultúre niekedy žijú spolu aj **budúci partneri – mladí ľudia**, ktorí ešte nie sú manželia. Dost' však závisí aj od rodinných pomerov, zvyklostí a náboženstva uznávaného v rodine. Výber partnera sa ponecháva na slobodnú vôľu. Nie sú neobvyklé ani páry s rovnakým pohlavím – dve ženy, resp. dvaja muži. Tieto páry však nemôžu na území Slovenskej republiky uzavrieť manželstvo.

Taktiež nie je neobvyklé, že partneri majú aj **spoločné dieťa** ešte pred uzatvorením manželstva.

Manželstvo

Manželstvo je **zväzok muža a ženy**, ktoré vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených zákonom. Hlavným účelom manželstva je **založenie rodiny a riadna výchova detí**.

Slovenská legislatíva povoľuje uzavretie manželstva **iba medzi osobami rôzneho pohlavia** – mužom a ženou a neupravuje ani spolužitie osôb rovnakého pohlavia iným zväzkom ako manželským. Na území Slovenskej republiky, tak ako aj v iných európskych štátoch **nie je povolené uzavrieť manželstvo s viacerými ženami alebo mužmi naraz** (mnohoženstvo, mnoho mužstvo). Manželstvo nemožno uzavrieť medzi predkami a potomkami a medzi súrodencami; to isté platí o príbuzenstve založenom osvojením. Manželstvo nemôže uzavrieť ani maloletá osoba. Súd môže v súlade s účelom manželstva výnimočne povoliť uzavretie manželstva maloletému staršiemu ako 16 rokov, inak je minimálny **vek na uzavretie manželstva 18 rokov a viac**.

Uzavretie manželstva

Muž a žena, ktorí chcú spolu uzavrieť manželstvo („snúbenci“), **majú vopred poznať navzájom svoje charakterové vlastnosti a svoj zdravotný stav**. Manželstvo sa uzaviera súhlasným vyhlásením (ďalej len "vyhlásenie") snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku (ďalej len "matričný úrad"), alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (ďalej len "orgán cirkvi"). Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzavierajú manželstvo.

Snúbenci sú najneskôr 14 dní pred uzavretím manželstva povinní matričnému úradu predložiť nasledovné doklady. Cudzinec a teda aj osoba sudeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou predkladá tieto doklady:

1. **žiadosť o uzavretie manželstva** - predpísané tlačivo vám poskytne matričný úrad,
2. **rodný list** – doklad musí obsahovať dátum a miesto narodenia a taktiež údaje o vašich rodičoch,
3. **doklad o spôsobilosti na uzavretie manželstva** – doklad musí obsahovať vaše meno, dátum narodenia, miesto narodenia, štátne občianstvo, trvalý pobyt, váš osobný stav a vyhlásenie, že podľa práva vašej krajiny pôvodu ste spôsobilí uzavrieť manželstvo; môže ísť o samostatný doklad alebo tieto údaje môžu byť uvedené aj na iných dokladoch,
4. **doklad o štátnom občianstve** – môže ísť o samostatný doklad alebo tento údaj môže byť uvedený aj na inom doklade, napr. cestovný pas,
5. **doklad o pobyte** – doklad o pobyte vydaný oddelením cudzineckej polície PZ,
6. **potvrdenie o osobnom stave** – potvrdenie, že ste je slobodní; môže ísť o samostatný doklad alebo tento údaj môže byť uvedený aj na inom doklade,
7. **doklad, ktorým možno preukázať totožnosť** – napr. cestovný pas,

8. **úmrtný list zomretého manžela**, prípadne aj sobášny list zaniknutého manželstva, ak ide o ovdoveného cudzinca,
9. **právoplatný rozsudok o rozvode manželstva**, ak ide o rozvedeného cudzinca.

Doklad o spôsobilosti na uzavretie manželstva, doklad o štátnom občianstve a potvrdenie o osobnom stave **nesmú byť staršie ako 6 mesiacov**.

**Všetky doklady musia byť úradne overené (Apostille/Superlegalizácia) a úradne preložené do slovenského jazyka.
Ak neovládáte slovenský jazyk, pri uzatváraní manželstva je potrebný tlmočník.**

Štátny občan Slovenskej republiky pred uzavretím manželstva predloží matričnému úradu príslušnému podľa miesta uzavretia manželstva **tieto doklady**:

1. rodný list
2. doklad o štátnom občianstve
3. potvrdenie o pobyte
4. úmrtný list zomretého manžela, prípadne aj sobášny list zaniknutého manželstva, ak ide o vdovca alebo vdovu, alebo právoplatný rozsudok o rozvode manželstva, ak ide o rozvedeného alebo rozvedenú, alebo právoplatný rozsudok o vyhlásení manželstva za neplatné
5. doklad o rodnom čísle

Doklady uvedené v 2., 3. a 5. bode možno nahradiť predložením platného občianskeho preukazu.

Matričný úrad môže **od predloženia niektorých dokumentov upustiť**, ak by ich obstaranie bolo spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou (napr. ak sa ako osoba sudelenou medzinárodnou ochranou nemôžete obrátiť na štátne orgány krajiny vášho pôvodu a požiadať ich o vydanie chýbajúcich dokladov). Chýbajúce doklady **možno nahradiť čestným vyhlásením**.

Žiadosť spolu s potrebnými dokumentmi predložte na príslušnej matrike aj v prípade, ak budete mať cirkevný sobáš. Príslušná matrika je matrika podľa trvalého pobytu jedného zo snúbencov, ak ani jeden zo snúbencov nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky snúbenci môžu urobiť vyhlásenie o uzavretí manželstva na ktoromkoľvek matričnom úrade.

Správne poplatky

Správny poplatok za uzavretie manželstva sa vyberie len od jedného zo snúbencov. Vyberá ho matričný úrad, ktorý pripravil podklady na uzavretie manželstva, resp. pred ktorým sa manželstvo v skutočnosti uzaviera a ktorý vykonáva zápis uzavretia manželstva do matriky.

- **uzavretie manželstva medzi štátnym občanom Slovenskej republiky a cudzincom - 66,- €**,
- povolenie uzavrieť manželstvo pred iným než príslušným matričným úradom medzi štátnym občanom Slovenskej republiky a cudzincom alebo medzi cudzincami - 33,- €,
- povolenie uzavrieť manželstvo mimo úradne určenej miestnosti - 66,- €,
- uzavretie manželstva medzi cudzincami - 165,50 €,
- uzavretie manželstva, ak ani jeden zo snúbencov nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt - 199,- €.

Uzavretie manželstva pred matričným úradom

Vyhlásenie o uzavretí manželstva je potrebné urobiť **na matričnom úrade určenom pre obvod, v ktorom má jeden z vás trvalý pobyt**, pred starostom alebo primátorom, alebo povereným poslancom obecného zastupiteľstva alebo mestského zastupiteľstva za prítomnosti

matrikára. Ak nemá ani jeden zo snúbencov trvalý pobyt na území Slovenskej republiky snúbenci môžu urobiť vyhlásenie o uzavretí manželstva **na ktoromkoľvek matričnom úrade**.

Príslušný matričný úrad môže na vašu žiadosť povoliť uzavretie manželstva aj **pred iným matričným úradom alebo na ktoromkoľvek inom vhodnom mieste**, kde je možné vykonať slávnostný sobášny akt (napr. kaštieľ, zámok, park).

Ak je život jedného zo snúbencov priamo ohrozený, manželstvo možno uzavrieť pred ktorýmkoľvek matričným úradom a na ktoromkoľvek mieste.

Uzavretie manželstva pred orgánom cirkvi

Vyhlásenie o uzavretí manželstva môžu snúbenci urobiť pred osobou vykonávajúcou činnosť duchovného avšak len **registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti** ako príslušným orgánom. Zoznam registrovaných cirkví a náboženských spoločností nájdete na internetovej stránke Ministerstva kultúry Slovenskej republiky www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti-/registrovane-cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti-f9.html.

Manželstvo pred orgánom cirkvi sa uzaviera **v kostole alebo na inom vhodnom mieste** určenom vnútornými predpismi cirkvi alebo náboženskej spoločnosti na náboženské obrady alebo náboženské úkony. Predtým ako sa rozhodnete uzavrieť cirkevný sobáš, zistite si dopredu podmienky a pravidlá na uzavretie sobáša, ktoré daná cirkev alebo náboženská spoločnosť vyžaduje.

Orgán cirkvi, pred ktorým bolo manželstvo uzavreté, je povinný do troch pracovných dní doručiť zápisnicu o uzavretí manželstva matričnému úradu, v ktorého obvode bolo manželstvo uzavreté.

Súhlasné vyhlásenia snúbencov

Snúbenci pri uzavieraní manželstva pred matričným úradom alebo pred orgánom cirkvi musia súhlasne vyhlásiť, že im nie sú známe **okolnosti vylučujúce uzavretie manželstva** a že **poznajú svoj zdravotný stav**. Taktiež vyhlásia, či

- priezvisko jedného z nich bude ich spoločným priezviskom,
- si ponechajú svoje doterajšie priezviská, alebo
- priezvisko jedného z nich bude ich spoločným priezviskom a jeden z nich si zároveň ako druhé priezvisko v poradí ponechá svoje doterajšie priezvisko; snúbenec, ktorý už má dve priezviská, uvedie, ktoré z doterajších priezvisk bude uvedené ako druhé priezvisko v poradí po uzavretí manželstva.

Ak si snúbenci ponechajú svoje doterajšie priezviská, súhlasne vyhlásia, ktoré z ich priezvisk bude priezviskom spoločných detí.

Sobášny list

Príslušná matrika zapíše uzavretie sobáša do knihy manželstiev a vydá vám sobášny list. Sobášny list je **verejná úradná listina, ktorá potvrdzuje vaše manželstvo**. Prvé vyhotovenie sobášneho listu je bezplatné. Za ďalšie vyhotovenie výpisu z knihy manželstiev zaplatíte správny poplatok vo výške 5,- €.

Vzťahy medzi manželmi

Manželia sú si v manželstve rovní v právach a povinnostiach. Sú povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti. O uspokojovanie potrieb rodiny sú povinní starať sa obidvaja podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Na výkon povolania a na pracovné uplatnenie nepotrebuje žiadny z

manželov súhlas druhého manžela. O veciach týkajúcich sa rodiny rozhodujú manželia taktiež spoločne.

Obidvaja rodičia, aj keď nie sú manželia, majú taktiež rovnaké práva a povinnosti ohľadne starostlivosti a výchovy detí.

Zánik manželstva

Manželstvo zaniká **smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho jedného z manželov, alebo rozvodom.**

O rozvode na návrh jedného z manželov môže rozhodnúť len súd, a to len v odôvodnených prípadoch.

V rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví **výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode**, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov **o výške výživného**. Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do **striedavej osobnej starostlivosti** obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa.

Narodenie dieťaťa na území Slovenskej republiky

Ak ste sa rozhodli mať dieťa, dopredu si premyslite, či ste schopní sa o dieťa dostatočne postarať. Narodením dieťaťa sa zmení váš doterajší život, preto je dobré sa na narodenie dieťaťa vopred pripraviť.

Tehotenstvo

K pravdepodobným príznakom tehotenstva patrí vynechanie menštruácie (aj keď to nie je pravidlom), nevoľnosť, únava, neznášanlivosť niektorých pachov alebo jedál a pod. Tehotenstvo je možné preveriť si aj doma **použitím tehotenského testu**, ktorý sa dá voľne zakúpiť v lekární alebo v drogérii. Nedá sa naň však spoľahnúť v plnej miere. Tehotenstvo zaručene potvrdí až **ultrazvukové vyšetrenie**, ktoré vykoná **gynekológ** v ambulancii.

Gynekológ sa v prvom rade spýta na dátum prvého dňa poslednej menštruácie. Podľa tohto dátumu spočíta, kedy bude môcť najskôr vykonať ultrazvukové vyšetrenie. **Starostlivosť o tehotnú ženu v prípade potvrdenia tehotenstva v plnej miere preberá gynekologická ambulancia** – gynekológ určuje termín vyšetrení a kontrol počas celého priebehu tehotenstva. Tieto **kontrolné vyšetrenia** prebiehajú väčšinou každý mesiac, v pravidelných intervaloch. Počas celého obdobia tehotenstva by mala byť tehotná žena pod odborným dohľadom gynekológa, aby nebol ohrozený jej život a zdravie plodu.

Gynekologická ambulancia ukončuje starostlivosť o tehotnú ženu **v 37. až 40. týždni tehotenstva a zasiela tehotnú ženu do odbornej lekárskej starostlivosti nemocnice**, kde bude žena rodiť.

V ktorej nemocnici budete rodiť a akým spôsobom budete rodiť je na vašom slobodnom uvážení. V súčasnosti existuje viacero možností pôrodu, taktiež súkromné pôrodné centrá, prípadne možnosť priplatiť si za špeciálnu izbu a starostlivosť v nemocnici. Taktiež je možné, aby sa pri pôrode zúčastnila aj vami vybraná blízka osoba, väčšinou otec dieťaťa.

V prípade otázok sa poraďte s vaším gynekológom alebo otázky konzultujte vo vybranej nemocnici, kde budete dieťaťko rodiť. Veľa informácií nájdete aj na rôznych internetových stránkach.

Dôležité povinnosti po narodení dieťaťa

Po narodení dieťaťa vydá nemocnica, kde sa dieťa narodilo, matke **hlásenie o narodení dieťaťa, správu o novorodencovi, správu o rodičke.**

Vybavenie rodného listu dieťaťa – S hlásením o narodení dieťaťa je potrebné navštíviť príslušný **matričný úrad - v obvode, kde sa dieťa narodilo.** Spravidla pri tomto úkone nie je nutná prítomnosť matky dieťaťa, ktorá je ešte v starostlivosti nemocnice a matričný úrad môže navštíviť aj otec dieťaťa.

V prípade, ak sú rodičia manželia, k vydaniu rodného listu dieťaťa potrebujete:

- **sobášny list** – originál; ak nemáte sobášny list, predložte matričnému úradu rozhodnutie o udelení azylu, resp. poskytnutí doplnkovej ochrany alebo iný doklad, z ktorého je zrejmé, že ste manželia. Na tento účel môžete Migračný úrad požiadať o vystavenie Potvrdenia o osobných údajoch. V niektorých prípadoch je možné urobiť čestné prehlásenie o manželstve, ale odporúča sa dopredu informovať na príslušnom Matričnom úrade, aké dokumenty bude rodič potrebovať pri hlásení narodenia dieťaťa;
- **preukaz totožnosti oboch rodičov** – môžete sa preukázať dokladom o pobyte a cudzineckým pasom/cestovným dokladom,
- **vyhlásenie o mene dieťaťa** – je potrebné, aby vyhlásenie o mene dieťaťa podpísali obaja rodičia. Matka ho zvyčajne podpisuje už v pôrodnici. Ak sa otec nemôže dostať pre rodný list svojho dieťaťa, je potrebné doložiť čestné vyhlásenie na matrike alebo u notára, že s uvedeným menom súhlasí.

Matričný úrad vám následne vydá rodný list vášho dieťaťa. Prvé vydanie rodného listu je bezplatné.

Písomné oznámenie o narodení dieťaťa Migračnému úradu - V zmysle Zákona o azyle dieťa narodené na území Slovenskej republiky azylantke alebo cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana, ktoré narodením nenadobudne štátne občianstvo Slovenskej republiky, **považuje sa za žiadateľa o azyl.** Konanie o udelenie azylu sa začína narodením dieťaťa. **Po narodení vášho dieťaťa a vydaní rodného listu túto skutočnosť písomne oznámte Migračnému úradu.** Matka dieťaťa je povinná **do 180 dní odo dňa narodenia dieťaťa poskytnúť Migračnému úradu pravdivo a úplne všetky požadované údaje potrebné na rozhodnutie o žiadosti o udelenie azylu,** ktoré sa zaznamenajú v dotazníku. Ak tak neurobí, Migračný úrad konanie o udelenie azylu zastaví.

V písomnom oznámení požiadajte zároveň o **vydanie dokladu o oprávnení na poskytnutie zdravotnej starostlivosti žiadateľa o udelenie azylu,** pretože s dieťaťom budete musieť pár dní po prepustení z nemocnice navštíviť pediatra a absolvovať niekoľko vyšetrení.

Správu o novorodencovi predložíte vášmu detskému lekárovi. Pediatra je potrebné vybrať už pred pôrodom (jeho meno, telefonický kontakt a adresu musíte nahlásiť v pôrodnici).

Žiadosť o vydanie dokladu o pobyte a cudzineckého pasu/cestovného dokladu - Po vydaní rozhodnutia o udelení azylu alebo poskytnutí doplnkovej ochrany vášmu dieťaťu na území Slovenskej republiky musíte **požiadať na príslušnom policajnom útvere o vydanie dokladu o pobyte a cudzineckého pasu** (ak bola dieťaťu poskytnutá doplnková ochrana)/**cestovného dokladu cudzinca,** ak bol dieťaťu udelený azyl). Postup pri podaní žiadostí je rovnaký ako u dospelých osôb. Bližšie informácie nájdete v kapitole Azyl a doplnková ochrana.

Správu o rodičke odovzdáte gynekológovi pri kontrolnom vyšetrení, toto sa spravidla uskutoční po ukončení šestonedelia.

Návšteva UPSVaRu – V závislosti od toho, či ste osobami s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou, môžete príslušný UPSVaR požiadať o určité dávky na podporu rodiny a v prípade, ak bola matka dieťaťa pred jeho narodením určitú dobu nemocensky poistená, môže

požiadať na pobočke Sociálnej poisťovne o materské – bližšie informácie nájdete v kapitole Sociálne zabezpečenie.

Zásahy štátu do výkonu práv a povinností rodičov, ochrana členov rodiny

Rodičia majú pri výkone práv a povinností voči svojim deťom autonómne postavenie, nik im do týchto práv a povinností nezasahuje a nekontroluje. **Príslušné štátne orgány môžu rodičom a ich deťom pomôcť**, ak o pomoc požiadajú. Príslušné štátne orgány však **môžu do týchto vzťahov zasiahnuť**, ak rodičia **nevykonávajú svoje práva riadne a neplnia si svoje povinnosti**, napr. nechávajú dieťa bez dozoru, zanedbávajú, zneužívajú svoje dieťa, dieťa si neplní školskú dochádzku, dieťa sa neprimerane správa.

Štát prostredníctvom svojich orgánov – **orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a súdy**, môže využiť viacero opatrení od miernejších ako sú **výchovné opatrenia, predbežné opatrenie, obmedzenie alebo pozastavenie rodičovských práv a povinností až po odobratie dieťaťa rodičom a jeho umiestnenie do náhradnej starostlivosti**.

V prípade neplnenia povinností zo strany rodičov môže štát siahnuť aj na **rodičovské príspevky alebo prídavky na deti** a to buď ich **skrátением alebo úplným odobratím**.

Rodina a jej jednotliví členovia sú špeciálne chránení aj Trestným zákonom, ktorý upravuje napr. trestný čin odloženia dieťaťa, opustenia dieťaťa, zanedbania povinnej výživy, týranie blízkej a zverenej osoby, dvojmanželstvo, únos, ohrozovanie mravnej výchovy mládeže.

Zlúčenie rodiny

Ochranu súkromného a rodinného života garantuje priamo Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Neznamená to však automaticky, že všetci vaši rodinní príslušníci majú nárok na rovnaký pobyt/ochranu na území Slovenskej republiky, nositeľom ktorej ste vy.

Zlúčenie s rodinným príslušníkom nachádzajúcim sa na území Slovenskej republiky

Pokiaľ ste nositeľom medzinárodnej ochrany a na území Slovenskej republiky sa nachádzajú aj vaši najbližší rodinní príslušníci, pokiaľ s tým súhlasíte, majú nárok na rovnakú ochranu, ako vy.

Za rodinného príslušníka sa pre tieto účely považuje:

- manžel azyllanta/osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou, ak manželstvo trvá a trvalo aj **v čase**, keď azyllant/osoba s doplnkovou ochranou **odišla z krajiny pôvodu**,
- slobodné deti azyllanta/osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou alebo osoby podľa písmena a) do 18 rokov ich veku alebo
- rodičia slobodného azyllanta/osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou mladšieho ako 18 rokov alebo osoby, ktorým bol zverený do osobnej starostlivosti.

Týmto rodinným príslušníkom udelí migračný úrad na základe žiadosti o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany medzinárodnú ochranu podľa toho, aký typ medzinárodnej ochrany má osoba, s ktorou sa rodinný príslušník zlučuje. Rodinný vzťah je potrebné preukázať, a to úradnou listinou (spravidla sobášny list, rodné listy detí a pod.).

Takýto postup sa však nevzťahuje na rodinných príslušníkov tých azyllantov, ktorým bol azyl udelený z humanitných dôvodov; tieto osoby nemajú nárok na udelenie medzinárodnej ochrany pre svojich rodinných príslušníkov.

Azyl za účelom zlúčenia rodiny sa udeľuje prvý raz na tri roky. Po uplynutí troch rokov sa azyl na základe žiadosti udelí na dobu neurčitú, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky (resp. nie sú dôvody na jeho neudelenie podľa § 13 ods. 1 až 4. - pozri kapitolu Azyl a doplnková ochrana). **Doplnková ochrana sa na účel zlúčenia rodiny** poskytuje na jeden rok; po uplynutí jedného roka sa poskytovanie doplnkovej ochrany na žiadosť predĺži vždy o dva roky, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky. V prípade, ak azyllantovi, alebo osobe s doplnkovou ochranou, s ktorou sa rodinný príslušník zlučuje, medzinárodná ochrana zanikne, zaniká aj jeho rodinnému príslušníkovi.

Zlúčenie s rodinným príslušníkom - žiadateľom o azyl, nachádzajúcim sa v inom členskom štáte Európskej únie

Ak viete, že sa v inom štáte EÚ nachádza váš rodinný príslušník, **ktorý žiada o azyl**, je potrebné, aby ste o tom čo najrýchlejšie informovali migračný úrad. V rámci azylového konania existuje spoločný systém posudzovania žiadostí a určenia tzv. zodpovedného štátu, ktorý bude oprávnený rozhodnúť o žiadosti vášho rodinného príslušníka, aby ste mohli byť počas konania spolu.

- Ak je žiadateľom **maloletá osoba** bez sprievodu, zodpovedným členským štátom je ten, v ktorom sa oprávnené zdržiava rodinný príslušník alebo dokonca súrodenec.
- Ak je žiadateľom zosobášená **maloletá osoba**, ktorej manžel sa nezdržiava oprávnené na území členských štátov, zodpovedným členským štátom je ten členský štát, v ktorom sa oprávnené zdržiava otec, matka alebo iná dospelá osoba, ktorá je za maloletú osobu zodpovedná podľa práva alebo praxe daného členského štátu, alebo súrodenec.
- Pokiaľ vyššie uvedených príbuzných niet, je možné považovať za zodpovedný štát pre posúdenie žiadosti maloletých osôb bez sprievodu aj ten štát, v ktorom sa nachádza iný príbuzný (teta, strýko, starý rodič).
- Pokiaľ budete mať v inom členskom štáte **rodinného príslušníka**, ktorý žiada o azyl, bez ohľadu na to, či bola rodina predtým založená v krajine pôvodu, bude Slovenská republika zodpovedná za posúdenie jeho žiadosti, ak s tým vopred súhlasíte.

Uvedené však automaticky neznamena, že vášmu príbuznému (inému, ako rodinnému príslušníkovi uvedenému vyššie) bude poskytnutá medzinárodná ochrana. „Automatické“ udelenie medzinárodnej ochrany rodinnému príslušníkovi prichádza do úvahy len v prípadoch tých rodinných príslušníkov, ktorí sú uvedení vyššie.

Zlúčenie s rodinným príslušníkom nachádzajúcim sa v krajine pôvodu (v inom štáte)

Prechodný pobyt za účelom zlúčenia rodiny

Rodinní príslušníci **azylantov** majú právo na zlúčenie rodiny na základe získania prechodného pobytu na účely zlúčenia rodiny. Rovnaké právo majú aj rodinní príslušníci osôb, s udeleným trvalým alebo prechodným pobytom na území Slovenskej republiky.

Ak podá štátny príslušník tretej krajiny žiadosť o udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny s azylantom do troch mesiacov od udelenia azylu, k žiadosti predloží len platný cestovný doklad a doklad potvrdzujúci príbuzensky vzťah alebo iný dôkaz o existencii tohto vzťahu.

Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny udelí policajný útvar, ak nie sú dôvody na zamietnutie žiadosti podľa § 33 ods. 6 Zákona o pobyte cudzincov¹³, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je

- rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny s prechodným pobytom alebo s trvalým pobytom,
- príbuzným v priamom vzostupnom rade **azylanta** mladšieho ako 18 rokov, alebo
- závislou osobou podľa medzinárodnej zmluvy.

Za rodinného príslušníka štátneho príslušníka tretej krajiny sa považuje

- manžel, ak manželia majú najmenej 18 rokov,
- slobodné dieťa mladšie ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny a jeho manžela,
- jeho slobodné dieťa mladšie ako 18 rokov, ak so zlúčením súhlasí aj rodič, ktorému toto dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti a ktorý má právo stretávať sa s týmto dieťaťom.
- slobodné dieťa jeho manžela mladšie ako 18 rokov, ak so zlúčením súhlasí aj rodič, ktorému toto dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti a ktorý má právo stretávať sa s týmto dieťaťom.
- jeho nezaopatrené slobodné dieťa staršie ako 18 rokov alebo nezaopatrené slobodné dieťa staršie ako 18 rokov jeho manžela, ktoré sa o seba nedokáže postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu,
- jeho rodič alebo rodič jeho manžela, ktorý je odkázaný na jeho starostlivosť, a v krajine, odkiaľ prichádza, nepožíva náležitú rodinnú podporu.

¹³ § 33 ods. 6 Zákona o pobyte cudzincov:

Policajný útvar zamietne žiadosť o udelenie prechodného pobytu, ak

- a) štátny príslušník tretej krajiny je nežiaducou osobou,
- b) je dôvodné podozrenie, že štátny príslušník tretej krajiny pri svojom pobyte ohrozí bezpečnosť štátu, verejný poriadok alebo verejné zdravie,
- c) štátny príslušník tretej krajiny nespĺňa podmienky na udelenie prechodného pobytu,
- d) štátny príslušník tretej krajiny uzavrel účelové manželstvo,
- e) štátny príslušník tretej krajiny uvedie nepravdivé alebo zavádzajúce údaje alebo predloží falošné alebo pozmenené doklady alebo doklad inej osoby,
- f) údaje v cestovnom doklade nezodpovedajú skutočnosti,
- g) udelenie prechodného pobytu nie je vo verejnom záujme,
- h) je zjavné, že zabezpečené ubytovanie na území Slovenskej republiky nespĺňa minimálne požiadavky podľa osobitného predpisu alebo
- i) úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vydá potvrdenie podľa odseku 3, ktoré obsahuje nesúhlas s obsadením voľného pracovného miesta.

Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny sa **udeľuje do skončenia platnosti pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny, s ktorým sa zlučuje, najviac však na päť rokov**. Po piatich rokoch môžete požiadať o obnovenie prechodného pobytu, ktorý sa vám udelí opäť maximálne na 5 rokov, pokiaľ dôvod zlúčenia stále trvá (vediete spoločný život). Prechodný pobyt sa po skončení jeho platnosti až do rozhodnutia o žiadosti o obnovenie prechodného pobytu považuje za oprávnený na území Slovenskej republiky.

Pokiaľ splníte zákonom stanovené predpoklady, môžete po 5 rokoch oprávneného pobytu na území Slovenskej republiky požiadať o dlhodobý pobyt.

Žiadosť o udelenie prechodného pobytu podáva štátny príslušník tretej krajiny **osobne v zahraničí na zastupiteľskom úrade** akreditovanom pre štát, ktorý mu vydal cestovný doklad, alebo na zastupiteľskom úrade akreditovanom pre štát, v ktorom má bydlisko, ak zákon neustanovuje inak; Zastupiteľský úrad, ktorý žiadosť prijal, vydá žiadateľovi v deň podania žiadosti potvrdenie o jej prijatí. Následne vykoná so žiadateľom o udelenie prechodného pobytu **osobný pohovor** na účel predbežného posúdenia žiadosti. O pohovore vyhotoví zastupiteľský úrad písomný záznam, ktorý priloží k žiadosti o udelenie prechodného pobytu. Ak žiadateľ neovláda štátny jazyk, môže si na vlastné náklady zabezpečiť tlmočníka, ktorý je povinný podpísať záznam. Zastupiteľský úrad zašle policajnému útvaru spolu so záznamom a jeho prekladom aj svoje stanovisko k udeleniu prechodného pobytu, v ktorom uvedie, či udelenie prechodného pobytu odporúča alebo neodporúča s uvedením konkrétnych dôvodov.

Žiadosť o udelenie prechodného pobytu môže štátny príslušník tretej krajiny podať **osobne aj na príslušnom policajnom útvere**, ak sa na území Slovenskej republiky zdržiava oprávnene to však neplatí pre žiadateľov o azyl, či iné výnimky. Policajný útvar vydá žiadateľovi v deň podania žiadosti o udelenie prechodného pobytu potvrdenie o jej prijatí.

Žiadosť vždy podávate osobne, nie je možné podať žiadosť o prechodný pobyt prostredníctvom splnomocnenca, či inej osoby. Výnimkou je bezvládný žiadateľ.

Žiadosť o udelenie prechodného pobytu podáva štátny príslušník tretej krajiny **na úradnom tlačive**. Pri podaní žiadosti o udelenie prechodného pobytu je štátny príslušník tretej krajiny povinný predložiť **platný cestovný doklad a všetky náležitosti k žiadosti o udelenie prechodného pobytu ustanovené zákonom**, inak zastupiteľský úrad alebo policajný útvar žiadosť o udelenie prechodného pobytu neprijme. Ak zastupiteľský úrad alebo policajný útvar žiadosť o udelenie prechodného pobytu neprijme, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny poskytne písomnú informáciu o tom, ktoré doklady musí k žiadosti o udelenie prechodného pobytu doložiť, aby sa jeho žiadosť prijala. Za podanie žiadosti o udelenie prechodného pobytu sa platí **správny poplatok vo výške 135,- €**.

Štátny príslušník tretej krajiny priloží k žiadosti o udelenie prechodného pobytu:

- dve fotografie s rozmermi 3 x 3, 5 cm zobrazujúce jeho aktuálnu podobu a
- doklady nie staršie ako 90 dní, ktoré potvrdzujú
 - účel pobytu,
 - bezúhonnosť,
 - finančné zabezpečenie pobytu,
 - zabezpečenie ubytovania,
 - súhlas s prechodným pobytom v prípade maloletého (pokiaľ ide o zlúčenie s maloletým dieťaťom, súhlas sa vyžaduje od rodiča, ktorému toto dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti a ktorý má právo stretávať sa s týmto dieťaťom).

Doklad potvrdzujúci bezúhonnosť nemusí prikladať k žiadosti štátny príslušník tretej krajiny štátny príslušník tretej krajiny **mladší ako 14 rokov**; tento doklad nemusí prikladať ani k

žiadosti o zmenu druhu alebo účelu pobytu, ak k žiadosti o udelenie predchádzajúceho pobytu priložil doklad potvrdzujúci jeho bezúhonnosť.

Účel pobytu štátny príslušník tretej krajiny preukáže matričným dokladom (sobášny list, rodný list, iná úradná listina preukazujúca rodinný vzťah), ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny; ak ide o slobodné dieťa mladšie ako 18 rokov, o dieťa mladšie ako 18 rokov zverené do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny, nezaopatrené dieťa, rodiča odkázaného na starostlivosť štátneho príslušníka tretej krajiny alebo o závislú osobu podľa medzinárodnej zmluvy aj dokladom potvrdzujúcim túto skutočnosť (rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti, potvrdenie o návšteve školy, rodný list, potvrdenie o zlom zdravotnom stave).

Finančné zabezpečenie pobytu štátny príslušník tretej krajiny preukáže

- **čestným vyhlásením** štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má udelený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt podľa Zákona o pobyte cudzincov alebo žiada o udelenie trvalého pobytu alebo prechodného pobytu a s ktorým žiada zlúčenie rodiny, o tom, že mu poskytne finančné a hmotné zabezpečenie počas jeho pobytu na území Slovenskej republiky spolu s pracovnou zmluvou,
- **potvrdením zamestnávateľa** o výške vyplácanej mzdy alebo
- **potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke** na meno štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má udelený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt podľa Zákona o pobyte cudzincov alebo žiada o udelenie trvalého pobytu alebo prechodného pobytu a s ktorým žiada zlúčenie rodiny.

Finančné zabezpečenie pobytu štátny príslušník tretej krajiny preukáže vo výške životného minima, t. j. **198,09 € na každý mesiac pobytu**; ak dĺžka pobytu presiahne jeden rok, finančné zabezpečenie musí preukázať vo výške dvanásťnásobku životného minima. Maloletý štátny príslušník tretej krajiny preukáže finančné zabezpečenie pobytu v polovičnej výške.

Doklad o zabezpečení ubytovania musí preukazovať, že štátny príslušník tretej krajiny má zabezpečené spoločné ubytovanie so štátnym príslušníkom tretej krajiny, s ktorým žiada o zlúčenie rodiny na najmenej **šesť mesiacov prechodného pobytu**; ak žiada o prechodný pobyt na kratší čas, musí preukazovať zabezpečenie ubytovania počas celého prechodného pobytu.

Za štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý žiada o udelenie prechodného pobytu, je povinný preukázať **splnenie podmienok uvedených vyššie ten štátny príslušník tretej krajiny, s ktorým žiada o zlúčenie rodiny**. Policajný útvar **rozhodne o žiadosti o udelenie prechodného pobytu do 90 dní**.

Ak sa žiadosti o udelenie prechodného pobytu vyhovie, policajný útvar písomné rozhodnutie nevydáva a štátnemu príslušníkovi tretej krajiny zašle **písomné oznámenie, že mu bol udelený prechodný pobyt**, v ktorom uvedie dátum udelenia prechodného pobytu a dátum skončenia platnosti prechodného pobytu. Policajný útvar zašle písomné alebo elektronické oznámenie o udelení prechodného pobytu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny aj príslušnému zastupiteľskému úradu podľa miesta trvalého pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny, ako aj samosprávnemu kraju a obci podľa miesta prechodného pobytu.

Odporúčame, aby vás rodinný príslušník, ktorý žiada o udelenie prechodného pobytu za účelom zlúčenia rodiny, splnomocnil na nahliadnutie do konania pred policajným útvarom; môže si vtedy overiť, v akom štádiu je vaša žiadosť, čo je praktické najmä v prípade, ak sa váš rodinný príslušník počas rozhodovania nenachádza v mieste zastupiteľského úradu, kde podal žiadosť.

Pokiaľ sa žiadateľovej žiadosti o udelenie prechodného pobytu vyhovie, je potrebné, aby si na vstup na územie Slovenskej republiky (kde si víza prevezme), požiadal o tzv. **národné víza**.

Štátnemu príslušníkovi tretej krajiny môže byť udelené národné vízum, ak je to potrebné v súvislosti s udelením pobytu v Slovenskej republike. Ak ide o udelenie národného víza v súvislosti s udelením pobytu v Slovenskej republike, udeľuje sa na 90 dní. Za podanie žiadosti o národné vízum zaplatíte **správny poplatok vo výške 9,50 €**.

Štátny príslušník tretej krajiny podáva **žiadosť o udelenie národného víza** na úradnom tlačive na zastupiteľskom úrade.

K žiadosti o udelenie národného víza je štátny príslušník tretej krajiny povinný predložiť:

- platný cestovný doklad,
- farebnú fotografiu s rozmermi 3 x 3, 5 cm zobrazujúcu jeho aktuálnu podobu,
- doklad potvrdzujúci účel pobytu (rozhodnutie o udelení pobytu; to by však mal mať zastupiteľský úrad už k dispozícii),
- doklad o zdravotnom poistení (uzavrite si komerčné zdravotné poistenie na územie Slovenskej republiky),
- ďalšie doklady potrebné na rozhodnutie o žiadosti o udelenie národného víza.

Na požiadanie je štátny príslušník tretej krajiny povinný osobne sa dostaviť na **pohovor**. Zastupiteľský úrad **rozhodne o žiadosti o udelenie národného víza do 30 dní** od jej prijatia.

Národné vízum sa udeľuje do cestovného dokladu **formou nálepky**; platnosť národného víza sa skončí spravidla najmenej 90 dní pred skončením platnosti cestovného dokladu. Na účely konania o udelení národného víza pre štátneho príslušníka tretej sa **za platný cestovný doklad** považuje pas alebo iná verejná listina, ktoré sú časovo platné, umožňujú jednoznačnú identifikáciu jeho držiteľa, nemajú porušenu celistvosť a nie sú poškodené tak, že zápisy v nich uvedené sú nečitateľné.

Zastupiteľský úrad je oprávnený určiť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny na vstup hraničný priechod, ktorý zapíše do národného víza. Zastupiteľský úrad alebo policajný útvar je oprávnený zrušiť národné vízum, ak zistí skutočnosti, ktoré by odôvodňovali neudelenie národného víza, ak je štátny príslušník tretej krajiny administratívne vyhostený alebo ak mu bol uložený trest vyhostenia.

Národné vízum slúži na váš vstup na územie Slovenskej republiky za účelom prevzatia si dokladu o pobyte. Na územie Slovenskej republiky musíte vstúpiť v lehote do 180 dní od udelenia prechodného pobytu, v opačnom prípade vám prechodný pobyt zanikne. **Do troch pracovných dní** od vstupu ste povinní **hlásiť policajnému útvaru začiatok pobytu**. Policajný útvar vám vydá doklad o pobyte do **30 dní** od tohto hlásenia.

Štátny príslušník tretej krajiny je povinný odovzdať policajnému útvaru do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte doklad potvrdzujúci zdravotné poistenie, ako aj **lekársky posudok** potvrdzujúci, že netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie. Lekársky posudok potvrdzujúci, že netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie, nesmie byť starší ako 30 dní. Lekársky posudok, že štátny príslušník tretej krajiny netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie, vydáva lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore infektológia. Na Slovensku je 6 špecializovaných ambulancií, ich zoznam nájdete na internetovej stránke www.minv.sk/?vizova-info-typy-viz-1.

Ak ste osobou s doplnkovou ochranou a už vám bol udelený dlhodobý pobyt, alebo ste azylantom, odporúčame, aby ste zvolili túto formu zlúčenia rodiny. Získaním prechodného pobytu odpadajú vašim blízkym ďalšie starosti, ako si vybaviť pobyt po príchode na územie Slovenskej republiky na základe napr. víz.

Iné možnosti pozvania rodinného príslušníka

Vo vašom prípade, ako osôb s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou, môžu vaši rodinní príslušníci (tí, ktorí sú uvedení vyššie) požiadať Slovenskú republiku prostredníctvom zastupiteľského úradu **o udelenie národných víz** (bez predchádzajúceho podania žiadosti o udelenie prechodného pobytu). Následne po príchode na územie Slovenskej republiky požiadajú o azyl alebo doplnkovú ochranu za účelom zlúčenia rodiny.

Rodinnému príslušníkovi azylanta alebo cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, sa udelí na základe žiadosti **národné vízum**, ak neohrozuje bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok, a to na nevyhnutný čas.

Rodinný príslušník azylanta a cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, je **povinný predložiť k žiadosti o udelenie národného víza**:

- platný cestovný doklad,
- doklad potvrdzujúci jeho rodinný vzťah a
- doklad o závislosti, ak sa vyžaduje.

Ak nepredloží všetky doklady, žiadosť sa neprijme. Zastupiteľský úrad **rozhodne o žiadosti o udelenie národného víza do 30 dní** od jej prijatia.

V prípade, ak sa vašim rodinným príslušníkom podarí získať národné vízum a na jeho základe docestujú na územie Slovenskej republiky, je potrebné, aby čo najskôr riešili svoj ďalší pobyt na území Slovenskej republiky (podanie žiadosti o udelenie azylu alebo doplnkovej ochrany, podanie žiadosti o udelenie pobytu a pod.).

Zákon o pobyte cudzincov upravuje aj možnosť získania **Schengenských víz**. Tieto však neslúžia na získanie trvalého/prechodného pobytu na území členských štátov EÚ, preto v prípade, ak by ste chceli využiť túto formu pozvania rodinného príslušníka za účelom zlúčenia rodiny, bola by vaša žiadosť pravdepodobne zamietnutá.

TRÁVENIE VOLNÉHO ČASU

Volný čas je vo všeobecnosti vnímaný ako čas, ktorý zostáva po splnení všetkých povinností súvisiacich s vykonávaním a prípravou do práce a návštevou školy. Počas voľna si môžete dopriať oddych, regeneráciu psychických a fyzických síl, uvoľnenie či zábavu. Aktivity vykonávané počas voľného času vám prinesú uspokojenie a celkový prospech aj tým, že vám umožňujú stretávať sa s inými ľuďmi a vytvárajú priestor pre vašu sebarealizáciu. Podstatné je nezabúdať na to, že **voľný čas je potrebné zmysluplne vyplňať v každom veku**, pretože je jedným z najdôležitejších zdrojov rozvoja každého človeka.

Možností trávenia voľného času je mnoho, stačí si len vybrať, čo je pre vás príjemné, vyhovujúce či prospešné a tiež finančne dostupné. Môžete buď využiť ponuku rôznych inštitúcií a zariadení, ktoré organizujú rôzne voľnočasové aktivity a podujatia buď jednorazové alebo opakované alebo si sami môžete vymyslieť vlastnú voľnočasovú aktivitu doma, či v prírode. Svoj voľný čas môžete využiť aj spoznávaním historického a kultúrneho dedičstva a krásnej prírody Slovenska.

Voľnočasové zariadenia pre deti a mládež

- **Školské kluby detí** – sú určené pre deti, ktoré si plnia povinnú školskú dochádzku na ZŠ. Kluby sa nachádzajú zväčša v priestoroch základných škôl, sú dobrovoľné a spolplatnené – každá škola si určuje výšku mesačného poplatku. Deťom je tu poskytovaný priestor na spoločenské hry i hry v prírode, relax, pohybové aktivity, kreatívne činnosti i prípravu na vyučovanie.
- **Centrá voľného času a Strediská záujmovej činnosti** – sú zariadenia určené najmä pre deti a mládež. Tieto zariadenia sú v prevádzke počas celého roka, pričom v období letných prázdnin je ich ponuka bohatšia. V celoročnej ponuke dominujú rôzne záujmové útvary – **krúžky**, napr. jazykové, športové, hudobné, tanečné, počítačové, geografické, matematické, dramatické, literárne či kreatívne krúžky. Na krúžky je potrebné prihlásiť sa spravidla začiatkom školského roka, čiže v septembri. Záujmové krúžky sú vo väčšine spolplatnené. Uvedené zariadenia príležitostne organizujú **podujatia, súťaže, exkurzie, prehliadky, olympiády, besedy** podľa predmetu svojho záujmu. Sú zároveň miestom pre relax vo forme hier a oddychových aktivít. Deťom a mládeži tiež umožňujú a zabezpečujú účasť na prázdninových táboroch či iných výletoch počas víkendov a školských prázdnin.

Voľnočasové zariadenia pre rodiny s deťmi

- **Materské a rodinné centrá** – hlavným poslaním týchto centier je byť miestom oddychu a vytvárať bezpečné a priateľské prostredie pre deti a ich rodičov. Služby a aktivity týchto centier využívajú najmä rodičia na rodičovskej dovolenke. Ponuka centier je rôzna, rovnako ako poplatky za jednotlivé programy. Aktivity jednotlivých centier sa zameriavajú na špecifické **programy pre deti rôzneho veku** alebo na **programy pre dospelých** (rodičov detí). Pre deti sú zvyčajne pripravené aktivity v podobe tvorivých dielní, pohybové a motorické hry, rehabilitačné cvičenie a hry, spievanie, hudobný program a mnohé iné. V ponuke pre rodičov dominujú besedy, bezplatné poradne pre rodiny (psychologické, pedagogické), vzdelávacie kurzy a školenia, spoločenské hry, knižnica, kozmetika, tvorivé dielne, burzy šatstva, vianočné bazáre, poradkyne dojčenia, predpôrodná príprava a ďalšie.
- **Nízkoprahové denné centrá pre rodiny s deťmi** – sú špecifické zariadenia, ktoré sa okrem iných činností zameriavajú na záujmové činnosti – voľnočasové aktivity pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením. Spomedzi bežných voľnočasových aktivít akými sú rôzne záujmové krúžky, tvorivé dielne, športové aktivity, hry je v centrách vytvorený priestor

na pomoc pri príprave do školy, doučovanie, vzdelávacie aktivity, besedy o problémoch detí a mládeže s odborníkmi a iné.

Voľnočasové aktivity pre dospelých

- **Záujmové vzdelávanie dospelých** – ide o ďalšie vzdelávanie, ktorým si môžeme prehĺbiť doposiaľ získané poznatky a zručnosti alebo ich rozšíriť o poznatky a zručnosti v novej oblasti (patrí sem napríklad štúdium popri zamestnaní, rekvalifikačné kurzy, jazykové kurzy a iné). Toto vzdelávanie je poskytované v rámci škôl alebo v neškolských inštitúciách (jazykové školy, záujmové organizácie, podniky, univerzity tretieho veku pre seniorov).
- Pri uvažovaní nad možnosťami využitia vášho voľného času považujeme za významné poukázať aj na rozmanité **aktivity mimovládnych organizácií**, ktoré pôsobia v mieste vášho bydliska (napr. IUVENTA, Slovenský skauting, Strom života a ďalšie).

Kultúrne aktivity a podujatia

Kultúrne aktivity a podujatia predstavujú širokú ponuku na spestrenie voľných chvíľ pre všetky vekové kategórie. Patrí sem **návšteva divadla** (napr. bábkové, ochotnícke), **galérie, múzea, opery, kina** či rôznych druhov výstav, folklórnych, hudobných (koncerty) a iných tanečných predstavení atď.

Športové aktivity

Možnosti využitia **multifunkčných ihrísk, parkov, telocviční**, v rámci ktorých sa organizujú aj športové podujatia a súťaže, prispievajú k pestovaniu záujmu o šport a športové aktivity rôzneho zamerania. Aktívny životný štýl podporuje aj dostupnosť **fitness a wellness centier, kúpalísk a plavární, mestských a miestnych klzísk, jazdeckých areálov, lyžiarskych (zimných) stredísk** či **činnosť turistických a skautských spolkov** a pod.

Čo môžete vidieť a zažiť na Slovensku

Napriek nevelkej rozlohe sa na Slovensku nachádza **obrovské množstvo prírodných krás**. Medzi najväčšie a najnavštevovanejšie pohoria patria Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Veľká Fatra, Malá Fatra. Nájdete tu **9 národných parkov a 16 chránených krajinných území** s množstvom vzácných rastlín a živočíchov. Medzi najvýznamnejšie patrí Tatranský národný park, Národný park Nízke Tatry, Slovenský raj. Najmä vo Vysokých Tatrách sa nachádzajú **prekrásne plesá** ako Štrbské pleso, Popradské Plese, Zelené pleso. Najväčšie a najhlbšie je Veľké Hincovo pleso. Pohoria ponúkajú množstvo trás na **turistiku a cykloturistiku**. Cez zimu môžete navštíviť lyžiarske strediská, ktoré ponúkajú rôzne zimné športy.

Okrem turistiky a zimných športov v krásnych slovenských horách môžete na Slovensku nájsť zachovalé a zrenovované **hrady, zámky, kaštiele**. Medzi najkrajšie patria Oravský podzámok, Trenčiansky hrad, Spišský hrad, Bojnický hrad.

História zanechala na území Slovenska **veľké kultúrne dedičstvo**. Zo 138 slovenských miest je až 18 mestskou pamiatkovou rezerváciou, napríklad Levoča, Bardejov, Banská Štiavnica, Bratislava, Trnava. Každé z nich je niečím unikátne a jedinečné. História Slovenska vám priblížia **skanzeny – múzeá ľudovej architektúry pod otvoreným nebom** – napríklad Ľubovniansky skanzen, Múzeum slovenskej dediny v Martine, Banské múzeum v prírode v Banskej Štiavnici.

Na týchto historických miestach objavíte neopakovateľné a svetoznáme **čaro slovenského folklóru a zvykov**, ochutnáte **tradičné slovenské špeciality** – bryndzové halušky, kapustnica, šúľance, lokše, zemiakové placky a spoznáte dobrosrdečných a pohostinných ľudí.

Slovensko je známe aj **bohatými liečebnými minerálnymi a termálnymi prameňmi**, ktoré sú využívané najmä v kúpeľníctve na liečenie rôznych chorôb. Medzi najznámejšie kúpeľné mestá

patrí Bardejov, Sliač, Trenčianske Teplice, Piešťany, Dudince. Termálne pramene sú v poslednej dobe využívané aj na výstavbu **aquaparkov**.

Na Slovensku sa nachádza **množstvo jaskýň** (známych je okolo 5 450 jaskýň), z ktorých je 12 prístupných verejnosti. Ide o najväčší výskyt jaskýň v miernom klimatickom pásme. Medzi najnavštevovanejšie patria Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská ľadová jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Dobšinská ľadová jaskyňa.

Skoro v každom meste sa nachádza **informačné centrum**, kde vám poskytnú informácie a odporúčia najkrajšie pamiatky mesta, ponúknu rôzne prehliadky alebo výlety do okolia a prírody.

Za účelom prezentácie krás Slovenska vznikol internetový elektronický sprievodca VisitSlovakia.com, ktorý sa zameriava na turisticky najatraktívnejšie miesta. Sprievodca je vo viacerých jazykových mutáciách. Navštívte internetovú stránku www.visitslovakia.com a dozvedte sa viac o našej vašej krajine.

Zvyky, tradície, rodinné oslavy a sviatky

Niektoré sviatky a významné dni si ľudia uctievať a slávia doma v súkromí s rodinou alebo v rámci obce či komunity. Počas sviatkov sa vracajú k rôznym tradíciám v závislosti od náboženstva, kraja alebo rodinných zvykov.

Obdobie od Troch kráľov do Popolcovej stredy nazývame **fašiangy**. Fašiangy sú prechodom medzi zimným a jarným obdobím. Počas fašiangov **prevláda zábava, veselosť, hodovanie**, organizujú sa svadby, zábavy, zabíjačky, v mestách je to obdobie plesov. Po dedinách stále chodia v sprievode mladí **muži preoblečení v rôznych maskách**. V ruke držia ražeň alebo šabl'u – prastaré symboly mužskej sily a plodnosti. Na ražeň im ľudia napichujú slaninu, klobásu, dávajú im vajcia a peniaze na spoločné posedenie. Typickým fašiangovým jedlom sú šišky vyprášané na masť. Najveselejšie obdobie roka však strieda **40 - dňový pôst**. Obdobie veľkonočného pôstu začína dňom, ktorý poznáme pod názvom **Popolcová streda** alebo Škaredá streda. Je to pohyblivý sviatok, jeho dátum sa ráta podľa lunárneho kalendára a pripadá na 40. deň pred Veľkou nocou. Na poslednej fašiangovej zábave sa preto predvádza **symbolické pochovávanie basy** (symbol pohrebu).

Veľkonočné sviatky (pohyblivé sviatky pripadajúce na marec alebo apríl) sú významné **náboženské sviatky**, Veľká noc je pre kresťanov oslavou zmŕtvychvstania (resp. vzkriesenia) Ježiša Krista po jeho smrti na kríži. Veľkonočné oslavy sa podľa regiónov líšia. Pretože sa časovo zhruba prekrývajú **s pohanskými oslavami príchodu jari, ľudové tradície prevzali z predkresťanských dôb mnoho zvykov a obyčajov**. Počas týchto sviatkov sa pripravujú tradičné slovenské jedlá a pečú tradičné koláče. Na Veľkonočný pondelok chodia chlanci a muži polievať a šibať dievčatá vrbovými korbáčmi, aby boli po celý rok krásne a zdravé a dievčatá a ženy im za to dávajú maľované vajička, koláče, tradičné jedlá ako symbol vd'aky a odpustenia. Symboly baránok, vajičko, zajačik, korbáč sú symbolmi obety, plodnosti, nového života a jari.

Počas **Sviatku všetkých svätých** (1.11.) si ľudia spomínajú na svojich príbuzných, priateľov a známych, ktorí zomreli. Ľudia navštevujú cintoríny, kde zapalujú sviečky a kladú na hroby vence z kvetov.

Sv. Mikuláš (6.12.) – biskup, ktorý pomáhal prenasledovaným kresťanom, je kresťanský sviatok, **postava muža inšpirovaná Sv. Mikulášom však v tento deň nosí deťom darčeky, najmä sladkosti**.

Vianočné sviatky (24.12. – 26.12.) sú významné **kresťanské sviatky** narodenia Ježiša Krista, dnes aj všeobecne v rovnakom období slávené **sviatky pokoja a mieru**, ktoré slávia aj ľudia, ktorí nie sú veriaci. Sú to sviatky radosti, súdržnosti, trávenia spoločných chvíľ s rodinou spojené s prípravou **tradičných vianočných jedál** – kapustnica, kapor, zemiakový šalát a koláče, medzi ktorými sú najznámejšie vianočné medovníky. Medzi ďalšie vianočné zvyky a symboly patrí ľudová dramatizácia vianočného príbehu, stavanie jasličiek, adventný veniec, vyzdobený vianočný stromček. Na **Štedrý večer** (24.12.) si rodina spolu sadne k štedrovečernému stolu, kedy poďakujú za všetko, čo rok priniesol a dajú si slávnostnú večeru. Potom nasleduje obľúbený čas najmä pre deti – obdarovávanie sa vianočnými darčekom. Počas sviatkov a na **Nový rok** (1.1.) chodia po domoch koledníci a želajú vinše do nového roku.

Okrem týchto sviatkov spojených s rôznymi tradíciami a zvykmi pochádzajúcich z histórii a náboženstva, ľudia na Slovensku slávia aj **novodobejšie sviatky** ako sú napr. **Deň svätého Valentína** (14.2.) – sviatok všetkých zalúbených, **Medzinárodný deň žien** (8.3.) - sviatok žien a boja za ich rovnoprávnosť, **Deň matiek** (2. májová nedeľa) – oslava všetkých matiek, materstva, **Medzinárodný deň detí** (1.6.) – sviatok všetkých detí, **Deň otcov** (3. júnová nedeľa) – oslava všetkých otcov, otcovstva a vplyvu otcov v rodine.

V rámci kruhu rodiny ľudia oslavujú **narodeniny** – oslava dňa narodenia člena rodiny, **meniny** – každý deň v roku patrí inému menu, prípadne **rôzne výročia** napr. pri príležitosti svadby. Oslavujúcim členom rodiny sa pripravuje oslava, darujú sa rôzne darčeky a pečú slávnostné torty.

ŠTÁTNE OBČIANSTVO

Štátne občianstvo vyjadruje vzťah fyzickej osoby ku konkrétnemu štátu. So štátnym občianstvom sa spájajú niektoré práva a slobody (napr. volebné právo), ktoré by ste ako cudzinci, hoci s pobytom na území Slovenskej republiky, nemali. Zákon o štátnom občianstve Slovenskej republiky upravuje podmienky nadobúdania, straty a osvedčovania štátneho občianstva Slovenskej republiky. Zodpovedným orgánom vo veci udeľovania štátneho občianstva je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Štátne občianstvo Slovenskej republiky je **rovnocenné bez ohľadu na právny titul jeho nadobudnutia**. Štátne občianstvo možno nadobudnúť narodením, osvojením a udelením.

Ako osoba s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou môžete štátne občianstvo Slovenskej republiky nadobudnúť udelením, za splnenia zákonom určených podmienok.

Štátne občianstvo Slovenskej republiky **možno udeliť žiadateľovi, ktorý nie je štátnym občanom Slovenskej republiky a**

- **má nepretržitý trvalý pobyt na území Slovenskej republiky aspoň osem rokov** bezprostredne predchádzajúcich podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- **je bezúhonný¹⁴,**
- **ktorému nebol súdom uložený trest vyhostenia,**
- **proti ktorému nie je vedené trestné stíhanie,**
- **proti ktorému nie je vedené vydávacie konanie ani konanie o vykonaní európskeho zatýkacieho rozkazu,**
- **proti ktorému nie je vedené konanie o administratívnom vyhostení,**
- **proti ktorému nie je vedené konanie o odňatie azylu,**
- **preukázal ovládanie slovenského jazyka slovom aj písmom a všeobecných znalostí o Slovenskej republike;** to neplatí pre žiadateľa, ktorý v čase podania žiadosti nedovŕšil 14 rokov,
- **plní si povinnosti vyplývajúce z ustanovení právnych predpisov** právneho poriadku Slovenskej republiky.

Vo vašom prípade možno udeliť štátne občianstvo Slovenskej republiky **bez splnenia podmienky nepretržitého trvalého pobytu na území SR (8 rokov trvalého pobytu)**, ak:

1. **ste uzavreli manželstvo** so štátnym občanom Slovenskej republiky, toto manželstvo trvá a žijete v tomto manželstve v spoločnej domácnosti na území Slovenskej republiky **najmenej počas piatich rokov** bezprostredne predchádzajúcich podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky,
2. **máte na území Slovenskej republiky nepretržitý trvalý pobyt najmenej tri roky pred dosiahnutím 18 rokov veku,**
3. **ste maloletým dieťaťom,** ktorého zákonným zástupcom alebo poručníkom je štátny občan Slovenskej republiky alebo právnická osoba určená súdom Slovenskej republiky, a máte **nepretržitý pobyt na území Slovenskej republiky najmenej dva roky** bezprostredne predchádzajúce podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky; dĺžka pobytu sa nevzťahuje na maloleté deti do dvoch rokov,

¹⁴ za bezúhonného sa nepovažuje ten,

1. kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a od zahľadania odsúdenia neuplynulo päť rokov,
2. koho trestné stíhanie za úmyselný trestný čin bolo právoplatne podmiennečne zastavené a od uplynutia skúšobnej doby neuplynulo päť rokov,
3. koho trestné stíhanie za úmyselný trestný čin bolo zastavené rozhodnutím súdu o schválení zmiernosti alebo rozhodnutím prokurátora o schválení zmiernosti a od právoplatnosti tohto rozhodnutia neuplynulo päť rokov,

4. **ste azylantom aspoň štyri roky** bezprostredne predchádzajúce podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky,
5. máte na území Slovenskej republiky **nepretržitý pobyt najmenej desať rokov** a v čase podania žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **vám už bolo udelené povolenie na trvalý pobyt** alebo
6. **ste bez štátnej príslušnosti a máte na území Slovenskej republiky nepretržitý pobyt najmenej tri roky** bezprostredne predchádzajúce podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Žiadosť o udelenie štátneho občianstva

Štátne občianstvo Slovenskej republiky udeľuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na základe **písomnej žiadosti** o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky. **Žiadosť** o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **sa podáva osobne na príslušnom okresnom úrade (podľa miesta vášho pobytu) v sídle kraja** (Okresný úrad Bratislava, Okresný úrad Trnava, Okresný úrad Nitra, Okresný úrad Banská Bystrica, Okresný úrad Žilina, Okresný úrad Trenčín, Okresný úrad Prešov, Okresný úrad Košice), diplomatickej misii alebo konzulárnom úrade Slovenskej republiky v zahraničí.

V zmysle Nariadenia Ministerstva vnútra SR č. 1/2015 o udeľovaní štátneho občianstva Slovenskej republiky, ktoré nadobúda účinnosťou 1. februára 2015 je možné podávať žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky aj **na slovenských zastupiteľských úradoch v zahraničí**.

Žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky z osobitných dôvodov môže podať na zastupiteľskom úrade SR v zahraničí osoba, ktorá má povolený trvalý pobyt na neobmedzený čas alebo registrovaný pobyt na území Slovenskej republiky a preukáže osobitné dôvody na udelenie štátneho občianstva SR podľa § 7 ods. 2 písm. b) zákona NR SR č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **musí obsahovať**

- meno, priezvisko, rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia,
- adresu vášho trvalého, ak tento zákon neustanovuje inak,
- dôvody žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- dátum a váš podpis.

K žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **musíte predložiť ešte ďalšie dokumenty:**

1. **stručný životopis,**
2. **doklad totožnosti,** ak nemáte cestovný doklad alebo iný doklad totožnosti z krajiny pôvodu, môžete predložiť doklad o pobyte a cudzinecký pas (osoby s poskytnutou DO), resp. cestovný doklad cudzinca (azylanti),
3. **rodný list,** ak nemáte rodný list, môžete predložiť potvrdenie o osobných údajoch, ktoré vám na žiadosť vydá Migračný úrad,
4. **doklad o osobnom stave,** ktorým je sobášny list, právoplatný rozsudok alebo potvrdenie o rozvoде manželstva, úmrtný list manžela, ak ste ženatí/vydaté/rozvedení alebo ovdovení,
5. **doklad o pobyte na území Slovenskej republiky,**
6. **doklad o bezúhonnosti nie starší ako šesť mesiacov,** ktorým je odpis z registra trestov každého štátu, ktorého ste alebo v minulosti boli štátnym občanom, a odpis z registra trestov každého štátu, v ktorom ste mali povolený pobyt v posledných 15 rokoch pred podaním žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky, alebo iný doklad o bezúhonnosti vydaný príslušnými orgánmi týchto štátov; Namiesto dokladu o bezúhonnosti z krajiny pôvodu, ktorú ste opustili z dôvodu prenasledovania alebo vážneho bezprávia, **nahradíte čestným vyhlásením;**
7. **tieto ďalšie doklady, ktoré získate na základe žiadosti od jednotlivých úradov:**

- potvrdenie daňového úradu, colného úradu a obce o zaplatení daní a poplatkov,
- výpis z obchodného registra alebo výpis zo živnostenského registra,
- potvrdenie zamestnávateľa o pracovnom pomere a kópiu pracovnej zmluvy,
- potvrdenie zdravotnej poisťovne o zaplatení poistného na verejné zdravotné poistenie a dĺžke trvania poistného vzťahu,
- potvrdenie zamestnávateľa o zaplatení dane z príjmov a o zaplatení poistného na verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie a starobné dôchodkové sporenie
- potvrdenie o štúdiu,
- potvrdenie o poberaní dôchodku,
- potvrdenie o evidencii uchádzača o zamestnanie,
- potvrdenie o zdroji príjmov postačujúcich na financovanie vášho pobytu a vám blízkých osôb na území Slovenskej republiky, ak ste dobrovoľne nezamestnaní.

K žiadosti predložíte tie z dokladov, ktoré sa vás týkajú, ostatné nahradíte čestným vyhlásením s odôvodnením ich nepredloženia.

Rodičia a ich maloleté deti, ktoré dovŕšili 14 rokov, žiadajú o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **v samostatných žiadostiach**. Maloleté deti do 14 rokov, ktoré ich rodič uviedol vo svojej žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky, nadobúdajú štátne občianstvo Slovenskej republiky spolu s rodičom.

Žiadateľ predloží k žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **maloletému dieťaťu do 14 rokov**

- rodný list dieťaťa,
- doklad o pobyte dieťaťa na území Slovenskej republiky,
- potvrdenie o návšteve školy,
- potvrdenie zdravotnej poisťovne o zaplatení poistného na verejné zdravotné poistenie za dieťa a dĺžke trvania poistného vzťahu.

Doklady k žiadosti predložte **v origináli alebo ich úradne osvedčenú kópiu**. Ak predložíte originály dokumentov, po overení údajov vám dokumenty vrátia.

Doklady vydané cudzím štátnom musia byť úradne overené (apostille alebo superlegalizácia), ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak, a musí k nim byť priložený úradne osvedčený preklad do slovenského jazyka.

Ministerstvo vnútra si môže od vás vyžiadať aj **d'alšie doklady**, ak sú potrebné na rozhodnutie vo veci.

Ministerstvo vnútra v konaní o žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **požiada o stanovisko dotknuté štátne orgány** (napr. Slovenskú informačnú službu, Policajný zbor, Migračný úrad MV SR a pod.). Od Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky si vyžiada **odpis z registra trestov**. Taktiež sa prihliada na verejný záujem, osobitne na bezpečnostné hľadisko, ako aj na stanoviská Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby a iných dotknutých štátnych orgánov.

Dotazník žiadateľa

Ak máte viac ako 14 rokov, pri podaní žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky musíte vyplniť **dotazník žiadateľa o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky**, ktorý nájdete na internetovej stránke www.minv.sk/?informacia-o-udeleni-a-strate-statneho-obcianstva-sr.

Ovládanie slovenského jazyka

Pri vyplňaní dotazníka sa **overuje vaše ovládanie slovenského jazyka** prostredníctvom trojčlennej komisie. O priebehu a výsledku overovania ovládania slovenského jazyka sa vyhotovuje zápisnica v deň overovania.

Ovládanie slovenského jazyka žiadateľom sa overuje:

- **pohovorom**, v ktorom sa kladú žiadateľovi otázky týkajúce sa jeho osoby a jemu blízkych osôb a otázky všeobecného charakteru, najmä z histórie, geografie a spoločensko-politického vývoja Slovenskej republiky,
- **hlasným prečítaním náhodne vybraného článku z tlače** v slovenskom jazyku obsahujúceho aspoň 500 slov, ktorý sa žiadateľovi odovzdá bezprostredne predtým, než ho prečíta,
- **nápisom obsahu** prečítaného článku žiadateľom v časovom limite 30 minút.

Rozhodnutie

Ministerstvo vnútra rozhodne o žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky **najneskôr do 24 mesiacov od doručenia žiadosti** o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Ak v priebehu konania nastala zmena vo vašich údajoch, ste povinní túto zmenu **oznámiť bezodkladne ministerstvu**.

Na udelenie štátneho občianstva nie je právny nárok. To znamená, že aj v prípade, ak splníte všetky zákonom požadované podmienky, Ministerstvo vnútra vám nemusí štátne občianstvo udeliť.

Ak vám Ministerstvo vnútra štátne občianstvo Slovenskej republiky **neudelilo, môžete podať novú žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky najskôr po uplynutí dvoch rokov** odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Nadobudnutie štátneho občianstva

Štátne občianstvo Slovenskej republiky sa nadobúda **prevzatím listiny o udelení štátneho občianstva** Slovenskej republiky. Listinu o udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky **odovzdáva** obvodný úrad v sídle kraja **po zložení sľubu** štátneho občana Slovenskej republiky.

Sľub štátneho občana Slovenskej republiky sa skladá do rúk povereného pracovníka okresného úradu v sídle kraja, veľvyslanca, konzula alebo nimi poverenej osoby a znie: "*Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem verný Slovenskej republike, budem dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy a riadne plniť všetky povinnosti štátneho občana Slovenskej republiky*".

Správne poplatky za udelenie štátneho občianstva

Osoby s udeleným azylom sú oslobodené od správneho poplatku. Za udelenie štátneho občianstva SR osobe nad 18 rokov sa vyberá správny poplatok vo výške 700,- €, dieťaťu do 15 rokov - 100,- €, od 15 rokov do 18 rokov - 150,- €. Poplatok sa vyberie až po vykonaní úkonu.

Osvedčenie o štátnom občianstve

Osvedčenie o štátnom občianstve je **doklad, ktorý preukazuje vaše štátne občianstvo Slovenskej republiky**. Na základe osvedčenia o štátnom občianstve môžete požiadať o vydanie iných dokladov, napr. občiansky preukaz, cestovný pas a pod.

Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky **vydáva príslušný okresný úrad v sídle kraja** na základe písomnej žiadosti, ktorá musí obsahovať:

- vaše meno, priezvisko, rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia,
- vašu adresu pobytu a adresu posledného pobytu na území Slovenskej republiky,
- dátum a váš podpis.

K žiadosti je potrebné predložiť:

- doklad totožnosti,
- rodný list,
- doklad o osobnom stave, ktorým je sobášny list, právoplatný rozsudok alebo potvrdenie o rozvode manželstva, úmrtný list manžela, ak ste ženatí muži alebo vydaté ženy, rozvedení alebo ovdovení,
- ďalšie doklady potrebné na posúdenie žiadosti, ak vás vyzve obvodný úrad o ich predloženie.

Za vydanie osvedčenia o štátnom občianstve zaplatíte správny poplatok vo výške 10,- €.

Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky sa vydáva spravidla **do 30 dní od podania žiadosti**. Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky je **platné šesť mesiacov** odo dňa vydania a **len v podobe originálu**.

Zápis do osobitnej matriky

Po nadobudnutí štátneho občianstva Slovenskej republiky **musíte požiadať o zápis údajov o vašom narodení a prípadne aj o uzavretí manželstva** (ak ste ho pred nadobudnutím štátneho občianstva uzavreli v zahraničí) **do osobitnej matriky**.

O zápis môžete požiadať **na matričnom úrade** v obvode, v ktorom máte trvalý pobyt alebo v ktorom ste mali naposledy trvalý pobyt, prípadne, ak ste nemali na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, na ktoromkoľvek matričnom úrade.

K zápisu je potrebné vyplniť tlačivo „zápis o narodení“ alebo „zápis o uzavretí manželstva“, ktorý a predložiť nasledovné dokumenty:

- rodný list, prípadne sobášny list,
- osvedčenie o štátnom občianstve SR.

Všetky doklady vydané v cudzom štáte musia byť úradne overené (Apostille/Superlegalizácia) a úradne preložené do slovenského jazyka.

Zápis do osobitnej matriky sa vykoná najneskôr do troch mesiacov odo dňa doručenia oznámenia. V odôvodnených prípadoch sa táto lehota môže predĺžiť najviac o tri mesiace.

Prihlásenie na pobyt

Po nadobudnutí štátneho občianstva sa **taktiež musíte prihlásiť na trvalý pobyt v obci (v meste alebo mestskej časti) v mieste vášho bydliska**. Je potrebné, aby ste na obecnom (mestskom alebo miestnom) úrade vyplnili a podpísali prihlasovací lístok za vás, prípadne aj za vaše deti a predložili nasledovné doklady:

- osvedčenie o štátnom občianstve SR (alebo platný cestovný pas);
- doklad o vlastníctve alebo spoluvlastníctve domu alebo bytu, v ktorom bývate, alebo vyhlásenie všetkých spoluvlastníkov domu alebo bytu o tom, že súhlasia s vaším prihlásením na trvalý pobyt.

Obec alebo mestská časť vám **na počkanie vydá potvrdenie o trvalom pobyte**. Správny poplatok za vydanie potvrdenia o trvalom pobyte je 5,- €.

Občiansky preukaz

Občiansky preukaz je **verejná listina, ktorou občan Slovenskej republiky preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo a ďalšie údaje v ňom uvedené**. Každý občan Slovenskej republiky starší ako 15 rokov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky je povinný mať občiansky preukaz.

Žiadosť o občiansky preukaz musíte podať **osobne na okresnom riaditeľstve Policajného zboru SR** podľa miesta vášho trvalého pobytu. K žiadosti o vydanie občianskeho preukazu je potrebné predložiť nasledovné dokumenty:

- osvedčenie o štátnom občianstve SR;
- rodný list;
- potvrdenie o hlásení trvalého pobytu;
- prípadne ďalšie doklady osvedčujúce skutočnosti, ktoré majú byť v občianskom preukaze uvedené (napríklad potvrdenie od lekára o krvnej skupine, originál alebo overenú kópiu vysokoškolského diplomu).

Počas podania žiadosti budete podrobení **odsnímaniu podoby vašej tváre**.

Vydanie prvého občianskeho preukazu je **bezplatné**. Občiansky preukaz vám bude vydaný **do 30 dní** od podania žiadosti. Platnosť občianskeho preukazu je 10 rokov, pre občanov starších ako 60 rokov je doba platnosti neobmedzená.

V prípade, ak chcete cestovať (autom, vlakom, autobusom) do zahraničia v rámci Európskej únie postačí vám občiansky preukaz. Ak však plánujete cestovať lietadlom alebo mimo Európskej únie, budete potrebovať aj cestovný pas a prípadne aj víza.

Cestovný pas

Cestovný pas je **cestovný doklad, verejná listina, ktorou občan preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo a ďalšie skutočnosti uvedené v cestovnom doklade**.

Cestovný pas vydáva okresné riaditeľstvo Policajného zboru príslušné podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu alebo miesta, kde si podáte žiadosť o vydanie cestovného dokladu. Cestovný pas sa vydáva **s územnou platnosťou do všetkých štátov sveta**.

Občania musia byť pri podaní žiadosti o vydanie cestovného pasu **osobne prítomní**. Pracovníci oddelení dokladov nasnímajú podobu tváre a podpis v elektronickej forme priamo pri podaní žiadosti - nie je potrebná fotografia.

K žiadosti o vydanie cestovného pasu je potrebné predložiť nasledovné dokumenty:

- občiansky preukaz; ak občan nie je držiteľom občianskeho preukazu, predkladá rodný list a osvedčenie,
- rodný list, ak nie je držiteľom skôr vydaného cestovného pasu,
- skôr vydaný cestovný pas.

Výška správneho poplatku je rôzna v závislosti od veku žiadateľa a od toho, či žiadate o vydanie v štandardnej lehote alebo urýchlene. Základné sadzby sú:

občan starší ako 16 rokov zaplatí za vydanie cestovného pasu do 30 dní 33,- €, občan od 6 do 16 rokov zaplatí za vydanie cestovného pasu do 30 dní 13,- €, občan mladší ako 6 rokov zaplatí za vydanie cestovného pasu do 30 dní 8,- €.

Cestovný pas sa občanovi, ktorý dovŕšil 16 rokov, vydáva **s platnosťou** na 10 rokov, občanovi mladšiemu ako 16 rokov sa vydáva s platnosťou na 5 rokov a občanovi mladšiemu ako 6 rokov sa vydáva s platnosťou na 2 roky; ak je občan držiteľom cestovného pasu s platnosťou na 10 rokov, druhý cestovný pas sa mu vydá s platnosťou na 5 rokov.

CESTOVANIE

Ako osoby s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou sa môžete voľne pohybovať v rámci celého územia Slovenskej republiky. Slobodne môžete cestovať a pohybovať sa aj v rámci schengenského priestoru. Doba vášho pobytu na území iných členských štátov Schengenu nemôže v rámci jedného pobytu prekročiť 3 mesiace počas 6 mesačného obdobia. Ak plánujete dlhší pobyt ako 3 mesiace, je potrebné riešiť otázku povolenia na pobyt v danej krajine.

Pri plánovaní ciest do iných štátov vám odporúčame preveriť si informácie, či napríklad na vstup do krajiny nepotrebujete víza alebo nemusíte spĺňať aj iné podmienky. Počas cestovania noste so sebou vždy platný cestovný doklad (doklad z krajiny pôvodu, resp. cestovný doklad cudzinca – azylanti) alebo cudzinecký pas (osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou) a doklad o pobyte.

V prípade, ak počas pobytu v inej členskej krajine EU požiadate o azyl, budete spravidla **vrátení na územie Slovenskej republiky** na základe tzv. Dublinského nariadenia. **Dublinské nariadenie** stanovuje kritériá, na základe ktorých sa určí krajina zodpovedná za preskúmanie žiadosti o azyl. Dublinský systém funguje vďaka systému identifikácie osôb, ktoré už podali žiadosť o azyl v inom členskom štáte. Týmto systémom je Eurodac, digitálna databáza odtlačkov prstov, ktorá je v prevádzke od roku 2003.

Na Slovensku môžete využiť nasledovné prepravné prostriedky:

- vlak,
- autobus,
- lietadlo,
- mestskú hromadnú dopravu,
- auto.

Cestovanie vlakom

Cestovanie vlakom je pohodlné najmä na dlhšie vzdialenosti. Územie Slovenskej republiky má **dostatok vybudovaných a prepojených železničných tratí**, vlakom sa dostanete do väčšiny miest, ale aj zaujímavých menších dedín. Vlakom môžete cestovať aj do zahraničia.

Vlaky sú delené do jednotlivých vozňov, ktoré sú buď otvorené alebo ďalej členené na kupé, kde je počet miest obmedzený pre 6 - 8 ľudí. V každom vozni sa nachádza toaleta, vlaky majú väčšinou aj reštauračný vozeň a modernejšie vlaky sú vybavené aj zásuvkami na dobitie energie a bezplatným wifi (internetom). Vlaky na dlhé trate majú aj lôžkové vozne za poplatok, kde môžete počas dlhej cesty spať. Do vlaku si môžete zobrať aj **viac batožiny**, prípadne previezť aj väčšie predmety, napr. ako je bicykel.

V závislosti od dĺžky vašej cesty sa môžete rozhodnúť pre **rôzne druhy vlakov**: osobný vlak (Os) – vlak stojí aj v menších obciach, rýchlik alebo expres (R, Ex) – vlak stojí iba vo väčších mestách, Eurocity (EC, IC) – stojí iba vo vybraných veľkých mestách. Za vlaky EC a IC sa pri niektorých vnútroštátnych spojeniach platí príplatok.

Od 17. novembra 2014 majú v Slovenskej republike nárok na bezplatné cestovanie vo vnútroštátnej železničnej osobnej doprave deti do 15 rokov, žiaci a študenti denného štúdia do 26 rokov, ako aj osoby, ktoré dovŕšili 62 rokov a všetci poberatelia dôchodkov podľa zákona o sociálnom poistení. Bližšie informácie získate v pokladnici Železničnej spoločnosti Slovensko.

Väčšina vlakových staníc sa nachádza v centre mesta. Ak ste sa rozhodli cestovať vlakom, stačí prísť na stanicu pred odchodom vlaku, kúpiť si lístok a nastúpiť na správny vlak. **Lístky si môžete zakúpiť v pokladni alebo v automate na vlakovej stanici alebo prostredníctvom internetu.** V pokladni je možné platiť aj kreditnou kartou.

Pri kúpe cestovných lístkov v automatoch môžete použiť aj mince. Automaty mince vydávajú. Pri kúpe cestovných lístkov si môžete zakúpiť **miestenku**, na ktorej je napísané číslo vozňa a číslo sedadla.

V prípade, ak vlakom cestujete pravidelne, informujte sa na vlakovej stanici o možných zľavách na cestovnom.

Železničná stanica má **nástupištia**, ktoré sú označené. Vo vstupnej hale na tabuli označujúcej odchody vlakov nájdete váš vlak a vedľa neho nájdete napísané nástupište, z ktorého vlak odchádza. Čas a nástupištia najbližšie odchádzajúcich vlakov sú hlásené v rozhlase vlakovej stanice.

Podrobné informácie o odchodoch, príchodoch, meškaní jednotlivých vlakov a cenách cestovných lístkov nájdete na internetovej stránke www.cp.atlas.sk, www.slovakrail.sk alebo www.vlak-bus.sk. Pre cestujúcich sú na vlakových stanicach otvorené zákaznícke centrá, kde sa môžete tiež informovať.

Cestovanie diaľkovým autobusom

Na dlhšie vzdialenosti medzi mestami, ale aj do zahraničia, sa dá cestovať aj autobusmi.

Autobusové stanice sa nachádzajú taktiež spravidla v centre mesta. Vo väčších mestách na autobusových stanicach nájdete zákaznícke centrá, kde sa môžete informovať na destinácie a odchody autobusov. Autobusy **prevádzkujú rôzne spoločnosti**, preto nie na všetkých stanicach nájdete zákaznícke centrum, ktoré vám poskytne komplexné informácie. Informácie o odchodoch autobusov a nástupištiach, z ktorých odchádzajú nájdete **na informačnej tabuli** na autobusovej stanici alebo v prípade menších autobusových staníc, priamo na jednotlivých nástupištiach.

Autobusy majú zvyčajne označenie cieľa a miest, ktorými prechádzajú, na prednom skle. **Lístky** sa kupujú zvyčajne priamo u vodiča autobusu, ktorému oznámite cieľ cesty. Pri dlhších cestách alebo cestách zahraničia sa dajú lístky kúpiť aj cez internet, prípadne rezervovať. Taktiež je možné zakúpiť si miestenku. V prípade prepravy väčšieho kusu batožiny je nutné **batožinu** oznámiť vodičovi a uhradiť aj poplatok za batožinu.

Podrobné informácie o odchodoch, autobusov a cenách cestovných lístkov nájdete na internetovej stránke www.cp.atlas.sk, alebo www.vlak-bus.sk.

Cestovanie mestskou hromadnou dopravou

V mestách môžete na prepravu využiť mestské autobusy a vo väčších mestách premávajú aj električky alebo trolejbusy. Dopravu v mestách väčšinou zabezpečujú **dopravné podniky** jednotlivých miest. Pre informácie o organizácii dopravy v mestách vám preto odporúčame navštíviť ich kontaktné miesta alebo internetové stránky.

Odchody jednotlivých spojov, či už autobusov, trolejbusov alebo električiek nájdete na autobusovej, trolejbusovej alebo električkovej zastávke alebo na internetovej stránke www.imhd.zoznam.sk.

Lístky si môžete kúpiť v automatoch na jednotlivých zastávkach alebo v novinových stánkoch. Na kontaktných miestach dopravných podnikov sa **informujte na možné zľavy**, zakúpenie mesačných lístkov alebo kariet, s ktorými je cestovanie mestskou hromadnou dopravou lacnejšie.

Do autobusu, trolejbusu alebo električky nenastupujte bez cestovného lístka alebo iného predplateného lístka. Cestovný lístok si po vstupe do vozidla označte. Ak cestujete bez lístka alebo máte lístok neoznačený, revízor je oprávnený dať vám pokutu.

Cestovanie lietadlom

Cestovanie lietadlom sa v poslednej dobe už stalo celkom bežným. **Na Slovensku je niekoľko letísk** (napr. v Bratislave, Košiciach, Žiline, Sliachi, Poprade) Najviac sú však využívané dve, letisko v Bratislave a v Košiciach, odkiaľ premávajú aj pravidelné medzinárodné lety.

Letenky sú dostupné na predaj prostredníctvom internetu. V súčasnosti je možné využiť viacero leteckých spoločností, ktoré ponúkajú od nízkonákladových letov drahé biznis lety s vysokým komfortom a službami.

Pred odletom si skontrolujte, či do danej krajiny nepotrebujete víza, prípadne nemusíte splňať iné podmienky, do exotických krajín sú vyžadované aj špeciálne očkovania. V deň odletu sa dostavte na letisko aspoň dve hodiny pred časom odletu lietadla, preštudujte si prepravné

podmienky leteckej spoločnosti, ubezpečte sa, že sa vo vašej batožine nenachádzajú veci, ktoré nemožno lietadlom prevážať, resp. nemôžu byť na palube lietadla, ale len v kufri lietadla.

Do zahraničia cestujte len s platným cestovným dokladom a dokladom o pobyte.

Cestovanie autom

Ak máte platné vodičské oprávnenie – vodičský preukaz, môžete sa prepravovať aj autom. Auto si na Slovensku môžete kúpiť alebo v prípade potreby aj požičať na určitý čas z niektorej z požičovní.

Na Slovensku sa **jazdí na pravej strane vozovky**, ak nie je križovatka ciest označená značkou alebo ak križovatku neriadi semafor, **prednosť sa dáva vozidlám sprava**. V obciach sa jazdí **rýchlosťou 50 km/h, mimo obce 90 km/h a na diaľnici mimo obce 130 km/h (v obci 90 km/h)**, ak značky neprikazujú niečo iné.

Pre cestovanie autom na dlhšie vzdialenosti môžete využiť **diaľnice a rýchlostné cesty**, ktoré cestu značne urýchľujú. Doposiaľ však nie je vybudované diaľničné spojenie, ktoré by spájalo hlavnú trasu medzi najväčšími mestami, a to Bratislavou na západe a Košicami na východe. Ak ste sa rozhodli využiť diaľnicu, nezabudnite si kúpiť **diaľničnú známku**.

Vodičský preukaz

Na území Slovenskej republiky môžete za určitých podmienok viesť motorové vozidlo aj s vodičským preukazom vydaným v zahraničí.

Na vedenie motorových vozidiel v Slovenskej republike sa okrem vodičského preukazu vydaného v Slovenskej republike **uznáva aj:**

- platný vodičský preukaz vydaný v štáte **Európskeho hospodárskeho priestoru**,
- platný vodičský preukaz štátu, ktorý je zmluvnou stranou **Dohovoru o cestnej premávke** podpísaného 19. septembra 1949 v **Ženeve**¹⁵ alebo **Dohovoru o cestnej premávke** podpísaného 8. novembra 1968 **vo Viedni**¹⁶ (ďalej len "štát dohovoru"),
- platný **medzinárodný vodičský preukaz** vydaný podľa **Ženevského** dohovoru, ak od jeho vydania neuplynul jeden rok,
- platný **medzinárodný vodičský preukaz** vydaný podľa **Viedenského** dohovoru, ak od jeho vydania neuplynuli tri roky. Medzinárodný vodičský preukaz podľa predchádzajúcej vety je platný len spolu s príslušným platným vodičským preukazom vydaným štátom, ktorý vydal medzinárodný vodičský preukaz.

¹⁵ **Dohovor o cestnej premávke** (Ženeva, 19.9.1949), oznámenie o sukcesii k dohovoru publ. pod č. 4/2009 Z. z., prehľad signatárov: Albánsko, **Alžírsko**, Argentína, Austrália, Rakúsko, **Bangladéš**, Barbados, Belgicko, Benin, Botswana, Bulharsko, Burkina Faso, Kambodža, Kanada, Centrálna Africká republika, Čile, Pobrežie Slonoviny, Kuba, Cyprus, Česká republika, **Demokratická republika Kongo**, Dánsko, Dominikánska republika, Ekvádor, **Egypt**, Fidži, Fínsko, Francúzsko, **Gruzínsko**, Ghana, Grécko, Guatemala, Haiti, Vatikán, Maďarsko, Island, Izrael, Taliansko, Jamajka, Japonsko, **Jordánsko**, Kyrgyzstan, Laos, Libanon, Lesoto, Luxemburg, Madagaskar, Malawi, Malajzia, Mali, Malta, Monako, Čierna Hora, Maroko, Namíbia, Holandsko, Nový Zéland, **Niger**, **Nigéria**, Nórsko, Papua a Nová Guinea, Paraguay, Peru, Filipíny, Poľsko, Portugalsko, Kórejská republika, Rumunsko, **Ruská federácia**, Rwanda, San Marino, Senegal, Srbsko, Sierra Leone, Singapur, Slovensko, Južná Afrika, Španielsko, Srí Lanka, Švédsko, Švajčiarsko, **Sýrska arabská republika**, Thajsko, Togo, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turecko, Uganda, Spojené arabské emiráty, Veľká Británia, USA, Venezuela, Zimbabwe

¹⁶ **Dohovor o cestnej premávke** (Viedeň, 8.11.1968), oznámenie o sukcesii k dohovoru publ. pod č. 4/2009 Z. z., prehľad signatárov: Albánsko, Arménsko, Rakúsko, Azerbajdžan, Bahamy, Bahrajn, Bielorusko, Belgicko, Bosna a Hercegovina, Brazília, Bulharsko, Centrálna africká republika, Čile, Kostarika, **Pobrežie Slonoviny**, Chorvátsko, **Kuba**, Česká republika, **Demokratická republika Kongo**, Dánsko, Ekvádor, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Gruzínsko, Nemecko, Ghana, Grécko, Guyana, Vatikán, Maďarsko, Indonézia, **Irán**, Izrael, Taliansko, Kazachstan, Keňa, Kuvajt, Kyrgyzstan, Lotyšsko, Litva, Libéria, Luxemburg, Mexiko, Monako, Mongolsko, Čierna Hora, Maroko, Holandsko, Niger, Nórsko, **Pakistan**, Peru, Filipíny, Poľsko, Portugalsko, Katar, Kórejská republika, Moldavsko, Rumunsko, **Ruská Federácia**, San Marino, Senegal, Srbsko, Sejšely, Slovensko, Slovinsko, Južná Afrika, Španielsko, Švédsko, Švajčiarsko, Tadžikistan, Thajsko, Macedónia, Tunisko, Turecko, Turkmenistan, Ukrajina, Spojené Arabské Emiráty, Veľká Británia, Uruguay, Uzbekistan, Venezuela, Zimbabwe

Držiteľ vodičského preukazu vydaného v štáte dohovoru inom ako je štát Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt, je **povinný do 60 dní po uplynutí 185 dní od udelenia alebo registrovania trvalého pobytu alebo od udelenia prechodného pobytu požiadať orgán policajného zboru príslušný podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu o výmenu vodičského preukazu.**

Pre bližšie informácie o podmienkach využitia vodičského oprávnenia získaného v zahraničí sa informujte na príslušnom orgáne policajného zboru.

Podmienky na udelenie vodičského oprávnenia v Slovenskej republike

Vodičské oprávnenie sa udelí žiadateľovi, ktorý k dátumu udelenia vodičského oprávnenia:

- dosiahol vek na udelenie vodičského oprávnenia,
- má na území Slovenskej republiky pobyt v trvaní najmenej 185 dní v kalendárnom roku, v ktorom požiada o udelenie vodičského oprávnenia;¹⁷
- dôveryhodne preukáže, že na území Slovenskej republiky má zvyčajné bydlisko, alebo dokladom o štúdiu preukáže, že študuje na území Slovenskej republiky viac ako šesť mesiacov,
- je zdravotne spôsobilý,
- je psychicky spôsobilý,
- podrobil sa príprave na vedenie motorového vozidla v autoškole,
- získal odbornú spôsobilosť,
- nemá súdom alebo iným príslušným orgánom Slovenskej republiky uložený zákaz činnosti viesť motorové vozidlo,
- nemá príslušným orgánom uloženú povinnosť podrobiť sa preskúmaniu zdravotnej alebo psychickej spôsobilosti alebo preskúšaniam odbornej spôsobilosti,
- nie je držiteľom iného vodičského preukazu; to neplatí, ak žiada o udelenie ďalšieho vodičského oprávnenia,
- nemá zadržaný vodičský preukaz,
- nemá odobraté vodičské oprávnenie,
- nemá súdom alebo iným príslušným orgánom cudzieho štátu uložený zákaz činnosti viesť motorové vozidlo,
- nemá vodičské oprávnenie udelené v cudzine odobraté, obmedzené, pozastavené alebo zrušené,
- nemá vodičský preukaz vydaný iným štátom Európskeho hospodárskeho priestoru odobratý, obmedzený, pozastavený alebo zrušený,
- nie je držiteľom iného vodičského preukazu vydaného cudzím štátom s udeleným vodičským oprávnením tej skupiny motorových vozidiel, akej je vodičský preukaz, o ktorého vydanie žiada, alebo rovnocennej skupiny.¹⁸

Bližšie informácie o podmienkach získania vodičského oprávnenia na území Slovenskej republiky vám poskytne príslušný orgán policajného zboru alebo aj vybraná autoškola, ktorej úspešné absolvovanie je jednou z podmienok získania vodičského oprávnenia.

¹⁷ Ak od 1. januára kalendárneho roka, v ktorom žiadateľ požiada o udelenie vodičského oprávnenia, neuplynulo 185 dní, je na udelenie vodičského oprávnenia rozhodujúce, či sa táto podmienka splnila v predchádzajúcom kalendárnom roku; to neplatí, ak dokladom o štúdiu preukáže, že študuje na území Slovenskej republiky aspoň šesť mesiacov.

¹⁸ Rozhodnutie Komisie 2008/766/ES z 25. augusta 2008 o rovnocennosti kategórií vodičských preukazov (Ú. v. EÚ L 270, 10. 10. 2008)

PENIAZE A BANKOVÉ INŠTITÚCIE

Slovenská republika sa 1. januára 2009 stala krajinou eurozóny, v ktorej bola pôvodná slovenská koruna nahradená spoločnou európskou menou - EURO. Od tohto obdobia sa eurobankovky a euromince stali na území Slovenskej republiky zákonnými platidlami.

Eurové bankovky sú vydávané v siedmich nominálnych hodnotách (5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €) a sú rovnaké vo všetkých krajinách eurozóny.

Rozmery: 120 x 62 mm
Farba: sivá
Architektonický štýl:
klasika

Rozmery: 127 x 67 mm
Farba: červená
Architektonický štýl:
románsky sloh

Rozmery: 133 x 72 mm
Farba: modrá
Architektonický štýl:
gotika

Rozmery: 140 x 77 mm
Farba: oranžová
Architektonický štýl:
renesancia

Rozmery: 147 x 82 mm
Farba: zelená
Architektonický štýl:
barok a rokoko

Rozmery: 153 x 82 mm
Farba: žltá
Architektonický štýl:
vek železa a skla

Rozmery: 160 x 82 mm
Farba: purpurová
Architektonický štýl:
moderná architektúra 20. storočia

V súčasnosti najmä s potrebou dôslednejšej ochrany a so zdokonalením ochranných znakov vydáva Európska centrálna banka nové bankovky. V súčasnosti sú v obehu nové bankovky v nominálnych hodnotách 5 €, 10 € a od 25.11.2015 bude v obehu nová bankovka v nominálnej hodnote 20€.

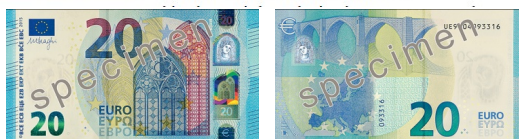

Séria „Európa“ - 10 €
Rozmery: 127 x 67 mm
Farba: červená
Architektonický sloh: románsky sloh
Dátum vydania: 23. september 2014

Séria „Európa“ - 5 €
Rozmery: 120 x 62 mm
Farba: sivá
Architektonický sloh: klasika
Dátum vydania: 2. máj 2013

Séria Európa - 20 €
Rozmery: 123 x 72 mm
Farba: modrá
Architektonický sloh: gotika
Dátum vydania: 25. november 2015

(Zdroj: www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-bankovky/druha-seria)

Eurové mince sú vydané v ôsmich nominálnych hodnotách (1 cent, 2 centy, 5 centov, 10 centov, 20 centov, 50 centov, 1 € a 2 €). Motívy mincí sú na jednej strane spoločné pre celú eurozónu, na druhej strane sú typické národné motívy.

2 €

Na minciach hodnoty 1 € a 2 € je zobrazený dvojkríž na trojvrší, ktorý je v štátnom znaku Slovenskej republiky.

1 €

50 centov

Mince v hodnote 10, 20 a 50 centov zobrazujú Bratislavský hrad a štátny znak Slovenskej republiky.

20 centov

10 centov

5 centov

Na minciach hodnoty 1, 2 a 5 centov je tatranský štít Kriváň, symbol zvrchovanosti slovenského národa, a štátny znak Slovenskej republiky.

2 centy

1 cent

(Zdroj: <http://www.ecb.europa.eu/euro/coins/html/sk.sk.html>)

Banky

Na Slovensku pôsobia dva základné typy bánk: **Národná banka Slovenska**, ktorá je centrálnou bankou Slovenskej republiky a **komerčné banky** (resp. slovenské pobočky zahraničných bánk). Služby komerčných bánk môžete využívať aj vy.

V banke si môžete zriadiť **účet** za účelom bezhotovostných/hotovostných platieb či výberov alebo za účelom tvorby úspor. Účet si môžete zriadiť v ktorejkoľvek banke, aká vám vyhovuje podľa služieb a podmienok ich poskytovania. Na stránke www.banky.sk alebo www.finance.sk môžete nájsť jednak zoznam bánk, ako aj porovnanie ich jednotlivých produktov.

Vedenie účtu v banke je spravidla spojené s úhradou poplatku. Okrem štandardných bánk existujú na Slovensku aj **internetové banky**, ktoré ponúkajú vedenie účtu zdarma. Pre konkrétne podmienky si preštudujte podmienky jednotlivých bánk.

Najčastejším produktom, ktorý ponúkajú banky, sú **platobné karty**. Tie sa delia na dve hlavné skupiny, a to na:

- **Debetné** – nimi možno platiť, alebo vyberať financie z bankomatov, pokiaľ je na účte, ku ktorému bola karta vydaná, dostatok peňazí.
- **Kreditné** – týmito kartami môžete nakupovať tovar, alebo služby na úver. K zúčtovaniu prichádza až po určitej bankou stanovenej dobe. Úver sa čerpá prostredníctvom opakujúceho sa úverového limitu, ktorý sa obnovuje automaticky po splatení dlžnej čiastky. Banky si odlišne stanovujú minimálnu výšku splátky úveru a úverový limit.

V prípade, ak ste držiteľom kreditnej karty, vždy dodržiavajte limity a termíny dohodnuté s bankou. V opačnom prípade sa vám môže platba kreditnou kartou veľmi predražiť.

Banky majú rôzne poplatky za **výber hotovosti z bankomatov**; zoznam bankomatov jednotlivých bánk nájdete na internetovej stránke danej banky. Za výber hotovosti z iných bánk zaplatíte spravidla vyšší poplatok. Platobnými kartami môžete platiť aj v zahraničí. Vždy však závisí od konkrétneho obchodníka, či danú kartu akceptuje alebo nie. Platobnými kartami je spravidla možné platiť aj cez internet.

Väčšina bánk ponúka aj služby elektronického bankovníctva (internetbanking, mobil banking).

Peňažné služby

V prípade, ak **nemáte zriadený účet v banke**, môžete na zasielanie a príjem peňazí využívať **služby Slovenskej pošty** (www.posta.sk).

- **Poštový poukaz na účet** slúži na odosielanie platieb na poukázanie sumy **na bankový účet** v akejkoľvek banke na Slovensku. Maximálna suma je 15.000 EUR, takto nie je možné zasielať financie do zahraničia.
- **Poštovým poukazom na adresu** môžete (ako odosielateľ) v rámci Slovenskej republiky zaslať peniaze v hotovosti adresátovi, ktorému budú vyplatené **v hotovosti**. Pri zaslaní peňazí 1. triedou je možné peniaze vyplatiť už v deň podania. Maximálna suma je 15.000 €, takto nie je možné zasielať financie do zahraničia.
- **SIPO** (sústredené inkaso platieb obyvateľstva) je služba, ktorá rieši domáce platby. Prostredníctvom jediného dokladu tak môžete zaplatiť poplatky za vodu, plyn, elektrickú energiu, nájomné, káblové televízie či dokonca splátky úverov. Platba SIPO je možná len v rámci vnútroštátneho platobného styku a je potrebné, aby prijímateľ platby súhlasil s platbou SIPO.
- **Western Union** je najrýchlejší spôsob zasielania a prijímania hotovosti na viac ako 300 000 miestach na celom svete. Peňažnú hotovosť je možné vyplatiť už o niekoľko minút po odoslaní. Túto službu je možné využiť aj na platby v rámci Slovenskej republiky. Pokiaľ prijímate peniaze, tieto vám budú vyplatené v mene euro, bez ohľadu na to, v akej mene boli odoslané.

Pokiaľ **máte zriadený účet v banke**, môžete využiť **internetové platby** či **inú formu bezhotovostných platieb**. Pre konkrétne informácie sa obráťte na vašu banku.

INÉ DRUHY POBYTOV

Zákon o pobyte cudzincov upravuje tri druhy pobytov, o ktoré môžete požiadať, ak splníte podmienky ustanovené zákonom:

- **trvalý pobyt,**
- **prechodný pobyt,**
- **tolerovaný pobyt.**

Ak chcete požiadať o niektorý z týchto pobytov na príslušnom policajnom útvere na území Slovenskej republiky, váš pobyt na území Slovenskej republiky musí byť oprávnený.

Vaše možnosti a dôvody na požiadanie o niektorý z uvedených pobytov vám odporúčame konzultovať s právnikom.

Ako osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou alebo s udeleným azylom máte postavenie osôb s prechodným (osoby s doplnkovou ochranou) alebo trvalým (azylanti) pobytom. Pre vašu informáciu však uvedieme aj niektoré iné typy pobytov, ktoré by ste ako cudzinci mohli získať.

Trvalý pobyt

Trvalý pobyt vás oprávňuje zdržiavať sa, vycestovať a opätovne vstupovať na územie Slovenskej republiky v čase, na ktorý vám bol policajným útvarom udelený.

Trvalý pobyt je

- trvalý pobyt na päť rokov,
- trvalý pobyt na neobmedzený čas,
- pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny s priznaným postavením osoby s dlhodobým pobytom Európskej únie (ďalej len "dlhodobý pobyt").

Trvalý pobyt na päť rokov

Ako osoba s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou môžete o trvalý pobyt na päť rokov požiadať ak,

- **ste manželom štátneho občana Slovenskej republiky** s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky **alebo závislým príbuzným v priamom rade** štátneho občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky,
- ste slobodným dieťaťom mladším ako 18 rokov zvereným do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je manželom štátneho občana Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (so súhlasom rodiča, ktorému ste neboli zverení do osobnej starostlivosti a ktorý má právo stretávať sa s vami),
- ste slobodným dieťaťom mladším ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov alebo dieťaťom mladším ako 18 rokov zvereným do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov (so súhlasom rodiča, ktorému ste neboli zverení do osobnej starostlivosti a ktorý má právo stretávať sa s vami),
- ste nezaopatreným dieťaťom starším ako 18 rokov, ktoré sa o seba nedokáže postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom, alebo
- ak je to v záujme Slovenskej republiky.

Žiadosť o udelenie trvalého pobytu na päť rokov musíte podať **osobne na zastupiteľskom úrade alebo na príslušnom policajnom útvere** (Oddelenie cudzineckej polície v mieste vášho bydliska). Orgán, ktorý žiadosť prijal, vám vydá v deň podania žiadosti potvrdenie o jej prijatí.

Žiadosť o udelenie trvalého pobytu na päť rokov si môže **na policajnom útvere** podať štátny príslušník tretej krajiny, ktorý sa na území Slovenskej republiky zdržiava oprávnené, čiže **aj štátny príslušník tretej krajiny s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou** (to neplatí, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má udelený tolerovaný pobyt z dôvodu, že vyhostenie nie je možno a zaistenie nie je účelné, alebo ak ide o žiadateľa o udelenie azylu).

Žiadosť o udelenie trvalého pobytu na päť rokov sa podáva **na úradnom tlačive**. Pri podaní žiadosti o udelenie trvalého pobytu na päť rokov ste **povinní predložiť platný cestovný doklad a všetky náležitosti k žiadosti** predpísané zákonom, inak policajný útvar vašu žiadosť neprijme. Ak policajný útvar vašu žiadosť neprijme, poskytne vám písomnú informáciu o tom, ktoré doklady musíte k žiadosti doložiť, aby sa vaša žiadosť prijala.

K žiadosti o udelenie trvalého pobytu na päť rokov potrebujete doložiť

- **platný cestovný doklad**
- **dve fotografie** s rozmermi 3 x 3, 5 cm zobrazujúce vašu aktuálnu podobu a
- **doklady nie staršie ako 90 dní** (matričný doklad môže byť starší ako 90 dní) potvrdzujúce
 - **skutočnosti odôvodňujúce podanie vašej žiadosti** (t.j. napr. sobášny list, rodný list, rodný list dieťaťa a pod.),
 - **bezúhonnosť**; to neplatí, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny mladšieho ako 14 rokov alebo ak ide o zmenu druhu pobytu a k žiadosti o udelenie predchádzajúceho pobytu ste priložili doklad potvrdzujúci bezúhonnosť,
 - **finančné zabezpečenie pobytu**,
 - **súhlas druhého rodiča**, ak žiada o trvalý pobyt na päť rokov dieťa mladšie ako 18 rokov (pokiaľ má právo styku s dieťaťom),
 - **zabezpečenie ubytovania** počas trvalého pobytu na päť rokov.

Za podanie žiadosti o trvalý pobyt na päť rokov zaplatíte **správny poplatok vo výške 170,- €**.

Ako azylant alebo osoba s poskytnutou doplnkovou ochranou, nemusíte preukázať bezúhonnosť výpisom z registra trestov štátu, z ktorého ste utiekli pred prenasledovaním alebo pred vážnym bezprávím. Namiesto toho predložíte čestné vyhlásenie o svojej bezúhonnosti v tomto štáte. Akonáhle vám však azyl alebo doplnková ochrana zanikne, výpis z registra trestov musíte preukázať.

Finančné zabezpečenie pobytu môžete preukázať

- potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke na meno štátneho príslušníka tretej krajiny;
- potvrdením zamestnávateľa o výške dohodnutej mzdy;
- pracovnou zmluvou, potvrdením zamestnávateľa o výške vyplácanej mzdy, potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke alebo dokladom o poberaní dôchodku manžela, rodiča alebo štátneho občana Slovenskej republiky, ktorý je príbuzný štátneho príslušníka tretej krajiny v priamom rade spolu s čestným vyhlásením o tom, že poskytne štátnemu príslušníkovi tretej krajiny finančné a hmotné zabezpečenie počas jeho pobytu na území Slovenskej republiky.

Finančné zabezpečenie pobytu štátny príslušník tretej krajiny preukáže vo výške dvanásťnásobku životného minima, t. j. vo výške **2377,08 €**. Maloletý štátny príslušník tretej krajiny preukáže finančné zabezpečenie pobytu v polovičnej výške podľa prvej vety.

Zabezpečené ubytovanie musí byť spoločné s ubytovaním štátneho občana Slovenskej republiky alebo štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na päť rokov .

Policajný útvar rozhodne o vašej žiadosti **do 90 dní od doručenia žiadosti**. Policajný útvar rozhodne do 30 dní od doručenia žiadosti spolu so všetkými náležitosťami, ak ide o udelenie trvalého pobytu v záujme Slovenskej republiky štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý zastupuje alebo pracuje pre významného zahraničného investora v Slovenskej republike, alebo jeho dieťaťu.

Ak vám bude trvalý pobyt na päť rokov udelený, musíte na policajnom útvare **požiadat' o vydanie nového dokladu o pobyte** a následne policajnému útvaru **do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte odovzdať lekárske posudok** potvrdzujúci, že netrpíte chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie; to neplatí, ak ide o zmenu druhu pobytu. Lekársky posudok potvrdzujúci, že netrpíte chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie, nesmie byť starší ako 30 dní. Zoznam pracovísk pre cudzokrajné choroby a tropickú medicínu, ktoré vydávajú lekárske posudok nájdete na internetovej stránke www.minv.sk/?vizova-info-typy-viz-1.

Trvalý pobyt na neobmedzený čas

Policajný útvar vám na základe žiadosti udelí trvalý pobyt na neobmedzený čas, ak

- máte najmenej štyri roky udelený trvalý pobyt na päť rokov, alebo
- ste dieťaťom mladším ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na neobmedzený čas.

Ministerstvo vnútra vám môže udeliť trvalý pobyt na neobmedzený čas **aj bez splnenia podmienok** ustanovených v Zákone o pobyte cudzincov,

- ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi,
- osobe bez štátnej príslušnosti¹⁹,
- z dôvodov hodných osobitného zreteľa,
- na návrh Slovenskej informačnej služby z dôvodu bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky, alebo
- plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt (ako maloletá osoba bez sprievodu) najmenej tri roky, počas ktorých študovala na škole na území Slovenskej republiky.

Žiadosť o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas sa podáva **osobne na úradnom tlačive na príslušnom policajnom útvare** (Oddelenie cudzineckej polície v mieste vášho bydliska). Policajný útvar vám vydá v deň podania žiadosti potvrdenie o jej prijatí.

K žiadosti o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas ste povinní predložiť nasledovné dokumenty:

- **platný cestovný doklad,**
- **dve fotografie** s rozmermi 3 x 3, 5 cm zobrazujúce vašu aktuálnu podobu,
- **doklady** nie staršie ako 90 dní potvrdzujúce:
 - finančné zabezpečenie pobytu (ako v prípade trvalého pobytu na päť rokov),
 - **zdravotné poistenie,**
 - **bezúhonnosť,** ak ide o maloleté dieťa staršie ako 14 rokov,
 - **súhlas druhého rodiča,** ak žiada o trvalý pobyt na neobmedzený čas dieťa mladšie ako 18 rokov (pokiaľ má právo styku s dieťaťom).

Policajný útvar si môže od vás ešte vyžiadať

¹⁹ Ak ste osobou, ktorá je bez štátnej príslušnosti a rozhodnete sa požiadať o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas, je potrebné, aby ste nejakým spôsobom vedeli preukázať skutočnosť, že nemáte štátnu príslušnosť štátu, v ktorom ste sa narodili, v ktorom ste mali predchádzajúce bydlisko alebo pobyt, ani štátnu príslušnosť štátu, ktorého štátne občianstvo majú vaši rodičia a ostatní rodinní príslušníci. Pokiaľ vám policajný útvar udelí trvalý pobyt na neobmedzený čas, bude vám vystavený **cestovný doklad cudzinca**, ktorý je riadnym cestovným dokladom (v plnej miere nahrádza cestovný pas).

- doklad nie starší ako 90 dní potvrdzujúci zabezpečenie ubytovania,
- čestné vyhlásenie, že dôvody udelenia trvalého pobytu naďalej trvajú.

Ak ste dieťaťom mladším ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na neobmedzený čas, ste povinný k žiadosti priložiť aj lekársky posudok potvrdzujúci, že netrpíte chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie, do 30 dní **od podania žiadosti**. Lekársky posudok potvrdzujúci, že netrpíte chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie, nesmie byť starší ako 30 dní. Zoznam pracovísk pre cudzokrajné choroby a tropickú medicínu, ktoré vydávajú lekárske posudok nájdete na internetovej stránke www.minv.sk/?vizova-info-typy-viz-1.

Policajný útvar rozhodne o vašej žiadosti **do 90 dní od doručenia žiadosti**. Policajný útvar rozhodne do 30 dní, ak ide o udelenie trvalého pobytu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý zastupuje alebo pracuje pre významného zahraničného investora v Slovenskej republike, jeho manželovi alebo dieťaťu.

Dlhodobý pobyt

Ako osoba s udeleným azylom alebo s poskytnutou doplnkovou ochranou na území Slovenskej republiky, môžete požiadať o dlhodobý pobyt. Dlhodobý pobyt je **druh trvalého pobytu a udeľuje sa na neobmedzený čas**²⁰.

Policajný útvar vám udelí dlhodobý pobyt, ak nie sú dôvody na jeho zamietnutie, ak sa zdržiavate na území Slovenskej republiky oprávnené a nepretržite po dobu piatich rokov bezprostredne pred podaním žiadosti²¹.

Žiadosť o udelenie dlhodobého pobytu

Žiadosť o udelenie dlhodobého pobytu je potrebné podať **osobne na úradnom tlačíve na príslušnom policajnom útvare – oddelenie cudzineckej polície v mieste vášho bydliska**; ak pre bezvládnosť nemôžete osobne podať žiadosť, môže podať žiadosť váš rodinný príslušník. Policajný útvar vám vydá v deň podania žiadosti potvrdenie o jej prijatí.

K žiadosti o udelenie dlhodobého pobytu je potrebné predložiť nasledovné dokumenty:

- **platný cestovný doklad**; Ak nepredložíte platný cestovný doklad, policajný útvar žiadosť o udelenie dlhodobého pobytu neprijme. Policajný útvar akceptuje aj predloženie cudzineckého pasu a iného dokladu totožnosti (aj neplatného) s fotografiou z krajiny pôvodu;
- **dve fotografie s rozmermi 3 x 3, 5 cm** zobrazujúce vašu aktuálnu podobu,
- **doklady nie staršie ako 90 dní** potvrdzujúce:
 - **stabilné a pravidelné zdroje** pre vás a pre vašich rodinných príslušníkov, aby ste sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci Slovenskej republiky,
 - **zdravotné poistenie**.

Stabilné a pravidelné zdroje možno preukázať najmä pracovnou zmluvou, potvrdením zamestnávateľa o výške vyplácanej mzdy, potvrdením o zostatku na účte vedenom v banke na meno štátneho príslušníka tretej krajiny, dokladom o poberaní dôchodku.

²⁰ Dlhodobý pobyt spadá do spoločenského európskeho rámca a na jeho základe máte možnosť získať jednoduchšie pobyt v inej krajine EÚ, či získať jednoduchšie možnosť prístupu k pracovnému trhu v zahraničí v porovnaní s inými druhmi pobytov; konkrétne podmienky si upravujú jednotlivé štáty samostatne.

²¹ **Do doby nepretržitého pobytu sa započítava**

- a) doba prechodného pobytu na účel štúdia alebo doba prechodného pobytu podľa § 25 ods. 1 písm. d) až f) Zákona o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky v polovičnej dĺžke,
- b) doba najviac šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov a najviac desiatich mesiacov, počas ktorých sa štátny príslušník tretej krajiny po oznámení policajnému útvary zdržiaval mimo územia Slovenskej republiky,
- c) **doba od podania žiadosti o udelenie azylu do rozhodnutia o udelení azylu alebo poskytnutia doplnkovej ochrany.**

Za podanie žiadosti je potrebné zaplatiť **správny poplatok vo výške 165, 50€**.

Policajný útvar rozhodne o žiadosti o udelenie dlhodobého pobytu do 90 dní od doručenia žiadosti policajnému útvaru.

Zánik dlhodobého pobytu

Dlhodobý pobyt vám zanikne, ak

- sa písomne vzdáte dlhodobého pobytu,
- bol vám uložený trest vyhostenia,
- boli ste administratívne vyhostení,
- nadobudli ste štátne občianstvo Slovenskej republiky,
- bol vám udelený dlhodobý pobyt v inom členskom štáte,
- policajný útvar vám zrušil dlhodobý pobyt, alebo
- ak umriete alebo budete vyhlásení za mŕtveho.

Zrušenie dlhodobého pobytu

Policajný útvar vám dlhodobý pobyt zruší, ak

- zistí, že ste získali dlhodobý pobyt podvodným spôsobom,
- sa zdržiavate viac ako šesť rokov mimo územia Slovenskej republiky,
- ak sa nepretržite zdržiavate mimo územia členských štátov 12 po sebe nasledujúcich mesiacov,
- ak vám bol odňatý azyl z dôvodov podľa osobitného predpisu a ak ste získali dlhodobý pobyt na základe udeleného azylu²², alebo
- ak vám nebola predĺžená doplnková ochrana alebo vám bola doplnková ochrana zrušená z dôvodov podľa osobitného predpisu a ak ste získali dlhodobý pobyt na základe poskytnutej doplnkovej ochrany²³.

V prípade, ak vám ako osobe s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou bol udelený dlhodobý pobyt, stávate sa dňom právoplatnosti rozhodnutia o udelení dlhodobého pobytu v Slovenskej republike povinne verejne zdravotne poistenou osobou. Vzniká vám povinnosť registrácie v príslušnej pobočke vybranej zdravotnej poisťovne do 8 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o udelení dlhodobého pobytu. V prípade, ak ste boli zamestnaní pred

22

- ste sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnového trestného činu alebo trestného činu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov,
- ste sa dopustili závažného nepolitického trestného činu mimo územia Slovenskej republiky predtým, ako ste požiadali o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany,
- máte ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, ako je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov; to neplatí, ak táto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla,
- príslušné orgány štátu pobytu vám priznali práva a povinnosti, aké priznávajú svojim občanom, alebo práva a povinnosti s nimi porovnateľné,
- ste vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov,
- azyl vám bol udelený len na základe nepravdivých údajov alebo falšovaných dokladov alebo z dôvodu, že ste zamlčali skutočnosti podstatné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu veci.

23

- ste sa dopustili trestného činu proti mieru, trestného činu vojnového alebo trestného činu proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov,
- spáchali ste obzvlášť závažný zločin,
- ste vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov,
- predstavujete nebezpečenstvo pre bezpečnosť Slovenskej republiky alebo
- predstavujete nebezpečenstvo pre spoločnosť,
- ak vám bola poskytnutá doplnková ochrana len na základe nepravdivých údajov alebo falšovaných dokladov alebo z dôvodu, že ste zamlčali skutočnosti podstatné na spoľahlivé zistenie skutkového stavu veci.

udelením dlhodobého pobytu a naďalej ste zamestnaní, opätovne sa už registrovať v zdravotnej poisťovni nemusíte. Ak ste nezamestnaní a nie je ste evidovaní na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v evidencii uchádzačov o zamestnanie, resp. z iného dôvodu za Vás zdravotného poistenie neuhrádza štát, vzniká vám povinnosť registrovať sa v zdravotnej poisťovni a zároveň i povinnosť uhrádzať si zdravotné poistenie na vlastné náklady.

Pokiaľ ste azylantom, ktorému bol azyl udelený za účelom zlúčenia rodiny alebo vám bol udelený azyl z humanitných dôvodov, váš azyl vám udelením trvalého pobytu zaniká.

Pokiaľ ste osobou s poskytnutou doplnkovou ochranou a doplnková ochrana vám bola poskytnutá za účelom zlúčenia rodiny, udelením trvalého pobytu vám doplnková ochrana zaniká.

Prechodný pobyt a tolerovaný pobyt

Prechodný pobyt vás oprávňuje zdržiavať sa, vycestovať a opätovne vstupovať na územie Slovenskej republiky v čase, na aký vám bol policajným útvarom udelený.

Prechodný pobyt je **viazaný na jeden účel**. Ak chcete vykonávať inú činnosť, než na akú vám bol udelený prechodný pobyt, musíte podať novú žiadosť o udelenie prechodného pobytu.

Ak máte udelený akýkoľvek prechodný pobyt, môžete počas prechodného pobytu študovať.

Prechodný pobyt vám môže policajný útvar udeliť najmä

- **na účel podnikania,**
- **na účel zamestnania,**
- **na účel štúdia,**
- **na účel osobitnej činnosti,**
- **na účel výskumu a vývoja,**
- **na účel zlúčenia rodiny.**

Prechodným pobytom je aj pobyt **na základe modrej karty Európskej únie**. Ako osoby s poskytnutou doplnkovou ochranou alebo azylanti nemôžete o túto formu pobytu požiadať.

Žiadosť o udelenie prechodného pobytu sa podáva na príslušnom policajnom útvere (oddelenie cudzineckej polície v mieste vášho bydliska). Žiadosť však možno podať aj na zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v zahraničí, avšak vzhľadom na vaše postavenie a oprávnenosť pobytu na území Slovenskej republiky v ďalšom texte uvádzame prípad podania žiadosti na policajnom útvere v Slovenskej republike.

Spravidla, doklady ktoré musíte k žiadosti o udelenie prechodného pobytu predložiť sú rovnaké, **odlišné sú len dokumenty, ktorými preukazujete účel pobytu** (napr. na účel zamestnania potrebujete preukázať pracovné povolenie alebo potvrdenie, že sa pracovné povolenie nevyžaduje, na účel štúdia musíte preukázať potvrdenie školy o prijatí na štúdium a pod.) a **určité ďalšie povinnosti**.

Tolerovaný pobyt sa udeľuje najviac na dobu 180 dní. **Policajný útvar vám udelí tolerovaný pobyt, ak**

- existuje prekážka vášho administratívneho vyhostenia,
- vaše vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné,
- ste maloletou osobou nájdenou na území Slovenskej republiky,
- to vyžaduje rešpektovanie vášho súkromného a rodinného života a neohrozujete bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok;
- ste obeťou obchodovania s ľuďmi a máte najmenej 18 rokov,

- ste boli nelegálne zamestnaní za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, alebo ste nelegálne zamestnaná maloletá osoba, a vaša prítomnosť je nevyhnutná na účely trestného konania.

Za tolerovaný pobyt sa považuje obdobie

- poskytovania ústavnej starostlivosti,
- trvania karanténneho opatrenia,
- posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu, výkonu väzby alebo obdobie výkonu trestu odňatia slobody,
- najviac 90 dní, počas ktorých ak ste obeťou obchodovania s ľuďmi a máte najmenej 18 rokov sa rozhodnete, či budete spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní pri objasňovaní trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi; túto lehotu možno na žiadosť osoby poverenej ministerstvom vnútra predĺžiť o 30 dní.

Žiadosť o udelenie tolerovaného pobytu a žiadosť o predĺženie tolerovaného pobytu sa podáva osobne na úradnom tlačive na policajnom útvere (Oddelenie cudzineckej polície v mieste vášho bydliska). Pri podaní žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu v prípade nemožnosti vycestovania a zachovania rodinného a súkromného života ste povinní priložiť doklady, ktorými potvrdíte skutočnosti odôvodňujúce udelenie tolerovaného pobytu. Policajný útvar vám v deň podania žiadosti vydá potvrdenie o jej prijatí. K žiadosti nie ste povinní predložiť **platný cestovný doklad**.

Za podanie žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu zaplatíte **správny poplatok vo výške 99,50 €**, za podanie žiadosti o predĺženie tolerovaného pobytu zaplatíte správny poplatok vo výške 33,- €.

Vzhľadom na skutočnosť, že **prechodný pobyt a tolerovaný pobyt podľa Zákona o pobyte cudzincov vám priznáva menší rozsah práv**, ako azyl alebo doplnková ochrana, nebudeme sa týmto druhom pobytov v tejto príručke venovať. Pokiaľ by ste sa dostali do situácie, že by ste chceli požiadať o prechodný pobyt alebo tolerovaný pobyt, kontaktujte právnik, alebo pracovníka niektorej z pomáhajúcich inštitúcií.

NÁVRAT DO KRAJINY PÔVODU

V prípade, ak by ste ako osoba s udeleným azylom alebo poskytnutou doplnkovou ochranou cestovali do krajiny pôvodu a späť na územie Slovenskej republiky, v zmysle zákona o azyle je to dôvodom na zánik medzinárodnej ochrany.

Dobrovoľný návrat

V prípade, ak máte záujem vrátiť sa dobrovoľne do krajiny pôvodu, krajiny posledného bydliska alebo ktorejkoľvek tretej krajiny, ktorá vás prijme, môžete **o pomoc a asistenciu požiadať Medzinárodnú organizáciu pre migráciu IOM, ktorá asistované dobrovoľné návraty zabezpečuje.**

Pomoc organizácie IOM zahŕňa:

- poskytovanie informácií a poradenstva žiadateľom o dobrovoľný návrat,
- prípravu cestovného plánu a zabezpečenie realizácie návratu,
- pomoc pri vybavení náhradných cestovných dokumentov,
- asistenciu na letisku pri odlete zo Slovenskej republiky, asistenciu v tranzitných krajinách,
- pomoc pri reintegrácii v krajine pôvodu.

Možnosť realizácie dobrovoľného návratu závisí od rôznych okolností napr. od krajiny pôvodu alebo existencie dokumentov, preto sa **pre poskytnutie ďalších informácií vo vašom prípade obráťte na Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM).**

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Grösslingová 4

811 09 Bratislava I

Email: bratislavaInfo@iom.int,

web: www.iom.sk

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Poštová 1

040 01 Košice

Tel.: +421 55 625 8662

Email: iomkosice@iom.int

Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií

Tel.: +421 2 5263 1598, zvýhodnená linka: 0850 211 262

Email: returnhome@iom.int, web: www.avr.iom.sk

Nútený návrat

V prípade, ak vám právoplatne zanikol azyl alebo doplnková ochrana a nemáte iné oprávnenie na zdržiavanie sa na území Slovenskej republiky (napr. nemáte udelený iný druh pobytu), **nachádzate sa na území Slovenskej republiky neoprávnene**, čo je dôvodom na vydanie rozhodnutia o administratívnom vyhostení.

Ak vám bolo policajným útvarom vydané **rozhodnutie o administratívnom vyhostení, ste povinní vycestovať z územia Slovenskej republiky v lehote určenej v rozhodnutí. Ak lehota na vycestovanie nie je určená, policajný útvar vydá rozhodnutie o zaistení.** Táto lehota nesmie presiahnuť 30 dní od vykonateľnosti rozhodnutia. Lehotu na vycestovanie môže policajný útvar primerane predĺžiť s ohľadom na vašu predchádzajúcu dĺžku pobytu, súkromné a rodinné pomery alebo zdravotný stav.

V prípade, ak policajný útvar v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčí lehotu na vycestovanie, alebo nemôžete vycestovať, pretože nemáte platný cestovný doklad alebo prostriedky na vycestovanie, alebo ste nevycestovali v lehote určenej v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, **výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení zabezpečuje policajný útvar.**

Policajt je oprávnený **zaistiť vás na účel výkonu administratívneho vyhostenia na čas nevyhnutne potrebný**, najviac však na šesť mesiacov a **umiestniť vás v útvere policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove alebo Sečovciach**. Lehotu zaistenia môže policajný útvar predĺžiť najviac o 12 mesiacov. To neplatí, ak ste žiadateľom o azyl, rodina s deťmi alebo zraniteľná osoba²⁴. **Maloleté osoby bez sprievodu nemôžu byť zaistené**. Proti rozhodnutiu o zaistení a proti rozhodnutiu o predĺžení lehoty zaistenia môžete podať **opravný prostriedok** do 15 dní odo dňa doručenia na príslušný súd. Podanie opravného prostriedku neznamená, že budete ihneď zo zaistenia prepustení. Pokiaľ chcete proti rozhodnutiu o zaistení podať opravný prostriedok, bezodkladne o tom informujte zamestnancov útvaru policajného zaistenia pre cudzincov a neziskové organizácie vykonávajúce ich činnosť v zariadení.

Policajný útvar rozhodnutie o administratívnom vyhostení nevykoná, ak pred výkonom rozhodnutia o administratívnom vyhostení požiadate o dobrovoľný návrat alebo vám nie možné zabezpečiť cestovný doklad, uplynula lehota zaistenia a nie je možné zabezpečiť vaše vycestovanie ani na cudzinecký pas.

Ak podáte žiadosť o udelenie azylu, **policajný útvar vydá rozhodnutie o prerušení konania o administratívnom vyhostení** až do rozhodnutia o vašej žiadosti o azyl. Ak vám bude udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, rozhodnutie o administratívnom vyhostení stráca platnosť.

Podanie žiadosti o azyl alebo podanie o žiadosti o dobrovoľný návrat nie sú dôvodmi na prepustenie zo zaistenia.

²⁴ § 2 ods.7 Zákona o pobyte cudzincov: „Zraniteľnou osobou je najmä maloletá osoba, osoba so zdravotným postihnutím, obeť obchodovania s ľuďmi, osoba staršia ako 65 rokov, tehotná žena, slobodný rodič s maloletým dieťaťom a osoba, ktorá bola vystavená mučeniu, znásilneniu alebo iným závažným formám psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia; v odôvodnených prípadoch možno za staršiu osobu považovať aj osobu mladšiu ako 65 rokov.“

DOLEŽITÉ INŠTITÚCIE

Dôležité inštitúcie, ktoré budete musieť navštíviť počas vašej integrácie, resp. môžete sa na ne obrátiť v prípade potreby, môžeme pre jednoduchšiu orientáciu rozdeliť nasledovne²⁵:

- **štátne orgány a iné verejné organizácie**
 - Migračný úrad MV SR, Úrad hraničnej a cudzineckej polície (predovšetkým jednotlivé oddelenia cudzineckej polície), matričné úrady, okresné úrady
 - Úrady práce sociálnych vecí a rodiny
 - Sociálna poisťovňa
 - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
 - Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
 - Finančná správa, najmä daňové úrady
 - Verejný ochranca práv
 - Centrum právnej pomoci
- **mimovládne organizácie a iné subjekty realizujúce podporu cudzincom s medzinárodnou ochranou a žiadateľov o azyl**
 - Marginal
 - Liga za ľudské práva
 - Nadácia Milana Šimečku
 - Slovenská humanitná rada
 - Slovenská katolícka charita
 - Obec Rovné
- **komunity migrantov**
 - Afganská komunita
 - Zväz Afgancov na Slovensku
 - Islamská Nadácia na Slovensku
 - Klub kubánskych občanov žijúcich na Slovensku
 - Občianske združenie Afričanov na Slovensku
 - Tibetská asociácia
- **medzinárodné organizácie**
 - UNHCR
 - IOM.

Štátne orgány a iné verejné organizácie

Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (Migračný úrad)

Migračný úrad je inštitúcia, ktorá zabezpečuje a komplexne vykonáva prvostupňové správne konanie súvisiace s rozhodovaním v konaní o udelenie azylu, vo svojich azylových zariadeniach zabezpečuje základnú starostlivosť pre osoby, ktoré požiadali o medzinárodnú ochranu, podieľa sa na zabezpečení procesu integrácie osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou do spoločnosti a spolupracuje s inými inštitúciami a organizáciami v oblasti azylu.

Kontakt:

Migračný úrad MV SR
Pivonková 6,
812 72 Bratislava
Telefón: 02/4341 4775, 4825 4104
Fax: 02/4341 4759

Procedurálny odbor:

Migračný úrad MV SR
Procedurálny odbor
Mlynské Nivy 61, 812 72 Bratislava
Telefón: 02/48593626

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr.

²⁵ Zoznam inštitúcií nie je vyčerpávajúci.

Úrad hraničnej a cudzineckej polície Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ÚHCP)

ÚHCP bol zriadený 1. apríla 2000 ako orgán s celoslovenskou pôsobnosťou pre oblasť zabezpečovania kontroly hraníc Slovenskej republiky a je v rámci Ministerstva vnútra Slovenskej republiky začlenený do organizačnej štruktúry Prezídia Policajného zboru. ÚHCP priamo riadi podriadené organizačné zložky pri plnení úloh najmä v oblasti kontroly hraníc, boja proti nelegálnej migrácii a prevádzkačstvu, vyšetrovania trestnej činnosti spojenej s nelegálnou migráciou, vydávania dokladov pre cudzincov, povoľovania pobytu cudzincom, kontroly pobytu cudzincov, vyhostovania cudzincov, vízovej praxe a vo vymedzenom rozsahu na úseku azylového konania a realizácii dublinského nariadenia. Počas svojho pobytu na území Slovenskej republiky sa dostanete najčastejšie do kontaktu s **oddeleniami cudzineckej polície** - útvary ÚHCP, ktoré plnia najmä úlohy kontroly vstupu a pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky a vydávania dokladov pre cudzincov.

Okresné úrady

Okresné úrady sú úrady, ktoré sa nachádzajú v každom okresnom meste a zodpovedajú a vykonávajú svoju činnosť v rôznych oblastiach. **V rámci vnútornej organizačnej štruktúry sa delia na rôzne odbory** napr. **odbor všeobecnej vnútornej správy, odbor živnostenského podnikania, odbor školstva, odbor starostlivosti o životné prostredie, katastrálny odbor.** To znamená, že na okresnom úrade - na jednom mieste môžete vybaviť od stavebného povolenia, živnostenského oprávnenia či dokladov o vlastníctve bytu alebo domu, napr. v prípade otvorenia živnosti budete kontaktovať okresný úrad a jeho odbor živnostenského podnikania.

Matričné úrady

Matrika je **štátna evidencia o osobnom stave fyzických osôb, ktoré sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli na území Slovenskej republiky**, a štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli v cudzine. Do matriky sa zapisujú údaje o narodení, uzavretí manželstva a úmrtí a údaje o iných skutočnostiach rozhodujúcich pre zistenie alebo overenie osobného stavu, najmä údaje o osvojení, určení rodičovstva a o rozvode manželstva. Matriku tvorí **kniha narodení, kniha manželstiev a kniha úmrtí**. Matrika je verejná listina. Správa matrik – matriku ako výkon štátnej správy **vedie obec**, v hlavnom meste Slovenskej republiky v Bratislave a v meste Košiciach mestské časti. **Osobitná matrika** po udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky Ministerstvom vnútra SR eviduje a vydáva nové matričné doklady prijatým občanom SR.

Ústredným orgánom štátnej správy spomedzi svojej širokej agendy aj pre ochranu a správu štátnych hraníc, vstup na územie Slovenskej republiky a pobyt cudzincov na jej území, azylovú agendu, štátne občianstvo, matričné veci, živnostenské podnikanie je **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR)**. MV SR je Zodpovedný a Certifikačný orgán zodpovedný za program **Solidarita a riadenie migračných tokov na roky 2007 – 2013**, v rámci ktorého bol vytvorený Európsky fond pre utečencov, Návratový fond, Fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, Fond pre vonkajšie hranice.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.minv.sk.

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny sú štátne inštitúcie, ktoré poskytujú služby v oblasti sociálnych vecí a rodiny a služieb zamestnanosti. Tieto sa ďalej vnútorne členia na **odbory zamestnanosti a odbory sociálnych vecí a rodiny**. Práve tieto odbory zrejme využijete, či už napr. v prípade evidencie medzi uchádzačov o zamestnanie alebo uplatnení rôznych dávok – dávok v hmotnej núdzi alebo dávok v rámci podpory rodiny.

Činnosť úradov práce, sociálnych vecí a rodiny kontroluje, koordinuje a metodicky usmerňuje **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR)**. Ústredným orgánom štátnej správy, ktorý zodpovedá za podporu zamestnanosti, sociálnu starostlivosť a fungovanie dôchodkového systému je **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVaR)**.

MPSVaR je zároveň dôležitým orgánom štátnej správy v oblasti sociálno-právnej ochrany detí a koordinácie rodinnej politiky.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.employment.gov.sk.

Sociálna poisťovňa

Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá **vykonáva sociálne poistenie** na základe Zákona o sociálnom poistení, t.j. **nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie - starobné a invalidné, ďalej úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti**. Od 1. januára 2005 Sociálna vykonáva aj činnosti v rámci starobného dôchodkového sporenia – predovšetkým vyberá príspevky, postupuje ich dôchodkovým správčovským spoločnostiam a registruje zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení. Organizačné zložky Sociálnej poisťovne sú **Ústredie Sociálnej poisťovne a pobočky Sociálnej poisťovne**.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.socpoist.sk.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠ SR)

MŠ SR je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre **materské školy, základné školy, stredné školy a vysoké školy, školské zariadenia, celoživotné vzdelávanie, vedy a techniku, pre štátnu starostlivosť o mládež a šport**. V rámci MŠ SR je zriadené **Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní**, ktoré uznáva záverečné doklady o vzdelaní získané v zahraničí na výkon vybraných regulovaných povolání v SR, automaticky uznáva doklady o vysokoškolskom vzdelaní III. stupňa získané v členských štátoch EÚ, EHP a Švajčiarsku a posudzuje úroveň dosiahnutého zahraničného vzdelania na akademické účely, na výkon neregulovaných povolání a na vydanie "modrých kariet" v Slovenskej republike. Jeho ďalšou úlohou je posudzovať celkové štúdium, ale i časť štúdia absolvovaného v zahraničí pre príslušné orgány a inštitúcie v Slovenskej republike, ekvivalencia a prevod známok zo zahraničnej základnej či strednej školy do slovenskej klasifikačnej stupnice.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.minedu.sk.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZV SR)

MZV SR je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy Slovenskej republiky k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám. Pre vaše potreby je MZV SR zodpovedné prostredníctvom svojich **zastupiteľských úradov v zahraničí** za vydávanie víz a prijímanie a spracovanie žiadostí o pobyt v Slovenskej republike. Prostredníctvom **Konzulárneho oddelenia MZV SR** môžete požiadať o superlegalizáciu vašich dokladov vydaných v zahraničí. Superlegalizáciu následne vybavujú slovenské zastupiteľské úrady príslušné podľa krajiny, kde bol doklad vydaný.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.foreign.gov.sk.

Finančná správa

Finančná správa vznikla 1. januára 2012 zlúčením colnej správy a daňovej správy. Finančnú správu tvoria Finančné riaditeľstvo SR, colné úrady, daňové úrady a Kriminálny úrad finančnej správy. **Daňový úrad** vykonáva pôsobnosť v územnom obvode kraja. Na zabezpečenie výkonu činnosti daňových úradov sú zriadené pobočky daňového úradu a kontaktné miesta daňového úradu, ktoré nájdete vo väčších mestách. Daňový úrad najmä vykonáva správu daní, kontroluje vyberanie a platenie správnych poplatkov, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu, informuje daňové subjekty o ich právach a povinnostiach vo veciach daní.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.financnasprava.sk.

Mimovládne organizácie a iné subjekty realizujúce podporu cudzincom s medzinárodnou ochranou

Marginal

Občianske združenie Marginal vzniklo v novembri 2009 pod názvom Marginal - lokálne partnerstvo sociálnej inklúzie Bratislava z iniciatívy Fondu sociálneho rozvoja a odborníkov

pracujúcich v oblasti pomoci občanov, rodín a komunít ohrozených sociálnou exklúziou. Koncom roka 2012 prešlo občianske združenie zmenou stanov a zmenilo svoj názov na Marginal.

Poslaním občianskeho združenia je predchádzanie sociálneho vylúčenia, aktivity na zlepšenie sociálnej inklúzie znevýhodnených skupín obyvateľstva, zvyšovanie možností uplatnenia marginalizovaných skupín obyvateľstva na trhu práce, rozvoj vzdelanostnej úrovne a rozvíjanie životných zručností znevýhodnených skupín obyvateľstva s cieľom prispieť k ich aktívnej participácii na dianí v spoločnosti a k plnohodnotnej integrácii do spoločnosti.

Občianske združenie Marginal od apríla 2013 realizuje na území východného a stredného Slovenska a od januára 2014 na území celého Slovenska **projekt STEP, ktorý je zameraný na integráciu osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou**. Projekt pokračuje od apríla 2014 na území stredného a východného Slovenska.

Okrem projektu STEP občianske združenie Marginal realizuje aj projekty zamerané na **monitorovanie situácie utečencov** na území Slovenskej republiky, na **právne poradenstvo štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov** a hrozí im vyhostenie zo slovenského územia a **zvyšovanie povedomia majoritnej spoločnosti na tému azyl a migrácia**.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.marginal.sk.

Liga za ľudské práva (HRL)

Občianske združenie Liga za ľudské práva vzniklo v roku 2005 a založili ho právnici a advokáti s dlhoročnou praxou v oblasti azylového práva. Hlavným cieľom združenia je ochrana práv cudzincov, ktorí sa zdržiavajú a žijú na území Slovenskej republiky.

Liga za ľudské práva vykonáva najmä rôzne právne aktivity (právne poradenstvo a poskytovanie informácií, právne zastupovanie v konaniach). Tieto aktivity sa sústreďujú najmä na cudzincov, ktorí potrebujú ochranu vo forme azylu alebo doplnkovej ochrany, alebo ktorí sa z rôznych dôvodov nemôžu vrátiť domov, do krajiny pôvodu. Postupne sa však združenie začalo špecializovať aj na **právne poradenstvo cudzincom** a to najmä v oblasti získavania a udržiavania pobytov, ochrany práv cudzincov ale aj vo veciach žiadostí o štátne občianstvo alebo zlúčenia rodiny. Osobitne sa venuje **monitorovaniu a ochrane práv tzv. odlúčených detí**, ktoré sa nájdu na Slovensku bez rodičov a **monitorovaniu a ochrane práv cudzincov, ktorí sú umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov** a hrozí im vyhostenie zo slovenského územia.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.hrl.sk.

Nadácia Milana Šimečku (NMŠ)

Cieľom Nadácie Milana Šimečku je prispieť k budovaniu demokratickej politickej kultúry, cez budovanie fungujúcej, rozvinutej občianskej spoločnosti. NMŠ sa venuje predovšetkým problematike ľudských práv a postavenia menších na Slovensku. Nadácia má viacero aktivít týkajúcich sa problematiky integrácie cudzincov. Každoročne organizuje festival [fjúžn], ktorý je zameraný na zvyšovanie povedomia verejnosti o téme tzv. nových menších na Slovensku a scitlivovanie postojov verejnosti k migrantom žijúcim na Slovensku. NMŠ tiež prevádzkuje portál multikulti.sk, ktorý prináša množstvo informácií o téme kultúrnej rozmanitosti. Zamieriava sa tiež na problematiku vzdelávania v oblasti ľudských práv, multikultúrnej výchovy a vzdelávania detí cudzincov.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.nadaciamilanashimecku.sk.

Slovenská humanitná rada (SHR)

Slovenská humanitná rada je národné dobrovoľnícke centrum humanitných a charitatívnych organizácií, občianskych združení a nadácií pôsobiach v sociálnej oblasti v širokom ponímaní. Slovenská humanitná rada pôsobí na Slovensku od roku 1990 a v súčasnosti združuje viac ako 170 dobrovoľníckych neziskových organizácií na území celej republiky. Ide o organizácie, ktoré poskytujú pomoc, služby, starostlivosť, poradenskú činnosť a organizujú rôznorodé aktivity v prospech sociálne znevýhodnených a hendikepovaných ľudí.

Slovenská humanitná rada v oblasti azylu realizuje na západnom Slovensku **projekt zameraný na pokrytie sociálnych, psychologických, právnych služieb a materiálnych potrieb pre žiadateľov o azyl, pre cudzincov, ktorí sú umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov realizuje projekt na pokrytie sociálnych služieb a materiálnych potrieb** a do konca roka 2013 realizovala **projekty zamerané na integráciu osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou na území západného Slovenska.**

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.shr.sk.

Slovenská katolícka charita (SKCH)

Slovenská katolícka charita poskytuje charitatívne, sociálne, zdravotnícke a výchovno-vzdelávacie služby ľuďom v núdzi bez ohľadu na rasu, národnosť, vierovyznanie a politické zmýšľanie. Maloletým migrantom bez sprievodu na Slovensku sa SKCH venuje v rámci projektu Bakhita, ktorý je zameraný na poskytovanie psychologickej a pedagogickej starostlivosti maloletým bez sprievodu. Od apríla 2014 SKCH realizuje na západnom Slovensku projekt zameraný na integráciu osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.charita.sk.

Obec Rovné

Obec Rovné sa apríla 2013 začala podieľať **na realizácii projektov zameraných na cieľovú skupinu osôb, ktorými sú žiadatelia o udelenie azylu** na území Slovenskej republiky, najmä na strednom a východnom Slovensku. Špecifickým cieľom týchto na seba nadväzujúcich projektov je zabezpečiť poskytnutie právnej pomoci, sociálnej starostlivosti, psychologickej starostlivosti, doplnkovej zdravotnej starostlivosti, materiálnej pomoci a taktiež podporné služby v podobe prekladov a tlmočení v rámci azylového konania.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.rovne.eu.

Komunity migrantov

Afganská komunita

Afganská komunita je občianske združenie, ktoré združuje príslušníkov všetkých etník pochádzajúcich z Afganistanu a žijúcich v Slovenskej republike, a ďalších, ktorí sa zaujímajú o afganskú kultúru. Medzi hlavné aktivity združenia patrí organizácia rôznych spoločenských, kultúrnych, športových a informačných podujatí.

Zväz Afgancov na Slovensku

Zväz Afgancov na Slovensku (ZANS) je kultúrno-spoločenské združenie Afgancov trvalo žijúcich v SR. Zväz Afgancov na Slovensku bol založený v roku 1997. Cieľom organizácie je dobrovoľne združovať občanov afganského pôvodu za účelom vzájomnej informovanosti a kultúrnej spolupatričnosti. Činnosť ZANS spočíva v organizácii rôznych podujatí za účelom zachovania kultúry, tradícií a materinského jazyka. Jeho snahou je predstavovať Afganistan a afganskú kultúru slovenskej spoločnosti a upozorňovať svetovú verejnosť na afganskú katastrofu odohrávajúcu sa za posledné desaťročia.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.zans.sk.

Islamská nadácia na Slovensku

Islamská nadácia na Slovensku vznikla v roku 1999. Cieľom nadácie je podpora a rozvoj priateľských vzťahov medzi Slovenskou republikou a islamskými krajinami, kultúrnych a spoločenských záujmov moslimov žijúcich na území Slovenskej republiky a humanitárnej pomoci osobám postihnutými živelnými pohromami.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.islamweb.sk.

Klub kubánskych občanov žijúcich na Slovensku

Klub kubánskych občanov žijúcich na Slovensku umožňuje udržiavanie kontaktu medzi členmi komunity s cieľom uchovávanie národnostnej identity a prezentovania pôvodnej kultúry Kuby slovenskej spoločnosti v záujme efektívnej integrácie členov Klubu na Slovensku.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.kubaklub.sk.

Občianske Združenie Afričanov na Slovensku (OZAS)

Občianske združenie OZAS je neziskovou, dobrovoľnou, neštátnou a nepolitickou organizáciou združujúcou slovenských občanov afrického pôvodu a ich rodinných príslušníkov. Vznik občianskeho združenia bol motivovaný snahou upevniť vzťahy na Slovensku žijúcich Afričanov a vytvoriť z jej príslušníkov komunitu usilujúcu sa o integráciu do slovenskej spoločnosti, čo má dopomôcť k optimalizácii spoločenského postavenia svojich členov.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.ozas.sk.

Tibetská asociácia

Tibetská asociácia je mimovládna organizácia založená so zámerom podporovať Tibetánov a šíriť kultúrne bohatstvo Tibetu. Cieľom organizácie je podpora tibetskej kultúry, hodnôt a kultúrno-filozofického bohatstva na Slovensku: v podobe priamej a adresnej podpory Tibetánov žijúcich na Slovensku a v podobe aktivít zameraných na slovenskú spoločnosť. Organizácia svojimi aktivitami priamo podporuje dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, integráciu migrantov a utečencov do spoločnosti a šírenie myšlienok rešpektu a dôstojnosti pre všetkých členov v spoločnosti.

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.tibetania.sk.

Medzinárodné organizácie

Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR)

Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov bol pôvodne zriadený s trojročným mandátom za účelom pomoci európskym utečencom presídleným počas druhej svetovej vojny s obnovou mandátu. Nakoniec v roku 2003 bola táto povinnosť Valným zhromaždením definitívne zrušená a mandát jej bol udelený na dobu neurčitú, „dovtedy, kým sa problém s utečencami nevyrieši“.

Prvoradým cieľom UNHCR je zabezpečiť ochranu práv a blaho utečencov. UNHCR sa usiluje zabezpečiť, aby každá osoba mala právo vyhľadávať azyl, nájsť bezpečné útočisko v inej krajine alebo sa dobrovoľne vrátiť domov.

UNHCR od roku 1993 začal pôsobiť aj na území Slovenskej republiky, pričom poskytoval pomoc utečencom predovšetkým pri presadzovaní systémových zmien, skvalitnení azylovej procedúry a integrácii utečencov, pripomienkoval zákony, viedol rokovania so zástupcami štátnych inštitúcií a mimovládnych organizácií a monitoroval dodržiavanie práv utečencov na území Slovenskej republiky. Od roku 2013 UNHCR na Slovensku ukončil svoje pôsobenie a **za územie Slovenska v tejto oblasti je zodpovedný Regionálny zastupiteľský úrad UNHCR pre strednú Európu v Budapešti.**

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.unhcr-centraleurope.org.

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

Medzinárodná organizácia pre migráciu je popredná medzinárodná, medzivládna organizácia v oblasti migrácie. Riadi sa princípom, že humánna a organizovaná migrácia prináša prospech migrantom aj spoločnosti. IOM pôsobí na Slovensku od roku 1996, kde realizuje rôzne **projekty a aktivity v oblasti integrácie migrantov, asistovaných dobrovoľných návratov, boja proti obchodovaniu s ľuďmi, presídľovania utečencov a koordinácie aktivít Európskej migračnej siete.** Priamu pomoc a poradenstvo migrantom pri integrácii poskytuje **Migračné informačné centrum IOM.**

Pre bližšie informácie navštívte internetovú stránku www.iom.sk.

DOLEŽITÉ ZÁKONY

1. **Ústava Slovenskej republiky** – zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky
2. **Zákon o azyle** - zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov
3. **Zákon o pobyte cudzincov** – zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
4. **Zákon o cestovných dokladoch** – zákon č. 381/1997 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
5. **Zákon o správnych poplatkoch** – zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch
6. **Zákon o štátnom občianstve** – zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky
7. **Správny poriadok** – zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní
8. **Občiansky zákonník** – zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník
9. **Občiansky súdny poriadok** – zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok
10. **Trestný zákon** – zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon
11. **Trestný poriadok** – zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
12. **Zákon o bezplatnej právnej pomoci** – zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.

Vláda Slovenskej republiky dňa 11. februára 2015 schválila **návrh novely zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle**. Zároveň sa ním novelizuje aj Občiansky súdny poriadok, zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, zákon o pobyte cudzincov a zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Účinnosť zmien sa po schválení vo vláde a v parlamente predpokladá od 20. júla 2015. Dôvodom vypracovania návrhu je najmä transpozícia smerníc Európskeho parlamentu a Rady EÚ. Ide o smernicu o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracovaná procedurálna smernica) a smernice, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracovaná prijímacia smernica).

Rodina

13. **Zákon o rodine** – zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
14. **Zákon o matrikách** – zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách
15. **Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí** - zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratela a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zdravotná starostlivosť

16. **Zákon o zdravotnom poistení** – zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
17. **Zákon o rozsahu zdravotnej starostlivosti** - zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

Vzdelanie

18. **Školský zákon** – zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
19. **Zákon o vysokých školách** – zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

20. Zákon o celoživotnom vzdelávaní – zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zamestnanie

21. Zákoník práce - zákon č. 311/2001 Z. z. Zákoník práce

22. Zákon o službách zamestnanosti - zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

23. Živnostenský zákon - zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

24. Obchodný zákonník – zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

25. Zákon o obchodnom registri – zákon č. 530/203 Z. z. o obchodnom registri a zmene a doplnení niektorých zákonov

26. Zákon o dani z príjmov – zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov

Sociálna pomoc, štátne sociálne dávky a príspevky

27. Zákon o sociálnej pomoci - zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov

28. Zákon o sociálnom poistení – zákon č. 461/2003 z. z. o sociálnom poistení

29. Zákon o dávkach v hmotnej núdzi – zákon č.417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

30. Zákon o príspevku pri narodení dieťaťa – zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a o príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov

31. Zákon o rodičovskom príspevku – zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

32. Zákon o prídavku na dieťa – zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

33. Zákon o príspevku na pohreb – zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb

Všetky zákony nájdete v ich aktuálnom znení na internetovej stránke:

www.jaspi.justice.gov.sk

www.zakonypreludi.sk

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV A POUŽITEJ LITERATÚRY

Publikácie

BARGEROVÁ, Z., DIVINSKÝ, B.: *Integrácia migrantov v Slovenskej republike. Výzvy a odporúčania pre tvorcov politik.* Bratislava: IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2008.

BARGEROVÁ, Z., FAJNOROVÁ, K., CHUDŽÍKOVÁ, A.: *Stav integrácie cudzincov s doplnkovou ochranou do spoločnosti a návrhy odporúčaní pre tvorcov verejných politik.* Bratislava: Stimul, 2011.

FAJNOROVÁ, K., ŠTEVULOVÁ, Z.: *Právne postavenie a možnosti integrácie maloletých cudzincov bez sprievodu v Slovenskej republike. Analýzy právneho stavu a praxe.* Bratislava: Liga za ľudské práva, 2000.

HRNČÁROVÁ N., MEŠOVÁ, B., SREBALOVÁ, M., MACKOVÁ, D.: *Zákon o azyle. Komentár.* Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-264-9.

Integračná politika Slovenskej republiky. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, 2014.

Zákony a iné právne predpisy

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 381/1997 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratela a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov
Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Vyhláška MŠ SR č. 207/1993 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rovnocennosti dokladov o vzdelaní a o podmienkach uznania rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými základnými a strednými školami
Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon o uznávaní v znení neskorších predpisov
Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov
Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník
Zákon č. 530/203 Z. z. o obchodnom registri a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov
Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov
Zákon č. 461/2003 z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov
Zákon č.417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a o príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 600/2003 z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov
Zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov

Internetové zdroje

<https://europass.cedefop.europa.eu/sk/>
<http://geografiapreziakov.webnode.sk>
www.avizo.sk
www.banky.sk
www.cp.atlas.sk
www.culture.gov.sk
www.danovakalkulacka.sk
www.employment.gov.sk
www.ecb.europa.eu
www.financie.sk
www.financnasprava.sk
www.foreign.gov.sk
www.genpro.gov.sk
www.health.gov.sk
www.hrl.sk
www.charita.sk
www.iedu.sk
www.imhd.zoznam.sk
www.integration.sk

www.iom.sk
www.isdv.fri.uniza.sk
www.islamweb.sk
www.job.sk
www.kubaklub.sk
www.marginal.sk
www.minedu.sk
www.minv.sk
www.nadaciamilanasimecku.sk
www.nbs.sk
www.orsr.sk
www.ozas.sk
www.posta.sk
www.profesia.sk
www.rovne.eu
www.shr.sk
www.slovakrail.sk
www.socpoist.sk
www.stredneskoly.eu
www.tibetania.sk
www.uips.sk
www.unhcr-centraleurope.org
www.upsvar.sk
www.visitslovakia.com
www.vlak-bus.sk
www.vzbb.sk
www.wikipedia.sk
www.upsvar.sk
www.zans.sk